

Міністерство освіти і науки України  
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»  
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту  
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

## **Випускна робота бакалавра**

**на тему «Головні драйвери забезпечення фінансової стабільності  
підприємства (на матеріалах АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»)»**

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 401-ЕФ  
Спеціальності  
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»  
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
Дрібна А.В.  
Керівник: к.е.н., доцент Онищенко С.В.  
Рецензент: фінансовий директор  
АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», Дубініна Н.В.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із  
праць інших авторів без відповідних посилань  
Дрібна А. В. \_\_\_\_\_

Підтверджую достовірність даних, використаних  
у роботі  
Дрібна А. В. \_\_\_\_\_

Полтава, 2021

## АНОТАЦІЯ

Дрібна А. В. «Головні драйвери забезпечення фінансової стабільності підприємства (на матеріалах АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»)). Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2021.

Робота містить 104 сторінок, 22 таблиці, 23 рисунка, список літератури з 65 джерел та 12 додатків.

Ключові слова: підприємство, платоспроможність, фінансова стабільність, фінансова стійкість, фінансова рівновага, драйвери забезпечення фінансової стабільності.

Метою випускної роботи є дослідження ознак і критеріїв фінансової стабільності та головних драйверів її забезпечення.

Об'єктом дослідження є фінансова стабільність АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Предметом дослідження є процес забезпечення фінансової стабільності підприємства за рахунок драйверів розвитку, що дозволяють оцінити стан суб'єкта господарювання та є інструментом для прийняття управлінських рішень.

У випускній роботі розглянуто комплекс питань, пов'язаних з фінансовою стабільністю та стійкістю підприємства та критеріїв її оцінки, з'ясуванням нормативно-правової бази аналізу та методів її оцінювання, дослідженням зарубіжного досвіду аналізу ознак і критеріїв фінансової стабільності та стійкості підприємства, проведенням аналізу майна підприємства та джерел його фінансування, ймовірності банкрутства, оцінки фінансової стійкості підприємства та виявленням напрямів забезпечення фінансової стабільності підприємства.

## АННОТАЦИЯ

Дрибная А. В. «Главные драйверы обеспечения финансовой стабильности предприятия (на примере АО «ПОЛТАВАОБЛЭНЕРГО»)». Рукопись. Выпускная работа на соискание первого (бакалаврского) уровня высшего образования по специальности 072 «Финансы, банковское дело и страхование» - Национальный университет «Полтавская политехника имени Юрия Кондратюка», Полтава, 2021.

Работа содержит 104 страниц, 22 таблицы, 23 рисунка, список литературы из 65 источников и 12 приложений.

Ключевые слова: предприятие, платежеспособность, финансовая стабильность, финансовая устойчивость, финансовое равновесие, драйверы обеспечения финансовой стабильности.

Целью выпускной работы является исследование признаков и критериев финансовой стабильности и главных драйверов ее обеспечения.

Объектом исследования является финансовая стабильность АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА «ПОЛТАВАОБЛЭНЕРГО».

Предметом исследования является процесс обеспечения финансовой устойчивости предприятия за счет драйверов развития, позволяющие оценить состояние предприятия и является инструментом для принятия управленческих решений.

В выпускной работе рассмотрен комплекс вопросов, связанных с финансовой стабильностью и устойчивостью предприятия и критериев ее оценки, выяснением нормативно-правовой базы анализа и методов его оценки, исследованием зарубежного опыта анализа признаков и критериев финансовой стабильности и устойчивости предприятия, проведением анализа имущества предприятия и источников его финансирования, вероятности банкротства, оценки финансовой устойчивости предприятия и выявлением направлений обеспечения финансовой устойчивости предприятия.

## ANNOTATION

A. Dribna «The main drivers of ensuring the financial stability of the enterprise (on the example of JSC «POLTAVAAOBLENERGO») ». Manuscript. Graduation work for the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 "Finance, banking and insurance" - National University "Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk", Poltava, 2021.

The work contains 104 pages, 22 tables, 23 figures, a list of references from 59 sources and 12 applications.

Key words: enterprise, solvency, financial stability, financial stability, financial balance, drivers of ensuring financial stability.

The aim of the graduate work is to study the signs and criteria of financial stability and the main drivers of its provision.

The object of the research is the financial stability of the POLTAVAOBLENERGO JOINT STOCK COMPANY.

The subject of the research is the process of ensuring the financial stability of an enterprise through development drivers, which make it possible to assess the state of the enterprise and is a tool for making management decisions.

In the final work, a set of issues related to the financial stability and sustainability of an enterprise and the criteria for its assessment, clarification of the regulatory framework of the analysis and methods of its assessment, the study of foreign experience in the analysis of signs and criteria of financial stability and stability of the enterprise, analysis of the property of the enterprise and financing, the likelihood of bankruptcy, assessing the financial stability of the enterprise and identifying areas for ensuring the financial stability of the enterprise.

## ЗМІСТ

|  |     |
|--|-----|
| ВСТУП.....   | 6   |
| РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ЯК<br>ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА .....                   | 8   |
| 1.1. Сутність та категоріальна визначеність фінансової стабільності та<br>фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах..... | 8   |
| 1.2. Чинники та передумови забезпечення фінансової стабільності<br>підприємства.....   | 17  |
| 1.3. Методичні підходи оцінювання фінансової стабільності та стійкості<br>підприємства.....  | 25  |
| РОЗДІЛ 2 ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМСТВА НА МАТЕРІАЛАХ<br>АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» .....   | 35  |
| 2.1. Загальна характеристика діяльності<br>АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».....  | 35  |
| 2.2. Аналіз майна та джерел фінансування підприємства.....   | 39  |
| 2.3. Оцінювання та визначення типу фінансової стійкості підприємства.....  | 62  |
| 2.4. Вплив фінансової стійкості на стабільність діяльності суб'єкта<br>господарювання.....   | 69  |
| РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ<br>АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» .....   | 73  |
| 3.1. Оцінювання запасу фінансової стійкості підприємства.....  | 73  |
| 3.2. Діагностика банкрутства та стійкості економічного зростання .....   | 81  |
| 3.3. Драйвери розвитку фінансової стабільності<br>АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».....   | 87  |
| ВИСНОВОКИ.....   | 94  |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....  | 99  |
| ДОДАТКИ.....   | 106 |

|                  |                       |        |      |   |  |      |         |  |
|------------------|-----------------------|--------|------|---|--|------|---------|--|
|                  |                       |        |      | <b>ВР 401-ЕФ 17058</b>  |  |      |         |  |
|                  | П.І.Б.                | Підпис | Дата |   |  |      |         |  |
| <i>Розроб.</i>   | <i>Дрібна А.В.</i>    |        |      | <i>Головні драйвери забезпечення<br/>фінансової стабільності<br/>підприємства (на матеріалах<br/>АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»)</i> | Літ.   | Арк. | Акрушів |  |
| <i>Перевір.</i>  | <i>Онищенко С.В.</i>  |        |      |   | 5  | 106  |         |  |
| <i>Н. Контр.</i> | <i>Кривенко О. А.</i> |        |      |   | <i>Національний університет «Полтавська<br/>політехніка імені Юрія Кондратюка»<br/>Кафедра фінансів, банківського бізнесу<br/>та оподаткування</i> |      |         |  |
| <i>Затверд.</i>  | <i>Птащенко Л.О.</i>  |        |      |   |  |      |         |  |

## ВСТУП

Актуальність дослідження. Вибір теми дипломної роботи зумовлений тим, що в ринкових умовах, фінансова стабільність слугує гарантією «виживання» та основою стабільного становища. Якщо підприємство фінансово стабільне, платоспроможне, то воно має ряд переваг перед іншими підприємствами того ж профілю для отримання позик, залучення інвестицій, вибору постачальників та підбору кваліфікованого персоналу. Чим вища стабільність підприємства, тим менший ризик впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на його фінансову безпеку та діяльність у цілому.

Сучасна кризова ситуація у світі та в Україні, зокрема, вимагає від підприємств швидкого реагування на вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, які можуть як позитивно так і негативно впливати на ефективність діяльності підприємства. Саме з цією метою необхідно здійснювати аналіз фінансового стану підприємства, аби на ранньому етапі діагностувати кризовий розвиток підприємства та розробити механізм виходу з цієї кризи.

Значуща роль у виконанні цього завдання відводиться аналізу фінансової стабільності та стійкості підприємства. За його допомогою визначається наскільки ефективно здійснювалося управління фінансовими ресурсами. Адже важливо, щоб стан фінансових ресурсів відповідав потребам розвитку підприємства, оскільки надлишок цих ресурсів може призвести до збільшення витрат за рахунок запасів та резервів, а нестача до втрати платоспроможності.

Метою випускної роботи є дослідження ознак і критеріїв фінансової стабільності та головних драйверів її забезпечення.

Завданнями випускної роботи є:

- дослідження сутності та категоріальної визначеності фінансової стабільності та стійкості підприємства у сучасних умовах;
- визначення чинників та передумов забезпечення фінансової стабільності підприємства;

- розгляд методичних підходів до оцінювання фінансової стабільності та стійкості підприємства;
- проведення аналізу майна та джерел фінансування конкретного підприємства, а саме АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»;
- оцінка та визначення типу фінансової стійкості конкретного підприємства;
- виявлення впливу фінансової стійкості на фінансову стабільність підприємства;
- визначення напрямів покращення фінансової стабільності АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за рахунок головних драйверів її розвитку.

Об'єктом дослідження є фінансова стабільність АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Предметом дослідження є процес забезпечення фінансової стабільності підприємства за рахунок драйверів розвитку, що дозволяють оцінити стан суб'єкта господарювання та є інструментом для прийняття управлінських рішень.

Практична значимість дослідження зумовлена можливістю використання отриманих у ході роботи знань, результатів та навичок у реальному житті.

Структура. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаної літератури та додатків.

У першому розділі розглядаються теоретичні засади фінансової стабільності, як характеристики забезпечення розвитку підприємства. У розрізі цього питання досліджується сутність понять «фінансова стабільність» та «фінансова стійкість», методичні підходи їх оцінювання та чинники забезпечення цієї стабільності.

Другий розділ включає практичну частину. У цьому розділі досліджується фінансовий стан підприємства, а саме АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

У третьому розділі, безпосередньо розглядаються драйвери забезпечення фінансової стабільності підприємства та напрями покращення цієї стійкості.

# РОЗДІЛ 1

## ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

### 1.1. Сутність та категоріальна визначеність фінансової стабільності та фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах

На сучасному етапі велика кількість вітчизняних підприємств стикаються з певними фінансовими труднощами, пов'язаними насамперед із зовнішніми національними проблемами. А саме: пандемія, соціально-політична нестабільність, недосконалість законодавчої бази, зменшення масштабів виробництва тощо. Під впливом дестабілізуючих факторів для більшості підприємств характерне погіршення ефективності функціонування, високий рівень зносу основних фондів, дефіцит інвестиційних ресурсів, недостатня місткість внутрішнього ринку та інші причини фінансово-економічного характеру [17, с. 99-102].

Зовнішні проблеми доповнюються внутрішніми, такими як: неефективне використання фінансових ресурсів, дисбаланс грошових потоків, неефективний маркетинг, управління виробництвом тощо. У сукупності ці фактори викликають необхідність постійної оцінки фінансового стану підприємства. Це необхідно для діагностики розвитку кризи на ранній стадії та розробки відповідних захисних механізмів для забезпечення фінансового стану. [1 с. 239-242].

Багато наукових праць і літератури присвячено вивченню фінансового стану підприємств. У сучасних умовах перед підприємствами постало важке завдання забезпечити їх стійкий, ефективний розвиток та функціонування. Особливу увагу, в умовах економічної нестабільності та невизначеності, слід приділити поняттям, пов'язаних з забезпеченням стійкого розвитку, або навіть «виживанню» підприємств, основною причиною якого є стабілізація фінансового стану та забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства вважається фінансова стабільність, саме її забезпечення дозволяє підвищити ефективність функціонування підприємства в цілому.

Взагалі, фінансова стабільність представлена як складна категорія, яка характеризує стан, структуру та напрямки використання фінансових ресурсів підприємства, його здатність виконувати свої зобов'язання, а також ступінь захисту капіталу від фінансових ризиків та здатність розширити діяльність без посилення залежності від зовнішніх джерел фінансування [2, с.29].

Думки вчених розходяться щодо визначення категорії «фінансова стабільність». Тому на цьому етапі слід вказати на різницю між цими поглядами [50]:

– українські вчені пов'язують фінансову стабільність з певним станом активів та пасивів підприємства, який гарантує постійну платоспроможність, характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства, його прибутковість, фінансовий баланс протягом тривалого періоду часу, незважаючи на вплив внутрішніх та зовнішніх чинників;

– зарубіжні вчені розглядають фінансову стабільність як стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл та використання, що забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової незалежності, інвестиційної привабливості в умовах допустимого рівня ризику;

– деякі автори пов'язують фінансову стабільність з певними правилами, спрямованими на підтримку рівноваги фінансових структур та уникнення ризиків для інвесторів та кредиторів, і пропонують оцінювати її за допомогою показників, що характеризують різні типи співвідношення між власними та позиковими джерелами коштів.

У багатьох джерелах поняття «стійкість» ототожнюється з такими поняттями, як «сталість» (незмінність, сталість) та «стабільність» (забезпечення сталості).

В інтерпретації Л. Короліщука можна побачити взаємозалежність цих понять [3]. На його думку, «фінансова стабільність - це явище, яке охоплює велику кількість факторів, що забезпечують стійкість і здатність до стійкого розвитку». Подібної думки дотримується і Т. Керанчук [4, с. 85], який розглядає цю концепцію як «своєрідну можливість для підприємства підтримувати фінансову стабільність в умовах контрольованої фінансової рівноваги».

Але слід зазначити, що існує чітка різниця між термінами «фінансова стабільність» та «фінансова стійкість». Ці поняття взаємопов'язані, але не взаємозамінні. Фінансова стійкість описується як оптимальне співвідношення фінансових ресурсів компанії та способів їх використання, в межах яких підприємство здатне контролювати негативний вплив зовнішніх та внутрішніх факторів за допомогою збалансованої системи важелів.

У свою чергу, фінансова стабільність - це такий стан фінансової системи підприємства, при якому воно функціонує в рівновазі, зберігаючи незмінність його структури.

Різниця між цими поняттями пов'язана з більшою гнучкістю фінансової стійкості та її здатністю повернутися до стану рівноваги після впливу різних факторів. Тобто фінансова стійкість є більш звуженим поняттям у порівнянні з фінансовою стабільністю.

Найчастіше поняття фінансової стабільності розглядається саме як стан підприємства в цілому. Так, наприклад, у словнику Ушакова стабільність розуміється як стан системи, в якій вона може ефективно функціонувати, зберігаючи свою структуру незмінною та підтримуючи рівновагу.

Ю. Цал-Цалко [5, с. 315] трактує це поняття як «такий стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, здійснюється безперервний виробничий процес та ефективне управління фінансовими ресурсами». І. Топій [18, с. 509] розглядає фінансову стабільність як характеристику цього стану, що є запорукою виживання підприємства.

Стосовно соціально-економічних систем, термін «фінансова стабільність» безпосередньо пов'язаний зі стабільним фінансовим станом підприємства, який розуміється як «здатність підприємства фінансувати свою діяльність» [51].

Водночас І. Висоцька [19, с. 33] пов'язує фінансову стабільність з ефективною роботою фінансової системи підприємства, є наслідком його злагодженого функціонування.

Фінансово-економічна стабільність підприємства - це стан системи, що володіє механізмами запобігання та пом'якшення негативного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів зовнішнього середовища та здатність підтримувати його стабільність з урахуванням обраної стратегії соціально-економічного розвитку [50].

Фінансовий стан підприємства є запорукою стабільного становища на ринку та умовою його діяльності [20]. Він відображає стан фінансових ресурсів, що дозволяють компанії вільно маневрувати коштами, забезпечувати безперебійний виробничий процес, а також процеси збуту, розширення асортименту та оновлення продукції.

Будь-який суб'єкт господарювання, як зазначають В.В. Ковальов та Віт. В. Ковальов, можна розглядати як різновид соціально-економічної системи, ініційованої потоками ресурсів і перетворюючи їх у товари чи послуги, пропозиція та реалізація яких забезпечують досягнення основних цілей, що визначають і обґрунтовують сам факт створення цього ж суб'єкту господарювання [52, с.88].

На думку К. Жуйрікова та С. Раїмова, фінансовий стан підприємства характеризується розміщенням та використанням його фондів, тобто активів та джерел їх формування. Ця інформація відображається в балансі підприємства [13, с.471]. Такої ж думки дотримуються економісти Е. Маркар'ян, Д. Ендовицький, Н. Любушин, Н. Бабічева, С. Трохін, В. Ільїна, Т. Морозова, Г. Савицька та інші.

Багато авторів розглядають категорію фінансової стабільності підприємства з точки зору здатності вищого керівництва підприємства тривалий

час ефективно управляти своїми економічними ресурсами, використовуючи власні та залучені джерела капіталу та виконуючи позикові зобов'язання своєчасно.

Наприклад, К. Дюсембаєв вважає, що підприємство працює стабільно, стійко, якщо воно забезпечене фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої, комерційної та іншої діяльності, підприємство яке доцільно і ефективно їх розміщує та використовує – кредитоспроможне та платоспроможне [6, с.247]. Цієї ж точки зору дотримуються економісти А. Грищенко, Є. Виборова, М. Мельник та інші.

Далі наведено ознаки фінансової стабільності підприємства (рис. 1.1.1) [48].



Рис. 1.1.1. Ознаки фінансової стабільності підприємства

\*Складено автором: [48]

Складовими елементами фінансової стабільності є: фінансова рівновага підприємства, ресурсна, потенційна та фінансова стійкості. Основною з цих складових фінансової стабільності є фінансова рівновага та фінансова стійкість [7, с. 143].

Саме фінансова стійкість є головним фактором, що впливає на досягнення підприємством фінансової рівноваги та фінансової стабільності [22].

Фінансова рівновага підприємства - це відповідність обсягів формування та використання власних фінансових ресурсів. Досягнення фінансової рівноваги є запорукою фінансової стабільності, оскільки зростання можливостей для зростання власних фінансових ресурсів означає збільшення фінансової та ринкової стійкості підприємства.

Стійкість ресурсів - це оптимальна структура трудових і матеріальних ресурсів підприємства. Це допомагає економити витрати, зменшуючи потребу у фінансових ресурсах для їх фінансування, а отже, призводить до збільшення прибутковості підприємства.

Потенційна стійкість - це здатність підприємства збільшувати обсяг діяльності та здатність виходити на новий рівень фінансової рівноваги. Підприємство може досягти як повної, так і часткової фінансової стабільності.

Фінансова стійкість - це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл та використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах прийняттого рівня ризику.

Існують також такі типи стійкості.

Внутрішня стійкість - стан підприємства, що забезпечує стабільно високий результат його функціонування. В його основі лежить здатність швидко реагувати на зміни зовнішніх і внутрішніх факторів.

Загальна стабільність - такий рух грошових коштів, що забезпечує стабільне перевищення/накопичення коштів (доходу) над їх витрачаннями (витратами).

Саме фінансова стійкість підприємства характеризує ефективність операційного, інвестиційного та фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також відображає здатність підприємства відповідати за своїми боргами та зобов'язаннями. У цьому сенсі фінансова

стійкість, безсумнівно, є одним з головних факторів досягнення підприємством фінансової рівноваги та фінансової стабільності.

Досліджуючи поняття фінансової стійкості компанії, ряд вітчизняних та зарубіжних економістів визнають, що існує багато визначень цього поняття. Досить часто поняття фінансової стійкості ототожнюють із кредитоспроможністю та платоспроможністю компанії або забезпеченням її фінансовими ресурсами. В інших джерелах під нею мають на увазі досягнення збалансованості: активів, капіталу і зобов'язань підприємства, доходів і витрат, грошових потоків. Усі ці автори мають рацію, характеризуючи фінансову стійкість підприємства у вузькому розумінні.

Поняття фінансової стійкості підприємства розглядається за такими напрямками:

- як свого роду перевищення доходу над витратами, що сприятиме наявності та стабільності джерел фінансування діяльності та розвитку підприємства;
- як стан підприємства, що характеризується мінімальним рівнем фінансового ризику, пов'язаного зі структурою сукупного капіталу, яке підприємство має у певний момент часу і суттєво впливає на можливості його розвитку;
- як здатність підприємства виконувати фінансові зобов'язання в повному обсязі та в строк, тобто воно ототожнюється з платоспроможністю та ліквідністю.

Згідно з визначенням М. Заюкової, «фінансова стійкість - це такий стан підприємства, при якому обсяг власних коштів є достатнім для погашення зобов'язань у довгостроковій перспективі, кошти, вкладені в підприємницьку діяльність, виплачуються за рахунок надходжень від господарської діяльності, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх джерел формування активів» [8, с. 93].

В. Кремень та С. Щепетков зауважують, що «фінансова стійкість підприємства означає здатність економічного суб'єкта функціонувати та

розвиватися, підтримуючи баланс своїх активів та пасивів у мінливих умовах внутрішнього та зовнішнього середовища» [14, с. 110]. Подібне визначення пропонує В. Марцин, «фінансова стабільність - це здатність підприємства стабільно розвиватися, зберігаючи при цьому свою фінансову безпеку в ризикованому внутрішньому та зовнішньому середовищі з метою максимізації фінансових результатів та забезпечення розширеного відтворення» [9, с. 27].

На думку К. Москалець, «фінансова стійкість - це складне поняття, на яке впливають різні фінансово-економічні процеси, тому їх слід визначати як такий стан фінансових ресурсів компанії, ефективність їх розміщення та використання, що забезпечує розвиток виробництва чи інших напрямів діяльності, заснованих на зростанні прибутку та активів при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності та досягненні незалежності від зовнішніх джерел фінансування» [37, с. 83].

У системі складових елементів фінансової стійкості підприємства фінансова стійкість займає одне з основних місць. Іншими словами, фінансова стабільність є головною умовою, запорукою «виживання» та розвитку будь-якого підприємства. На рисунку 1.1.2 наведено загальний зміст поняття фінансової стійкості підприємства [45].

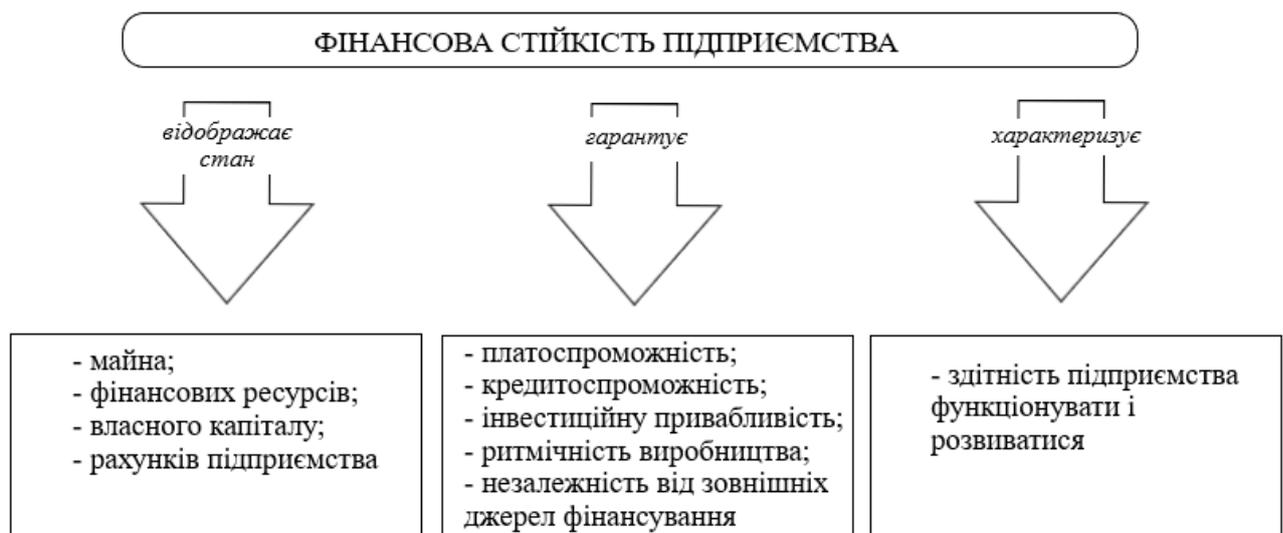


Рис. 1.1.2. Зміст поняття фінансова стійкість підприємства

\*Складено автором: [45].

Якщо компанія фінансово стійка, то вплив різних факторів не призведе до його банкрутства. Більш того, чим вища його стійкість, тим більше переваг вона має перед іншими підприємствами того ж сектору економіки в отриманні позик та залученні інвестицій. Фінансово стійка компанія своєчасно розраховується зі своїми зобов'язаннями перед державою, небюджетними фондами, персоналом та контрагентами. Це сприяє його іміджу, або як зазначено в балансі фінансової звітності «гудвіл», основна складова нематеріальних активів суб'єкта господарювання [16].

Далі на рис. 1.1.3. наведено ознаки фінансової стійкості підприємства [56].



Рис. 1.1.3. Ознаки фінансової стійкості підприємства

\*Складено автором: [56]

Дослідивши ознаки фінансової стійкості підприємства, можна узагальнити, що стійкий фінансовий стан досягається при:

- достатньому розмірі власного капіталу;
- збалансованій структурі активів;
- збалансованості грошових і товарних потоків;
- раціональному співвідношенні доходів і витрат;
- належному рівні рентабельності та ліквідності.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємство повинно мати гнучку структуру капіталу, уміти організувати його рух таким чином, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності та створення умов для ефективного функціонування.

Узагальнюючи сучасну теорію і практику можна зробити висновок, що об'єктивна оцінка фінансового стану і фінансової стійкості підприємства дозволяє органу управління сформувати оптимальне співвідношення виробничих фондів, збалансувати структуру капіталів, встановити найбільш раціональний напрямок використання наявних ресурсів, одночасно підвищуючи свою інвестиційну привабливість та позиціонування на ринках. Ось чому багато авторів обґрунтовують доцільність взаємопов'язаної оцінки фінансового стану та фінансової стійкості підприємства, спостерігаючи за позиціями, що в сучасних умовах бізнесу фінансову стійкість слід розглядати як складну категорію, що відображає рівень фінансового стану підприємства, здатність забезпечити розвиток діяльності [21, с. 137].

## **1.2. Чинники та передумови забезпечення фінансової стабільності підприємства**

Якщо розглядати фінансову стабільність як безпосередньо стан підприємства, то цей стан завжди буде залежати від певних факторів. На стабільність підприємства впливатимуть різні умови, як у позитивному, так і в негативному напрямку. Тому важливо визначити основні фактори впливу на забезпечення фінансової стабільності та охарактеризувати, від чого саме залежить цей процес і на що він впливає в майбутньому.

Н. Чаленко зазначає, що «фінансова стабільність підприємства залежить від стану фінансової системи в цілому, умов кредитування, обсягу ресурсів та політики підприємства. Водночас високий рівень фінансової стабільності може суттєво вплинути на стабілізацію основних макроекономічних показників та ефективність діяльності підприємства в цілому» [38, с. 137].

Перш за все, середовище його функціонування впливає на фінансову стійкість будь-якого підприємства. У той же час досягнення фінансової стабільності збільшить рівень фінансової безпеки самої компанії.

На рисунку 1.2.1 наведено від чого залежить фінансова стабільність та на що впливає її забезпечення [44].



Рис. 1.2.1. Залежність та вплив фінансової стабільності на діяльність підприємства

\*Складено автором: [44].

Найчастіше, особливості забезпечення фінансової стабільності підприємства класифікують за фактором часу. Я. Проценко зазначає, що необхідно виділяти короткострокову та довгострокову фінансову стійкість [39, с. 24].

Одним із аспектів перспективного розвитку є стратегічний механізм забезпечення фінансової стабільності, який передбачає низку заходів, спрямованих на підтримку досягнення фінансової рівноваги у довгостроковій перспективі. Забезпечення фінансової стабільності неможливе без базових принципів, які дають можливість якомога детальніше охарактеризувати сам процес. Ці принципи включають:

- складність (комплексність) (у формуванні та реалізації прийнятих управлінських рішень);
- планування (здійснення планування при реалізації будь-яких стратегічних або тактичних заходів);
- орієнтація (процес забезпечення фінансової стабільності повинен бути спрямований на загальну стратегію розвитку підприємства та систему управління фінансами та безпекою)
- мінливість (процес забезпечення повинен супроводжуватися варіантами прогнозування фінансового розвитку).

Баланс фінансової системи підприємства передбачає узгодження потреб підприємства у фінансових ресурсах та можливість їх забезпечення. За таких умов фінансова стійкість повинна забезпечуватися зменшенням зовнішньої залежності підприємства шляхом зменшення фінансування за рахунок запозичень, використання раніше створених резервних фондів, вдосконалення системи управління ризиками тощо.

Планування має велике значення в процесі забезпечення фінансової стабільності. Фінансове планування на підприємстві - це сукупність взаємопов'язаних процесів, що визначають майбутні потреби у фінансових ресурсах, необхідних для реалізації обраної ринкової стратегії, а також обґрунтування оптимальних напрямків їх залучення. Ефективна реалізація таких процесів базується на показниках виробничо-комерційної діяльності підприємства (обсяг виробництва, прибуток, асортимент товарів і послуг, собівартість продукції) [40, с.73].

Центральне місце у фінансовому плануванні відводиться моніторингу, він використовується у разі позитивної динаміки показників. У разі виявлення негативних змін доцільно використовувати контролінг, щоб визначити кількісний та якісний характер відхилень, причини та тенденції цих відхилень. Якщо неможливо мінімізувати негативні тенденції, рекомендується повернутися до постановки цілей та визначення цілей.

Основним етапом циклу управління та елементом управлінської діяльності є аналіз, він служить інструментом для прийняття обґрунтованих та якісних рішень в управлінні фінансовою стабільністю підприємства. Аналіз фінансової стабільності підприємства, виступаючи методом детального вивчення його фінансового стану, виявляючи недоліки та резерви для підвищення ефективності та прибутковості діяльності, від послідовного опису повинен стати активним та дієвим інструментом для обґрунтування фінансового стану стратегії управління підприємством і стати засобом активного та оперативного регулювання та координації фінансових процесів.

Основною метою фінансової стратегії є забезпечення підприємства фінансовою стабільністю на довгострокову перспективу, що враховує формування, забезпечення та планування фінансів підприємства, вирішує проблеми, що забезпечують фінансову стійкість підприємства в умовах підготовки та проведення подальших фінансових операцій.

Аналіз сутності та складових фінансової стабільності підприємства дозволяє сформуванню ефективну теоретичну та методологічну основу для оцінки основних факторів, що впливають на формування фінансової стабільності підприємства, а також дослідити процес побудови стратегії забезпечити фінансову стабільність підприємства та тактику її застосування.

Ефективність використання ресурсів та підвищення рівня економічної стійкості підприємства в сучасних економічних умовах значною мірою залежить від наявності, використання та вдосконалення економічного потенціалу підприємства. Однією з особливостей нестабільного функціонування сучасних підприємств є кількісна, якісна та структурна недосконалість економічного потенціалу суб'єктів господарювання, зумовлена значними втратами ресурсів при здійсненні реформ та важким фінансовим становищем підприємств. Використання та вдосконалення економічного потенціалу має забезпечити можливість ефективного використання їхніх ресурсів, а отже, сприятиме поглинанню зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів, що є свідченням фінансової стабільності.

Основними чинниками впливу на процес забезпечення фінансової стабільності підприємства є також ті, що сприяють або, навпаки, стримують здатність до розвитку підприємства в цілому.

І. Грабовський та А. Якименко вважають, що основними чинниками впливу є: амортизаційна політика, політика використання основних фондів, політика в галузі матеріально-технічного забезпечення, політика в галузі дебіторської заборгованості та політика виплат постачальниками сировини. Окремо вони відзначають важливість впливу таких факторів, як грошові витрати [41, с. 65].

Також фінансова стабільність компанії зумовлена впливом сукупності внутрішніх та зовнішніх факторів.

Успішна чи невдала господарська діяльність залежить від правильного вибору виробленої продукції та її складу, тому для цього необхідно вирішити, яка технологія та модель організації виробництва та управління необхідні. Загальна вартість, а також співвідношення між постійними та змінними витратами дуже важливі для стабільності організації [51, с. 256].

Ще одним фактором фінансової стійкості компанії, тісно пов'язаним із видами товарів (наданням послуг) та технологією виробництва, є структура активів, їх оптимальний склад, а також правильне управління ними. З чого випливає, що стабільність діяльності компанії значною мірою залежить від якості управління оборотними активами, їх обсягу, а також від розміру акцій та активів у грошовій формі.

Слід пам'ятати, що якщо компанія зменшує ліквідність та запаси, то вона може збільшити оборот і, як результат, отримати більше прибутку, в той же час збільшується ризик неплатоспроможності компанії, а виробництво зупиняється через недостатні резерви. Мистецтво управління активами полягає у збереженні на рахунках компанії лише мінімального обсягу ліквідних активів, необхідного для поточної діяльності.

Структура та склад фінансових ресурсів, правильний вибір стратегії та тактики управління ними є ще одним важливим фактором фінансової

стабільності. Чим більше фінансових ресурсів має компанія, перш за все, прибуток, тим впевненіше вона буде почуватися. У цьому випадку важлива не лише загальна сума прибутку, але і структура розподілу, яка спрямована на розвиток виробництва, тому при аналізі фінансової стійкості компанії особлива увага приділяється оцінці розподілу та використання цього прибутку.

Важливо проаналізувати використання прибутку двома способами:

- збільшення ліквідності, створення оборотного капіталу, підвищення платоспроможності тощо;
- інвестування в цінні папери та капітальні вкладення [54, с. 361].

На рисунку 1.2.2 наведено зовнішні та внутрішні чинники, які найбільш суттєво впливають на загальний фінансово-господарський стан підприємства та його спроможність постійно розвиватися [44].



Рис. 1.2.2. Основні чинники впливу на фінансову стабільність у контексті управління фінансовою безпекою підприємства

\*Складено автором: [44].

Ці фактори впливають на фінансову стабільність компанії та економічний цикл, в якому знаходиться економіка країни. Під час кризи спостерігається уповільнення темпів реалізації товарів, а доходи суб'єктів господарювання зменшуються.

Таким чином, це призводить до зменшення ліквідності та платоспроможності підприємств. Також, під час кризи зростає серія банкрутств.

Падіння платоспроможного попиту, яке відбувається під час кризи, не тільки посилює конкуренцію, але і призводить до збільшення неплатежів. Тому конкуренція є також важливим зовнішнім фактором фінансової стабільності організації.

Рівень розвитку фінансового ринку, зовнішньоекономічні відносини та податкова політика вважаються важливими макроекономічними факторами фінансової стабільності, позиція профспілок та валютний курс також мають особливий вплив [55].

Фінансово-економічна стабільність компанії залежить і від політичної стабільності. Цей фактор робить дуже значний вплив на діяльність підприємців в Україні.

Нарешті, одним із найбільш значущих та несприятливих зовнішніх факторів, що зменшують фінансовий стан компаній у країні, є інфляція [6].

Фінансова стабільність підприємства - це дуже складний стан, що включає різноманітну кількість ознак, що дозволяють повною мірою його охарактеризувати.

Л. Олійник стверджує, що основними рисами фінансової стабільності підприємства є низький рівень ризику, забезпеченість власним капіталом, вільне маневрування коштами та стабільні джерела фінансування [48, с. 121].

Пропоновані Л. Олійник ознаки, більш ніж відповідають дійсності, але в контексті забезпечення економічної безпеки підприємства вони повинні бути розширені.

Отже, можна виділити наступні основні особливості фінансової стабільності в процесі управління фінансовою безпекою підприємства:

- низький рівень ризику та впливу загроз;
- високий рівень фінансової безпеки на підприємстві;
- наявність фінансових ресурсів для розвитку підприємства в цілому;
- збалансований стан власного та позикового капіталу;
- забезпечується фінансова стійкість кожного структурного елементу фінансового стану підприємства;
- досягається фінансова рівновага та надійність.

Таким чином, внутрішні та зовнішні фактори по-різному впливають на фінансову стійкість організації. Перші безпосередньо залежать від роботи самої компанії, тоді як інші є зовнішніми для неї, зміна цих факторів не підлягає волі організації. Ці фактори тісно взаємопов'язані і часто мають неоднозначний вплив на фінансову стабільність: одні з них позитивні, а інші - негативні. Негативний вплив одних факторів може зменшити або навіть звести нанівець позитивний вплив інших.

Вищезазначене дозволяє виділити заходи для досягнення фінансової стабільності підприємства:

- пошук оптимального співвідношення власного та позикового капіталу, який забезпечить мінімальний фінансовий ризик з максимальною віддачею власного капіталу;
- запровадження оперативного механізму фінансової стабілізації, спрямованого на зменшення фінансових зобов'язань та збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання, з метою оптимізації ліквідності;
- оптимізація збутової політики шляхом забезпечення високої якості продукції та встановлення цін нижче середнього по галузі; розширення ринків збуту;
- продаж надлишків виробничих та невиробничих активів, їх здача в оренду, що дозволяє збільшити кошти на рахунках, як результат, збільшити його ліквідність та дозволить залучати довго- та короткострокові позики банку для фінансування поточної діяльності;

- розробка та виробництво нових видів продукції, що дозволить стабілізувати та покращити фінансовий стан підприємства.

### **1.3. Методичні підходи оцінювання фінансової стабільності та стійкості підприємства**

Аналіз є важливою стадією циклу управління та елементом управлінської діяльності. Він служить інструментом для прийняття обґрунтованих та якісних рішень в управлінні фінансовою стабільністю та стійкістю підприємства. Аналіз фінансової стабільності та стійкості підприємства є методом детального дослідження його фінансового стану. У процесі здійснення цього аналізу можна виявити недоліки та резерви підвищення ефективності та прибутковості діяльності. З послідовного опису він повинен перетворюватися на активний та дієвий інструмент запровадження фінансової стратегії, ставши засобом оперативного регулювання та координації фінансових процесів.

Аналіз фінансової стабільності та стійкості підприємства дозволяє оцінити, наскільки правильно підприємство розпоряджалося фінансовими ресурсами. Важливо, щоб стан фінансових ресурсів відповідав потребам розвитку підприємства та вимогам ринку, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства та браку коштів для розвитку виробництва, а також надлишок може перешкоджати розвитку, обтяжуючи витрати підприємства надмірними резервами та запасами.

Слід зазначити, що основним джерелом інформації для аналізу та оцінки фінансової стабільності та стійкості підприємства є фінансова звітність, яка являє собою сукупність форм звітності, складених на основі даних фінансового обліку з метою надання користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан та діяльність підприємства, а також зміни його фінансового стану за звітний період у встановленій формі для прийняття цими користувачами певних господарських рішень.

В обліково-аналітичній практиці (світовій та вітчизняній) розроблена система методів та показників, що характеризують фінансову стабільність та стійкість підприємства. Серед них основними методами аналізу є наступні (рис. 1.3.1) [48].

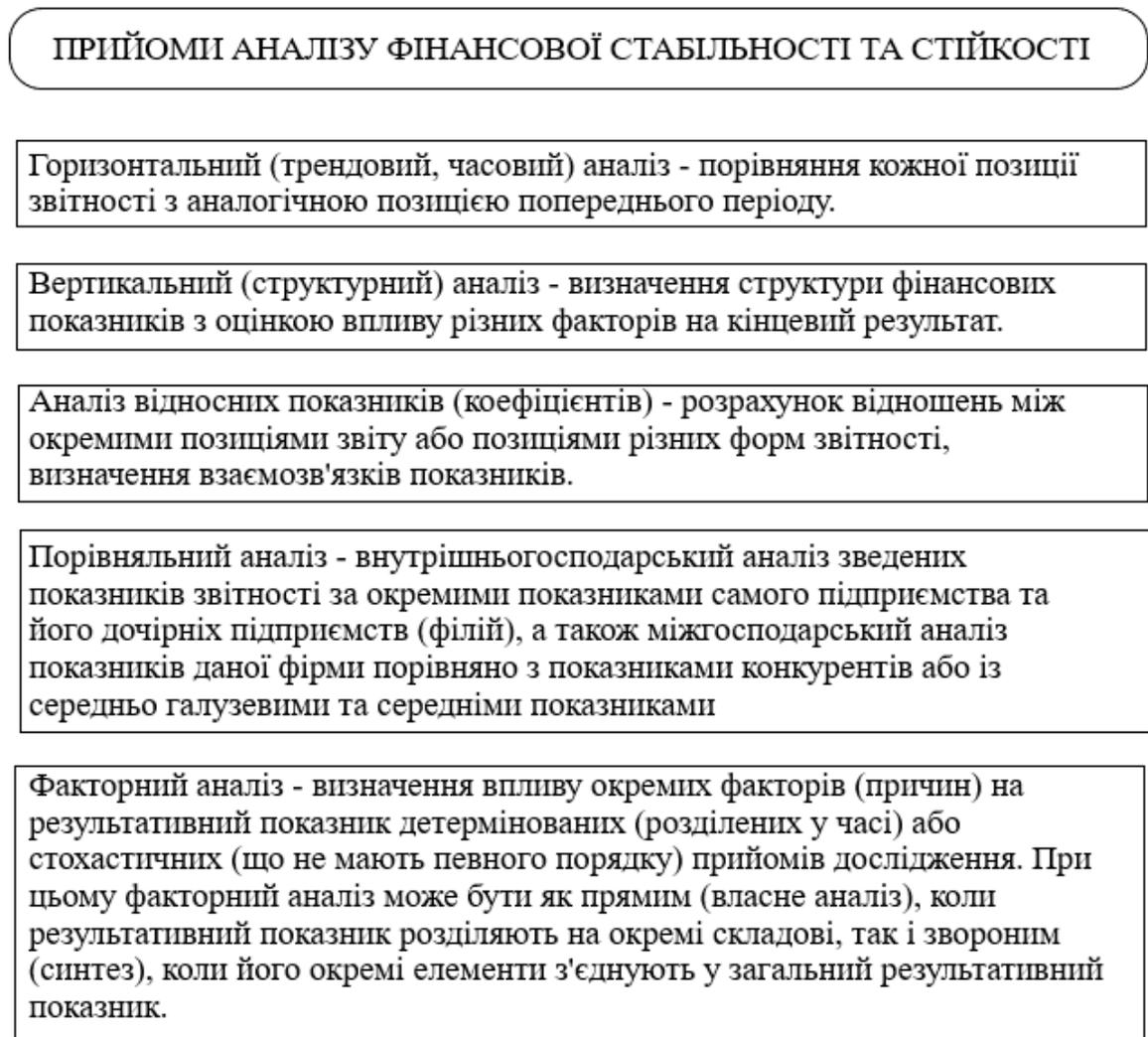


Рис. 1.3.1. Прийоми аналізу фінансової стабільності та стійкості підприємства

\*Складено автором: [48].

В економічній літературі різні автори зазначають показники фінансової стабільності та стійкості по різному. В багатьох випадках вони перекликаються, тому пропонуємо об'єднати їх в одну таблицю (табл. 1.3.1).

Таблиця 1.3.1

## Основні показники фінансової стабільності та стійкості підприємства

| № п/п | Назва показника  | Формула розрахунку и умовні позначення   | Економічний зміст   | Позитивна тенденція (нормативне значення)  |
|-------|--|--|---|--|
| 1     | 2  | 3  | 4   | 5  |
| 1.    | Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності, концентрації власного капіталу), ( $K_{ФА}$ )       | $K_{ФА} = ВК / А$ ,<br>де ВК - власний капітал, тис. грн.;<br>А - активи підприємства (валюта балансу), тис. грн.        | Питома вага власного капіталу підприємства в загальній вартості засобів, інвестованих в його діяльність     | Збільшення<br>$K_{ФА} > 0,5$   |
| 2.    | Коефіцієнт концентрації залучених коштів ( $K_{КЗК}$ )   | $K_{КЗК} = ЗЗ / А$ ,<br>де ЗЗ - загальні зобов'язання, тис. грн.;<br>А - активи підприємства (валюта балансу), тис. грн. | Питома вага запозиченого капіталу підприємства в загальній вартості засобів, інвестованих в його діяльність | Зменшення<br>$K_{КЗК} < 0,5$   |
| 3.    | Коефіцієнт фінансової залежності ( $K_{ФЗ}$ )  | $K_{ФЗ} = А / ВК$ ,<br>де ВК - власний капітал, тис. грн.; А - активи підприємства (валюта балансу), тис. грн.           | Показує, скільки одиниць активів припадає на одиницю власних коштів   | Зменшення<br>$K_{ФЗ} < 2$  |
| 4.    | Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом (фінансування) ( $K_{ПБ}$ )                           | $K_{ПБ} = ВК / ЗЗ$ ,<br>де ВК - власний капітал, тис. грн.; ЗЗ - загальні зобов'язання, тис. грн.                        | Показує скільки одиниць власного капіталу припадає на одну одиницю загальних зобов'язань                    | Збільшення<br>$K_{ПБ} > 1$   |
| 5.    | Коефіцієнт фінансового ризику (коефіцієнт фін. левериджу) ( $K_{ФР}$ )                             | $K_{ФР} = З / ВК$ ,<br>де ЗЗ - загальні зобов'язання, тис. грн.;<br>ВК - власний капітал, тис. грн.                      | Показує, скільки одиниць зобов'язань припадає на одиницю власних коштів підприємства                        | Зменшення.<br>Оптимальне значення: $K_{ФР} < 0,5$<br>Критичне значення: $K_{ФР} = 1$ |
| 6.    | Коефіцієнт загальної заборгованості ( $K_З$ )  | $K_З = ПЗ / ВК$ ,<br>де ПЗ - поточні зобов'язання, тис. грн.;<br>ВК - власний капітал, тис. грн.                         | Показує, яка сума поточних зобов'язань покривається власним капіталом підприємства                          | $K_З < 1$  |
| 7.    | Коефіцієнт поточної (короткострокової) заборгованості у загальних активах ( $K_{ПЗ^А}$ )           | $K_{ПЗ^А} = ПЗ / А$ ,<br>де ПЗ - поточні зобов'язання, тис. грн.;<br>А - активи підприємства (валюта балансу), тис. грн. | Характеризує питому вагу короткострокової заборгованості підприємства в загальній сумі усіх джерел коштів   | Зменшення  |
| 8.    | Коефіцієнт поточної (короткострокової) заборгованості у загальній заборгованості ( $K_{ПЗ^{ЗЗ}}$ ) | $K_{ПЗ^{ЗЗ}} = ПЗ / ЗЗ$ ,<br>де ПЗ - поточні зобов'язання, тис. грн.<br>З - загальні зобов'язання, тис. грн.             | Характеризує питому вагу короткострокової заборгованості підприємства в загальній сумі усієї заборгованості | -  |

Продовження табл. 1.3.1

| 1   | 2  | 3   | 4  | 5                            |
|-----|--|---|--|------------------------------|
| 9.  | Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу ( $K_M$ )                                   | $K_M = \text{ВОК} / \text{ВК}$ ,<br>де ВОК - власний оборотний капітал, тис. грн.;<br>ВК - власний капітал, тис. грн.   | Показує, яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в обороті, тобто в тій формі, яка дозволить вільно маневрувати цими засобами, а яка капіталізована | Збільшення<br>$K_M > 0,5$    |
| 10. | Коефіцієнт інвестування ( $K_I$ )  | $K_I = \text{ВК} / \text{НА}$ ,<br>де ВК - власний капітал, тис. грн.; НА - вартість необоротних активів підприємства.  | Характеризує, яка частка необоротних активів фінансується за рахунок власного капіталу   | Збільшення<br>$K_I > 1$      |
| 11. | Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності (коефіцієнт фінансової стійкості) ( $K_{FC}$ ) | $K_{FC} = (\text{ВК} + \text{ДЗ}) / A$ ,<br>де ВК - власний капітал, тис. грн.;<br>ДЗ - довгострокові зобов'язання, тис. грн.;<br>A - активи підприємства (валюта балансу), тис. грн. | Показує, яка частина активів забезпечена стабільним джерелом фінансування  | Збільшення<br>$K_{FC} > 0,7$ |
| 12. | Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень ( $K_{СП}$ )                               | $K_{СП} = \text{ДЗ} / \text{НА}$ ,<br>де ДЗ - довгострокові зобов'язання, тис. грн.;<br>НА - необоротні активи, тис. грн.   | Показує, яка частина основних та інших необоротних активів профінансована зовнішніми інвесторами, тобто в деякій мірі належить їм, а не власникам підприємства   | Збільшення                   |
| 13. | Коефіцієнт довгострокового залучення запозичених коштів ( $K_{ДЗ}$ )                             | $K_{ДЗ} = \text{ДЗ} / (\text{ВК} + \text{ДЗ})$ ,<br>де ДЗ - довгострокові зобов'язання, тис. грн.;<br>ВК - власний капітал, тис. грн.   | Показує питому вагу довгострокових зобов'язань в складі стабільних джерел фінансування   | Зменшення                    |
| 14. | Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел ( $K_{НК}$ )                           | $K_{НК} = \text{ВК} / (\text{ВК} + \text{ДЗ})$ ,<br>де ВК - власний капітал, тис. грн.;<br>ДЗ - довгострокові зобов'язання, тис. грн.   | Показує питому вагу власного капіталу в складі стабільних джерел фінансування  | Збільшення<br>$K_{НК} > 0,6$ |
| 15. | Коефіцієнт забезпеченості (покриття) запасів ( $K_{ЗЗ}$ )  | $K_{ЗЗ} = \text{ВОК} / Z$ ,<br>де ВОК - власний оборотний капітал, тис. грн.;<br>Z - товарно-матеріальні запаси підприємства, тис. грн.   | Показує забезпеченість підприємства власними джерелами коштів для формування товарно-матеріальних засобів  | $K_{ЗЗ} > 0,8$               |
| 16. | Коефіцієнт забезпеченості товарів ( $K_{ЗТ}$ )   | $K_{ЗТ} = \text{ВОК} / T$ ,<br>де ВОК - власний оборотний капітал, тис. грн.; T - товари, тис. грн.   | Показує забезпеченість підприємства власними джерелами коштів для купівлі товарів  | $K_{ЗТ} > 0,5$               |

## Продовження табл. 1.3.1

| 1   | 2   | 3  | 4  | 5                                       |
|-----|---|--|--|---|
| 17. | Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів ( $K_{30A}$ )   | $K_{30A} = \text{ВОК} / \text{ОА}$ ,<br>де ВОК - власний оборотний капітал, тис. грн;<br>ОА - оборотні активи, тис. грн.   | Показує забезпеченість підприємства власними джерелами коштів для формування оборотних активів підприємства          | $K_{30A} > 0,5$                         |
| 18. | Наявність власних коштів підприємства в обороті (В)   | $V = \text{ВК} - \text{НА}$<br>де ВК - власний капітал;<br>НА - необоротні активи  | Визначається як різниця величини джерел власних засобів і величини основних засобів і вкладень (необоротних активів) | $V > 0$                                 |
| 19. | Коефіцієнт фінансової стійкості ( $K_{FC}$ )  | $K_{FC} = (\text{ВК} + \text{ДЗ}) / \text{А}$<br>де ВК - власний капітал, тис. грн.;<br>ДЗ - довгострокові зобов'язання, тис. грн.;<br>А - активи (валюта балансу), тис. грн.  | Характеризує частку тих джерел, які підприємство може використовувати у своїй діяльності тривалий час.               | $K_{FC} > 0,6 - 0,7$                    |
| 20. | Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу  | $K = (\text{ПЗ} + \text{ДЗ}) / \text{ВК}$<br>де ПЗ - поточні зобов'язання, тис. грн.;<br>ДЗ - довгострокові зобов'язання, тис. грн.<br>ВК - власний капітал  | Розраховується як відношення всієї суми зобов'язань по залучених коштах та суми власних коштів                       | -                                       |
| 21. | Коефіцієнт реальної вартості основних засобів (основних виробничих фондів) у майні підприємства ( $K_{ОВФ}$ ) | $K_{ОВФ} = (\text{ОВФ} + C_A) / \text{А}$ ,<br>де ОВФ - вартість основних виробничих засобів підприємства (на кін. року), тис. грн.;<br>$C_A$ - сума накопиченої амортизації, тис. грн.;<br>А - вартість майна підприємства (активи), тис. грн.                                  | Показує реальну вартість основних засобів у загальній вартості усього майна підприємства                             | Збільшення<br>0,30,5<br>$K_{ОВФ} > 0,3$ |
| 22. | Коефіцієнт реальної вартості основних засобів та запасів у майні підприємства ( $K_{ОВФЗ}$ )                  | $K_{ОВФЗ} = (\text{ОВФ} + C_A + Z) / \text{А}$ ,<br>де ОВФ - вартість основних виробничих засобів підприємства (на кін. року), тис. грн.;<br>$C_A$ - сума накопиченої амортизації, тис. грн.;<br>Z - запаси підприємства;<br>А - вартість майна підприємства (активи), тис. грн. | Показує реальну вартість основних засобів та запасів підприємства у загальній вартості усього його майна             | $K_{ОВФЗ} > 0,8$                        |

## Продовження табл. 1.3.1

| 1   | 2   | 3  | 4  | 5         |
|-----|---|--|--|-----------|
| 23. | Коефіцієнт поточної заборгованості кредиторам (К <sub>ПЗК</sub> ) | $K_{ПЗК} = ПЗК / А,$ де - ПЗК - поточна заборгованість кредиторам, тис. грн.<br>А - вартість майна підприємства (активи), тис. грн.      | Показує, яка частка майна підприємства в короткостроковому періоді належить його кредиторам      | Зменшення |
| 24. | Коефіцієнт поточної заборгованості акціонерам (К <sub>ПЗА</sub> ) | $K_{ПЗА} = ПЗА / А,$ де - ПЗК поточна заборгованість перед акціонерами, тис. грн.<br>А - вартість майна підприємства (активи), тис. грн. | Показує, яка частка майна підприємства в короткостроковому періоді фінансується його акціонерами | Зменшення |

У обліково-аналітичній практиці розроблена система показників, що характеризує фінансову стабільність підприємства. Ці показники поділяються на два класи. До першого класу належать показники з встановленими нормативними значеннями (усі перераховані показники ліквідності та платоспроможності) до другого класу - показники без встановлених нормативних значень (показники прибутковості, ефективності управління, ділової активності).

Як можна спостерігати, коефіцієнтів є багато, але всі вони можуть бути об'єднані в 5 груп за характеристиками:

- 1) можливість погашення поточних зобов'язань;
- 2) рух оборотних активів;
- 3) власний капітал;
- 4) результати основної діяльності;
- 5) інформація про ситуацію на ринку.

Аналізуючи коефіцієнти, можна виявити сильні та слабкі сторони різних підприємств та фірм. Менеджери використовують ці дані для моніторингу діяльності підприємства з метою запобігання банкрутства. Слід також зазначити, що кредитори уважно стежать за цими показниками, щоб переконатися, що компанія може погасити свої короткострокові боргові зобов'язання, а також

покрити фіксовані платежі доходами. Отже, аналіз фінансової стійкості дозволяє оцінити, наскільки підприємство готове погасити свої борги, і відповісти на питання, наскільки воно незалежне з фінансової сторони питання, збільшується чи зменшується рівень цієї незалежності, і чи відповідає стан активів та пасивів компанії завданням його фінансово-господарської діяльності.

Частіше при оцінці фінансового стану підприємства більше уваги приділяється фінансовій стійкості, оскільки саме вона характеризує стабільність фінансового стану підприємства.

Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності та фінансово-економічного добробуту, відображає результати його поточного, інвестиційного та фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також характеризує здатність підприємства для погашення боргів та зобов'язань, для збільшення економічного потенціалу [3, с. 78].

Найчастіше при визначенні фінансової стійкості використовується аналіз фінансових коефіцієнтів. У той же час існують абсолютні та відносні показники фінансової стійкості.

Відомі економісти А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулін, Л.Н. Лахтіонов та інші відносять показники забезпеченості запасами та витратами до джерел їх формування. І залежно від залишків або недостатніх засобів формування запасів і витрат фінансовий стан підприємства класифікується за ступенем його стійкості. Виділяють наступні чотири типи фінансової стійкості:

- 1) Абсолютна стійкість - коли власні оборотні активи повністю забезпечують запаси підприємства;
- 2) Нормальна стійкість - якщо запаси забезпечені власними оборотними активами та довгостроковими зобов'язаннями;
- 3) Нестабільний (передкризовий) фінансовий стан - запаси забезпечуються за рахунок усіх основних джерел їх формування;

4) Кризовий фінансовий стан - коли запаси не забезпечені всіма основними джерелами їх формування і підприємство знаходиться на межі банкрутства [57, 58, 59].

Інші автори, аналізуючи фінансову стійкість підприємства, приділяють велику увагу відносним показникам, враховуючи той факт, що абсолютні показники в умовах інфляції дуже важко порівняти.

Відносні показники фінансової стійкості характеризують ступінь залежності компанії від зовнішніх інвесторів та кредиторів. Власники компанії зацікавлені в оптимізації власного капіталу та мінімізації позикових коштів у загальному обсязі джерел фінансування. Кредитори оцінюють фінансову стійкість позичальника за величиною власного капіталу та ймовірністю запобігання банкрутству. Фінансовий стан підприємств, його стабільність значною мірою залежать від оптимальності структури джерел капіталу (співвідношення власних та залучених коштів) та від оптимальності структури активів компанії, в першу чергу від співвідношення основних та оборотних активів, а також збалансованості певних видів активів і пасивів підприємства. Тому аналіз структури джерел капіталу підприємства та оцінка ступеня фінансової стійкості та фінансового ризику є важливими для підприємства.

Необхідно розрахувати такі основні показники: наявність власних коштів підприємства в обороті, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт покриття запасів, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу тощо (табл. 1.3.1).

Аналіз фінансової стійкості підприємства з використанням відносних показників полягає у обчисленні необхідних коефіцієнтів, порівнянні їх із загальноприйнятими нормами з аналогічними даними за попередні періоди. Це дозволяє зрозуміти, чи є тенденції до поліпшення чи погіршення фінансового стану підприємства в динаміці, виявити сильні та слабкі сторони підприємства та його можливості [60].

Однак такий аналіз певною мірою показує рівень фінансової стійкості, але не дає відповіді на питання, чи достатній цей рівень. Всі розрахунки проводяться за показниками планового або фактичного балансу активів і пасивів. Рівень коефіцієнтів може служити відправною точкою для оцінки фінансової стійкості, проте, з деякими застереженнями та роз'ясненнями. Усі методи оцінки фінансової стійкості підприємства мають свої недоліки та переваги. Тому сьогодні постає важливе питання щодо розробки такої методології оцінки, яка дала б чітке уявлення про існуючий фінансовий стан підприємства, вимагала мінімум загальнодоступної інформації, всебічно висвітлювала діяльність підприємства і могла б бути основою для вироблення рекомендацій щодо подальшого підвищення його фінансової стійкості.

Для більш чіткого аналізу фінансової стійкості підприємства потрібно використовувати інтегрований підхід. У той же час оцінка фінансової стійкості повинна проводитися одночасно з аналізом абсолютних та відносних показників фінансової стійкості підприємства.

Оцінюючи фінансовий стан підприємства, важливо визначити запас фінансової стійкості. Він характеризує рівень захисту основної діяльності від зменшення обсягу доходу та фінансових результатів, який склався на підприємстві в даний момент часу і який може бути використаний у разі форс-мажорних обставин.

Існують різні методологічні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства, як зазначає В. Калишенко у своїй статті, їх наведено у таблиці 1.3.2 [26].

Таблиця 1.3.2

## Методичні підходи для оцінки фінансової стійкості підприємства [26]

| Назва підходу        | Сутнісне наповнення   | Результат оцінки   |
|----------------------|---|--|
| 1                    | 2   | 3  |
| Агрегатний підхід    | аналіз абсолютних показників фінансової стійкості   | визначення типу фінансової стійкості   |
| Коефіцієнтний підхід | аналіз відносних показників фінансової стійкості та їх порівняння з нормативними значеннями | визначення реального фінансового стану, слабких і сильних сторін діяльності підприємства |

## Продовження табл. 1.3.2

| 1                   | 2   | 3   |
|---------------------|---|---|
| Маржинальний підхід | розрахунок порогу рентабельності за допомогою поділу затрат на постійні і змінні та використання показника маржинального доходу   | визначення запасу фінансової стійкості  |
| Бальний підхід      | додавання коефіцієнтів ліквідності до складу показників у бальній оцінці фінансової стійкості                                     | визначення класу фінансової стійкості   |
| Балансовий підхід   | використання балансової моделі  | оцінка фінансової стійкості виходячи зі ступеня покриття запасів та основних засобів джерелами фінансування |
| Інтегральний підхід | інтегральна оцінка ступеня фінансової стійкості з використанням узагальнюючого показника зміни фінансової стійкості               | визначення ступеню фінансової стійкості та виявлення її динаміки  |
| Факторний підхід    | проведення факторного аналізу фінансової стійкості, який включає в себе побудову ланцюга показників та аналіз їх темпів зростання | визначення рангу показників, який дозволить сформулювати висновок про фінансовий стан підприємства          |
| Матричний підхід    | складання матричних балансів  | розрахунок структури й визначення якості активів балансу та достатності джерел їх фінансування              |

Отже, фінансову стабільність та стійкість можна проаналізувати за допомогою комплексу абсолютних та відносних показників, які дають змогу здійснити всебічний аналіз діяльності підприємства. При цьому фінансовий стан вважається незадовільним, якщо значення коефіцієнтів нижче або вище нормативних (рекомендованих) значень (залежно від показника).

Щодо відносних показників, у різних джерелах різних авторів основні показники як фінансової стабільності так і фінансової стійкості різняться. Але щодо абсолютних показників фінансової стійкості у всіх авторів єдина думка.

## РОЗДІЛ 2

### ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМСТВА НА МАТЕРІАЛАХ АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»

#### 2.1. Загальна характеристика діяльності АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»

З метою аналізу фінансового стану було обрано АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Скорочена назва Товариства – АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Адреса Товариства: Україна, 36022, м. Полтава, вул. Старий Поділ, буд. 5.

Офіційна сторінка в інтернеті: [www.poe.pl.ua](http://www.poe.pl.ua)

Адреса електронної пошти: [kanc01@poe.pl.ua](mailto:kanc01@poe.pl.ua)

Організаційно-правова форма – Акціонерне товариство.

Товариство побудоване на приватній формі власності та здійснює діяльність у відповідності зі Статутом.

Товариство є правонаступником державної акціонерної енергопостачальної компанії ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО, заснованої відповідно до Указу Президента України від 4 квітня 1995 року № 282/95 «Про структурну перебудову в електричному комплексі України» та наказу № 132 Міністерства енергетики та електрифікації України від наказом Міністерства палива й енергетики України № 132 від 28 квітня 1995 року на базі Державного енергетичного підприємства «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» була створена Державна акціонерна компанія (ДАЕК) «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

У 1997 році ДАЕК «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» рішенням загальних зборів акціонерів було перетворене у відкрите акціонерне товариство (ВАТ) «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО». Самостійні підрозділи енергокомпанії — Лубенське і Східне підприємства — були ліквідовані, а їх виробничі підрозділи увійшли до складу відповідних служб «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО». Райони електромереж були реорганізовані у філії тих же районів 3 липня 1995 року.

Відповідно до розпорядчих документів виробниче енергетичне об'єднання «Харківенерго» було реорганізоване у ряд підприємств, включаючи Державну акціонерну енергопостачальну компанію «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», яка зареєстрована розпорядженням Виконавчого комітету Полтавської міської Ради 26.05.1995 р. за № 392-р. Компанія 16.12.1998 р. перереєстрована у відкрите акціонерне товариство розпорядженням Виконавчого комітету Полтавської міської Ради № 916-р.

Наприкінці 2018 року Товариство успішно завершило процедуру відокремлення зі свого складу постачальника електроенергії ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ». Цьому передувала масштабна підготовча робота.

Згідно протоколу № 21 загальних зборів акціонерів ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» від 17.04.2019 року прийняте рішення змінити найменування Товариства з ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» та змінити тип Товариства з Публічного на Приватне акціонерне товариство. Згідно протоколу № 21 від 17.04.2019 р. затверджено Статут АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у новій редакції.

Код АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за ЄДРПОУ 00131819.

Статутний капітал компанії становить 55 млн 240 тис. грн., його розділено на 220 960 000 шт. простих іменних акцій, номінальною вартістю – 0,25 грн. Загальна кількість акціонерів – 8 622, з них юридичних осіб – 56.

Структура Товариства.

АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» - це мережа з 28 філій у кожному адміністративному районі області з центральним офісом у м. Полтаві.

Виробничі служби, цехи та відділи поділено за напрямками роботи:

- підрозділи з дистрибуції;
- підрозділи з розподілу електроенергії;
- сервісний центр обслуговування клієнтів;
- підрозділи з капітального будівництва та інвестицій;

- підрозділи з забезпечення діяльності;
- підрозділи з захисту активів;
- підрозділи по роботі з персоналом;
- підрозділи з охорони праці;
- підрозділи з правової роботи;
- підрозділи з інформаційних технологій;
- фінансові підрозділи.

Філії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»:

Великокохнівська, Гадяцька, Глобинська, Гребінківська, Диканська, Зінківська, Карлівська, Кобеляцька, Козельщинська, Комсомольська, Котелевська, Красношрівська, Кременчуцька, Лохвицька, Лубенська, Машівська, Миргородська, Новосанжарська, Оржицька, Пирятинська, Полтавська філія міських електромереж, Полтавська філія районних електромереж, Решетилівська, Семенівська, Хорольська, Чорнухівська, Чутівська, Шишацька.

Вищим органом управління АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» є загальні збори акціонерів. Керівними органами є Наглядова рада, Правління Товариства та ревізійна комісія.

До складу Правління АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році входили:

Голова Правління – Стройний Руслан Вікторович;

Фінансовий директор Товариства – Дубініна Наталя Вікторівна;

Заступник Голови Правління – Андрієвський Сергій Геннадійович.

Заступник Фінансового директора – Стріков Владислав Євгенович  
(до 30.10.2020 року).

Основними видами ліцензійної діяльності Товариства є:

- виробництво електричної енергії;
- передача електричної енергії місцевими (локальними) електромережами;
- поставка електричної енергії за регульованим тарифом;

- виробництво теплової енергії на теплоелектроцентралях, ТЕС, АЕС, когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії;
- постачання теплової енергії;
- транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами.

Діяльність АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» поширюється на всі сфери життя області, впливає на розвиток економіки, а також торкається інтересів кожного мешканця регіону. Щороку мережами підприємства передається більше 5,5 млрд кВт/год електричної енергії, і за цим показником товариство входить до десятки найбільш потужних енергопостачальних компаній держави. АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» постійно працює над покращенням ефективності роботи, кардинальним оновленням виробничих потужностей, підвищенням ділової репутації.

В ході своєї діяльності Товариство може піддаватися низці фінансових ризиків, серед яких ринковий ризик, кредитний ризик та ризик ліквідності. Загальна програма управління ризиками націлена на зведення до мінімуму потенційного негативного впливу на фінансові результати Товариства тих ризиків, які піддаються управлінню або не є профільними для діяльності Товариства.

Основним і пріоритетним видом діяльності Товариства у 2020 році є розподіл електричної енергії. Доходи, отримані за цим сегментом, становлять 90,76% від загальної суми отриманих доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Чистий дохід за даним сегментом становить - 2 295 035 тис. грн.

Собівартість з розподілу електричної енергії становить 2 036 372 тис. грн.

Інші доходи формуються за рахунок інших видів діяльності: реалізація товарів, робіт та послуг. Ці доходи складають 9,24% від загальної суми отриманих доходів, тому розкриття інформації за даними сегментами не є доречним [64].

## 2.2. Аналіз майна та джерел фінансування підприємства

Стабільність фінансового стану підприємства залежить від того як правильно і доцільно фінансові ресурси вкладені в активи підприємства. Тому оцінку фінансового стану потрібно розпочинати саме з аналізу майна та джерел його фінансування.

Як відомо, у балансі підприємства відображаються активи та пасиви. В свою чергу, активи являють собою майно підприємства. А пасиви – це капітал, тобто джерело утворення активів.

Майно (активи) – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, у майбутньому призведе до збільшення економічних вигод.

До структури майна (активів) підприємства належать:

- Необоротні активи (матеріальні та нематеріальні активи);
- Оборотні активи (запаси, грошові кошти, дебіторська заборгованість тощо);
- Витрати майбутніх періодів.

Капітал підприємства - це загальна вартість ресурсів (у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах) інвестованих у формування його активів.

Із визначення капіталу підприємства стає зрозумілим, що майно підприємства фінансується за рахунок капіталу підприємства.

В свою чергу капітал підприємства поділяється на:

- Власний капітал (грошові та матеріальні внески засновників, нерозподілений прибуток, дохід від цінних паперів тощо);
- Залучений капітал (позики банків та інших кредиторів) [65].

Аналіз майна підприємства слід розпочати із складання агрегованого балансу, на матеріалах фінансової звітності АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки (табл. 2.2.1).

Таблиця 2.2.1

## Агрегований баланс АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

| Актив   | 2018 рік        |                | 2019 рік        |                | Відхилення      |                 | Темп зростання, % | 2019 рік        |                | 2020 рік        |                | Відхилення      |                 | Темп зростання, % |
|---|-----------------|----------------|-----------------|----------------|-----------------|-----------------|-------------------|-----------------|----------------|-----------------|----------------|-----------------|-----------------|-------------------|
|   | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | (+, -) в        |                 |                   | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | (+, -) в        |                 |                   |
|   |                 |                |                 |                | сумі, тис. грн. | питомій вазі, % |                   |                 |                |                 |                | сумі, тис. грн. | питомій вазі, % |                   |
| 1   | 2               | 3              | 4               | 5              | 6               | 7               | 8                 | 9               | 10             | 11              | 12             | 13              | 14              | 15                |
| 1. Необоротні активи (1095)   | 1 320 646       | 54,15          | 1 365 326       | 74,00          | 44 680          | 19,85           | 103,38            | 1 365 326       | 74,00          | 1 597 337       | 74,21          | 232 011         | 0,21            | 116,99            |
| 1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)                        | 1 196 603       | 49,06          | 1 221 672       | 66,21          | 25 069          | 17,15           | 102,10            | 1 221 672       | 66,21          | 1 470 022       | 68,29          | 248 350         | 2,08            | 120,33            |
| 1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)                               | 200             | 0,01           | 200             | 0,01           | 0               | 0,00            | 100,00            | 200             | 0,01           | 0               | 0,00           | -200            | -0,01           | 0,00              |
| 1.3. Відстрочені податкові активи (1045)  | 123 774         | 5,08           | 143 454         | 7,77           | 19 680          | 2,70            | 115,90            | 143 454         | 7,77           | 113 475         | 5,27           | -29 979         | -2,50           | 79,10             |
| 1.4 Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1090) | 69              | 0,00           | 0               | 0,00           | -69             | 0,00            | 0,00              | 0               | 0,00           | 13 840          | 0,64           | 13 840          | 0,64            | 100,00            |
| 2. Оборотні активи (1195)   | 1 118 225       | 45,85          | 479 743         | 26,00          | -638 482        | -19,85          | 42,90             | 479 743         | 26,00          | 555 222         | 25,79          | 75 479          | -0,21           | 115,73            |
| 2.1. Запаси (1100+1110)   | 102 561         | 4,21           | 88 221          | 4,78           | -14 340         | 0,58            | 86,02             | 88 221          | 4,78           | 38 302          | 1,78           | -49 919         | -3,00           | 43,42             |
| 2.2. Дебіторська заборгованість (1120+1125+...+1155)                              | 835 789         | 34,27          | 222 616         | 12,07          | -613 173        | -22,20          | 26,64             | 222 616         | 12,07          | 256 722         | 11,93          | 34 106          | -0,14           | 115,32            |
| 2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)                                  | 26 168          | 1,07           | 60 152          | 3,26           | 33 984          | 2,19            | 229,87            | 60 152          | 3,26           | 205 110         | 9,53           | 144 958         | 6,27            | 340,99            |
| 2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)  | 38              | 0,00           | 0               | 0,00           | -38             | 0,00            | 0,00              | 0               | 0,00           | -               | -              | -               | -               | -                 |
| 2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)   | 153 669         | 6,30           | 108 754         | 5,89           | -44 915         | -0,41           | 70,77             | 108 754         | 5,89           | 55 088          | 2,56           | -53 666         | -3,34           | 50,65             |
| 3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)             | 0               | 0,00           | 0               | 0,00           | 0               | 0,00            | 0,00              | 0               | 0,00           | -               | -              | -               | -               | 0,00              |
| Всього майна (1300)   | 2 438 871       | 100,00         | 1 845 069       | 100,00         | -593 802        | 0,00            | 75,65             | 1 845 069       | 100,00         | 2 152 559       | 100,00         | 307 490         | 0,00            | 116,67            |

Продовження табл. 2.2.1

| Пасив   | 2018 рік        |                | 2019 рік        |                | Відхилення      |                 | Темп зростання, % | 2019 рік        |                | 2020 рік        |                | Відхилення      |                 | Темп зростання, % |
|---|-----------------|----------------|-----------------|----------------|-----------------|-----------------|-------------------|-----------------|----------------|-----------------|----------------|-----------------|-----------------|-------------------|
|   | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | (+,-) в         |                 |                   | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | (+,-) в         |                 |                   |
|   |                 |                |                 |                | сумі, тис. грн. | питомій вазі, % |                   |                 |                |                 |                | сумі, тис. грн. | питомій вазі, % |                   |
| 1   | 2               | 3              | 4               | 5              | 6               | 7               | 8                 | 9               | 10             | 11              | 12             | 13              | 14              | 15                |
| 1. Власний капітал (1495)   | 1 169 106       | 47,94          | 900 687         | 48,82          | -268 419        | 0,88            | 77,04             | 900 687         | 48,82          | 1 347 718       | 62,61          | 447 031         | 13,79           | 149,63            |
| 2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)   | 1 140           | 0,05           | 2 753           | 0,15           | 1 613           | 0,10            | 241,49            | 2 753           | 0,15           | 3 149           | 0,15           | 396             | 0,00            | 114,38            |
| 3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)   | 1 268 625       | 52,02          | 941 629         | 51,03          | -326 996        | -0,98           | 74,22             | 941 629         | 51,03          | 801 692         | 37,24          | -139 937        | -13,79          | 85,14             |
| 3.1. Короткострокові кредити банків (1600)  | -               | -              | -               | -              | -               | -               | -                 | -               | -              | -               | -              | -               | -               | -                 |
| 3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)  | 972 463         | 39,87          | 673 749         | 36,52          | -298 714        | -3,36           | 69,28             | 673 749         | 36,52          | 391 791         | 18,20          | -281 958        | -18,32          | 58,15             |
| 3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)  | 296 162         | 12,14          | 267 880         | 14,52          | -28 282         | 2,38            | 90,45             | 267 880         | 14,52          | 409 901         | 19,04          | 142 021         | 4,52            | 153,02            |
| 4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700) | -               | -              | -               | -              | -               | -               | -                 | -               | -              | -               | -              | -               | -               | -                 |
| 5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)  | 0               | 0              | 0               | 0              | 0               | 0               | 0                 | 0               | 0              | 0               | 0              | 0               | 0               | 0                 |
| Всього капіталу (1900)  | 2 438 871       | 100,00         | 1 845 069       | 100,00         | -593 802        | 0,00            | 75,65             | 1 845 069       | 100,00         | 2 152 559       | 100,00         | 307 490         | 0,00            | 116,67            |

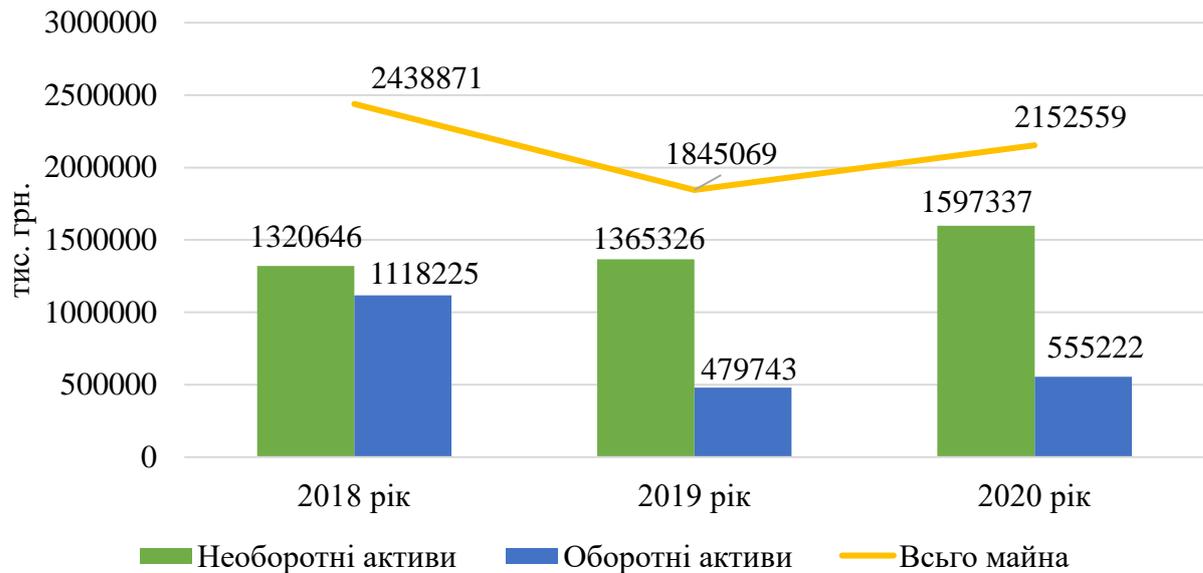


Рис. 2.2.1. Структурна динаміка майна АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

За результатами аналізу структури та динаміки майна АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2018-2019 років виявлено тенденцію до зменшення загальної суми майна. Так у 2019 році в порівнянні з 2018 роком сума майна зменшилася на 593 802 тис. грн. або на 24,35%. Це є негативним явищем, адже фактор зменшення загальної суми майна (валюти балансу) є «хворою статтею», що вказує на негативну роботу Товариства у 2018-2019 роках. Але у 2020 році загальна сума майна збільшилася на 307 490 тис. грн. або на 16,67%, що є позитивною динамікою. Станом на кінець 2020 року сума майна становила 2 152 559 тис. грн. (рис. 2.2.1).

Така зміна суми майна відбулася в зв'язку з аналогічною зміною суми оборотних активів. Так у 2019 році сума оборотних активів зменшилася на 638 482 тис. грн. або на 57,10% в порівнянні з 2018 роком, а у 2020 році вона зросла на 75 479 тис. грн. або на 15,73% у порівнянні з 2019 роком.

Зміна суми оборотних активів відбулася внаслідок різкої зміни суми дебіторської заборгованості у 2019 році на -613 173 тис. грн. або на -73,36% в порівнянні з 2018 роком. Потім у 2020 році дебіторська заборгованість збільшилася на 34 106 тис. грн. або на 15,32% в порівнянні з 2019 роком. На таку

зміну дебіторської заборгованості суттєво вплинуло зниження, а потім збільшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у 2018-2020 роках, це свідчить про те, що споживачі електро- та теплоенергії стали швидше розраховуватися за надані послуги у 2018-2019 роках, а у 2020 році ця тенденція сповільнилася. Не менш важливим, є той факт, що наприкінці 2018 року АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» відокремило зі свого складу постачальника електроенергії ТОВ «Полтаваенергозбут», внаслідок чого Товариство втратило достатньо велику кількість користувачів електроенергії. Саме це могло потягти за собою зміни дебіторської заборгованості у 2019 році (рис. 2.2.2).

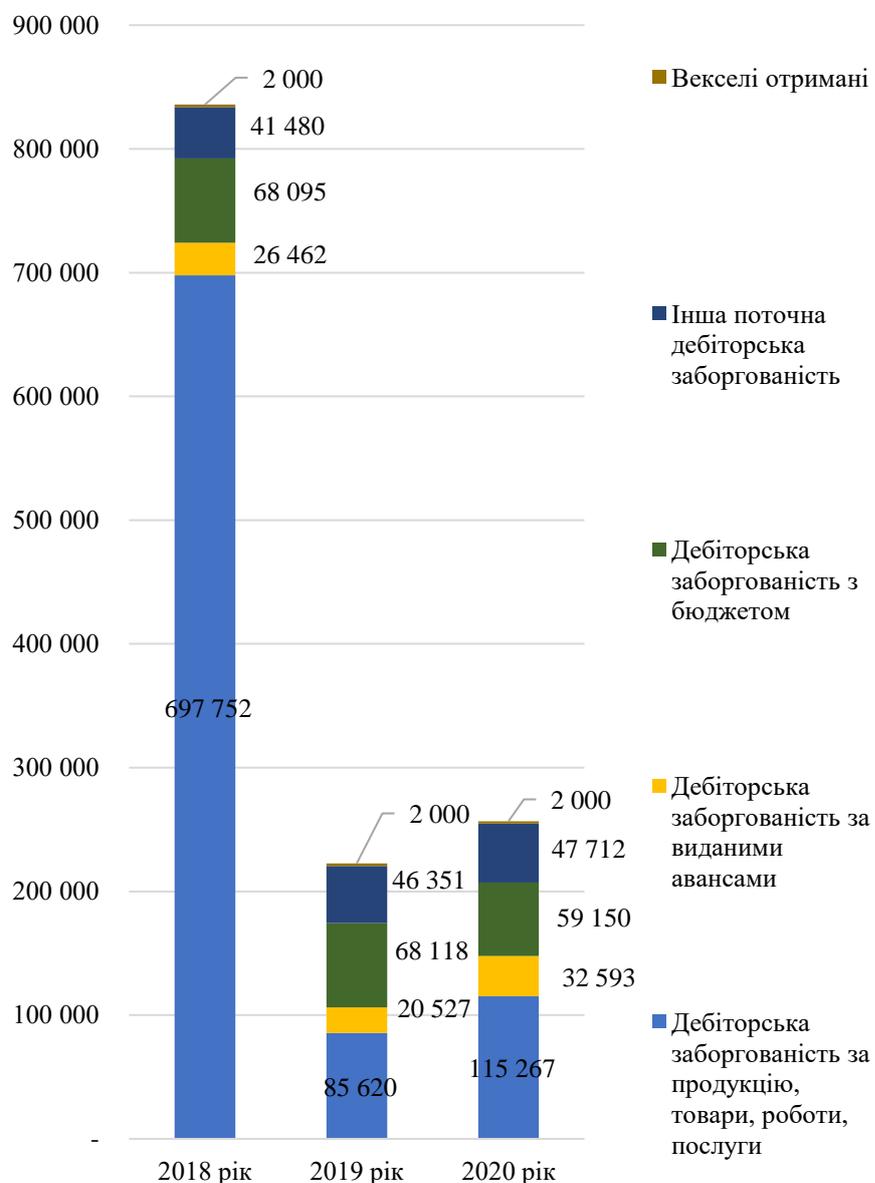


Рис. 2.2.2. Структурна динаміка дебіторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

Загалом, сума усіх статей дебіторської заборгованості збільшилися у 2020 році в порівнянні з 2019 роком, окрім векселів отриманих які протягом досліджуваного періоду мають сталу суму (рис. 2.2.2). Поступове збільшення дебіторської заборгованості у 2020 році може характеризувати налагодження роботи АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» після «періоду кризи» у 2019 році.

Винятком є дебіторська заборгованість з бюджетом, сума якої у 2019 році спочатку зросла на 23 тис. грн., а потім у 2020 році зменшилася на 8 968 тис. грн. Це свідчить про збільшення, а потім зменшення заборгованості фінансових та податкових органів, а також переоплати за податками, зборами та іншими платежами до бюджету.

Інша поточна заборгованість протягом досліджуваного періоду мала тенденцію до збільшення.

Позитивною, є динаміка збільшення суми грошових коштів та їх еквівалентів протягом досліджуваного періоду.

З таблиці 2.2.1, можемо спостерігати, що протягом досліджуваного періоду, а саме 2018-2020 рр., сума запасів та інших оборотних активів мала тенденцію до зменшення, як в абсолютному так і відносному значенні.

Сума необоротних активів протягом 2018-2020 років поступово збільшувалася за рахунок майже усіх статей. Винятком є відстрочені податкові активи, сума яких у 2020 році зменшилася майже в 1,25 разів у порівнянні з 2019 роком.

Так у 2019 році в порівнянні з 2018 роком сума необоротних активів збільшилася на 44 680 тис. грн. або на 3,38%, а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 232 011 тис. грн. або на 16,99%.

Збільшення суми необоротних активів відбулося в цілому за рахунок збільшення основних засобів і нематеріальних активів: +25 069 тис. грн. або +2,10% (у 2019 році в порівнянні з 2018 роком), +248 350 тис. грн. або + 20,33% (у 2020 році в порівнянні з 2019 роком), що є позитивною динамікою, адже це говорить про достатнє оновлення ОЗ.

Слід звернути увагу на інші необоротні активи і довгострокову дебіторську заборгованість, сума яких зменшилася від 69 тис. грн. до 0 тис. грн. протягом 2018-2019 років, а у 2020 році зросла на 13 840 тис. грн. в порівнянні з 2019 роком. На це вплинула зміна довгострокової дебіторської заборгованості. Але якщо у 2019 році таку зміну можна вважати позитивним явищем, при умові що ця заборгованість була повернута товариству. То у 2020 році це говорить про накопичення цієї заборгованості.

Сума довгострокових фінансових інвестицій протягом 2018-2019 років не змінилася, а станом на кінець 2020 року вона становила 0 тис. грн., тобто можна вважати, що строк інвестицій закінчився.

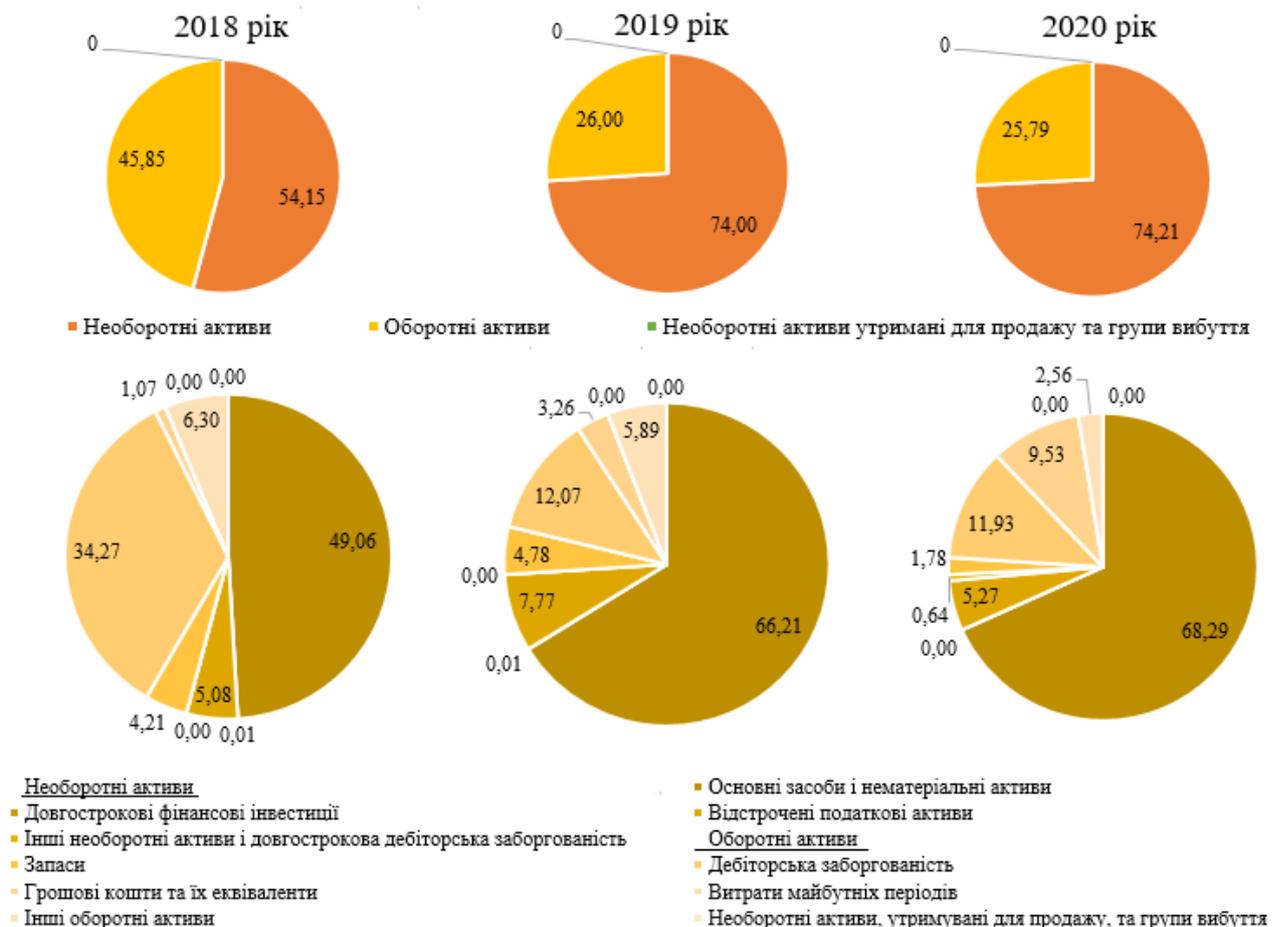


Рис. 2.2.3. Структурна динаміка майна АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки (актив)

У структурі майна активів переважають необоротні активи (54,15% у 2018 році, 74% у 2019 році, 74,21% у 2020 році), таку структуру можна охарактеризувати як «важку», оскільки у ній переважають необоротні активи (що є типовою особливістю активів більшості промислових підприємств). З них найбільшу частку у структурі займають основні засоби і нематеріальні активи (49,06% у 2018 році, 66,21% у 2019 році, 68,29% у 2020 році). На оборотні активи припадає 45,85% у 2018 році 26% у 2019 році та 25,79% у 2020 році відповідно.

У 2019 році в порівнянні з 2018 роком відбулася різка зміна у структурі майна. У 2019 році частка необоротних активів збільшилася на 19,85% в порівнянні з 2018 роком. На це вплинуло різке зменшення дебіторської заборгованості у 2019 році в порівнянні з 2018 роком, адже її частка у структурі оборотних активів найбільша.

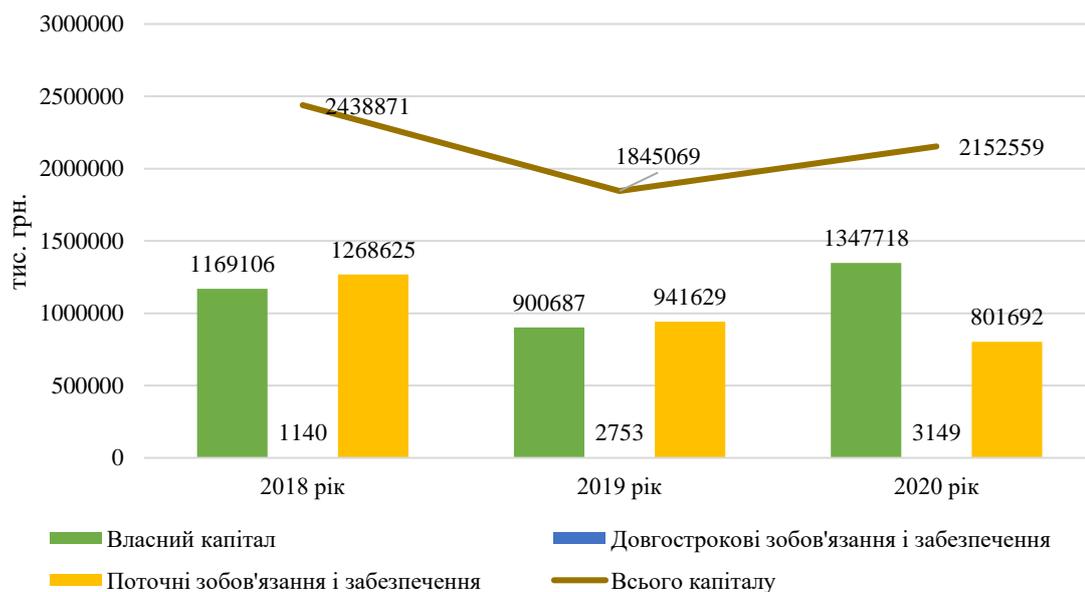


Рис. 2.2.4. Структурна динаміка капіталу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

Проаналізувавши структуру та динаміку капіталу АТ «ПОЛТАВАОООБЛЕНЕРГО» можна зробити наступний висновок. Протягом 2018-2019 років кількість капіталу мала тенденцію до зменшення, так у 2019 році сума капіталу зменшилася на 593 802 тис. грн. або 24,35%. У 2020 році сума капіталу зросла на 307 490 тис. грн. або на 16,67%.

Аналогічно сумі усього капіталу, сума власного капіталу у 2019 році спочатку зменшилася у порівнянні з 2018 роком, а потім у 2020 році кількість власного капіталу збільшилася. Станом на кінець 2020 року сума власного капіталу становила 1 347 718 тис. грн.

Сума довгострокових зобов'язань і забезпечень поступово збільшувалася протягом досліджуваного періоду, внаслідок збільшення суми інших довгострокових зобов'язань. Станом на кінець 2020 року довгострокові зобов'язання і забезпечення становили 3 149 тис. грн., що більше майже у 3 рази в порівнянні з 2018 роком, що є позитивним фактором, адже підвищення суми довгострокових зобов'язань свідчить про забезпечення короткострокової фінансової стабільності та здатності вчасно відповідати за своїми зобов'язаннями в поточному році.

А поточні зобов'язання і забезпечення навпаки поступово зменшувалися протягом 2018-2020 років. Це є позитивним фактором, адже зменшення суми поточних зобов'язань вказує на те що АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» стало швидше розраховуватися по своїй заборгованості. Але слід вказати, що цей елемент капіталу є найменш стабільним.

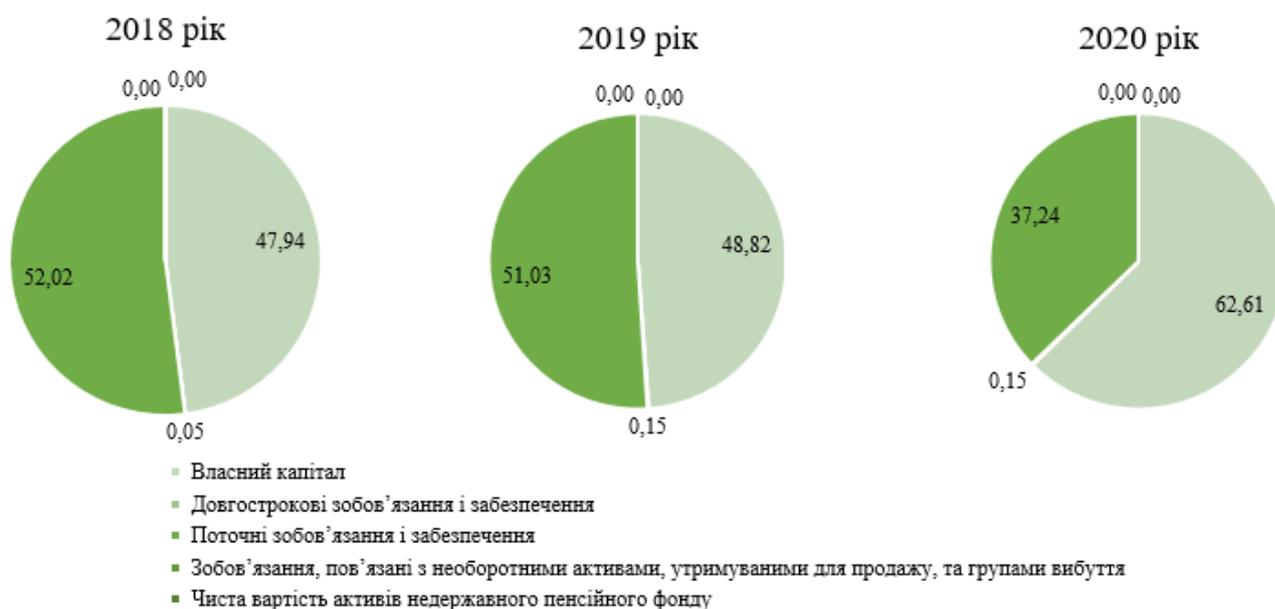


Рис. 2.2.5. Структурна динаміка капіталу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки (пасив)

У структурі капіталу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2018-2019 років переважають поточні зобов'язання і забезпечення (понад 50%) та власний капітал (понад 40%). У 2020 році частка власного капіталу у структурі капіталу зросла до 62,61%. Тобто у 2020 році активи Товариства більшою мірою стали покриватися за рахунок власних коштів.

У сучасних умовах функціонування підприємств особливого значення набуває покращення використання виробничого потенціалу (основних фондів підприємства). Для виявлення резервів покращення використання основних фондів та удосконалення капітальних вкладень, потрібно здійснювати аналіз показників, які характеризують рівень використання виробничих засобів.

До основних показників оцінки основних фондів відносять: показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами, показники оцінки стану та руху основних фондів та показники оцінки ефективності використання основних фондів. Усі вони наведені у таблиці 2.2.2.

Таблиця 2.2.2

**Показники оцінки основних фондів АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»  
за 2018-2020 роки**

| Показник  | 2018 рік | 2019 рік | 2020 рік | Темп зростання, % |           |
|---|----------|----------|----------|-------------------|-----------|
|   |          |          |          | 2019/2018         | 2020/2019 |
| <i>1. Показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами</i>            |          |          |          |                   |           |
| Фондомісткість (К <sub>ФМ</sub> )   | 0,14     | 0,52     | 0,51     | 371,53            | 99,40     |
| Фондоозброєність (К <sub>ФО</sub> )   | 210,21   | 266,28   | 298,17   | 126,68            | 111,98    |
| Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства (К <sub>ОЗ</sub> )       | 0,45     | 0,63     | 0,66     | 138,99            | 105,05    |
| <i>2. Показники оцінки стану та руху основних фондів</i>                            |          |          |          |                   |           |
| Коефіцієнт зносу основних засобів (К <sub>ЗОЗ</sub> )                               | 0,70     | 0,68     | 0,64     | 98,04             | 94,08     |
| Коефіцієнт придатності основних засобів (К <sub>ПОЗ</sub> )                         | 0,305    | 0,318    | 0,359    | 104,46            | 112,66    |
| Коефіцієнт оновлення основних засобів (К <sub>ООЗ</sub> )                           | 0,07     | 0,09     | 0,06     | 121,43            | 66,02     |
| Коефіцієнт вибуття основних засобів (К <sub>ВОЗ</sub> )                             | 0,003    | 0,03     | 0,001    | 1027,24           | 2,99      |
| Коефіцієнт приросту основних засобів (К <sub>ПОЗ</sub> )                            | 0,07     | 0,05     | 0,06     | 77,57             | 106,45    |
| <i>3. Показники оцінки ефективності використання основних фондів</i>                |          |          |          |                   |           |
| Фондоввідача (К <sub>ФВ</sub> ), грн.   | 7,20     | 1,94     | 1,95     | 26,92             | 100,60    |
| Коефіцієнт рентабельності основних засобів (К <sub>РОЗ</sub> ), %                   | 1,02     | 0,00     | 0,23     | -                 | -         |
| Інтегральний показник ефективності використання основних засобів (І <sub>ОЗ</sub> ) | 1,92     | 0,00     | 0,48     | -                 | -         |

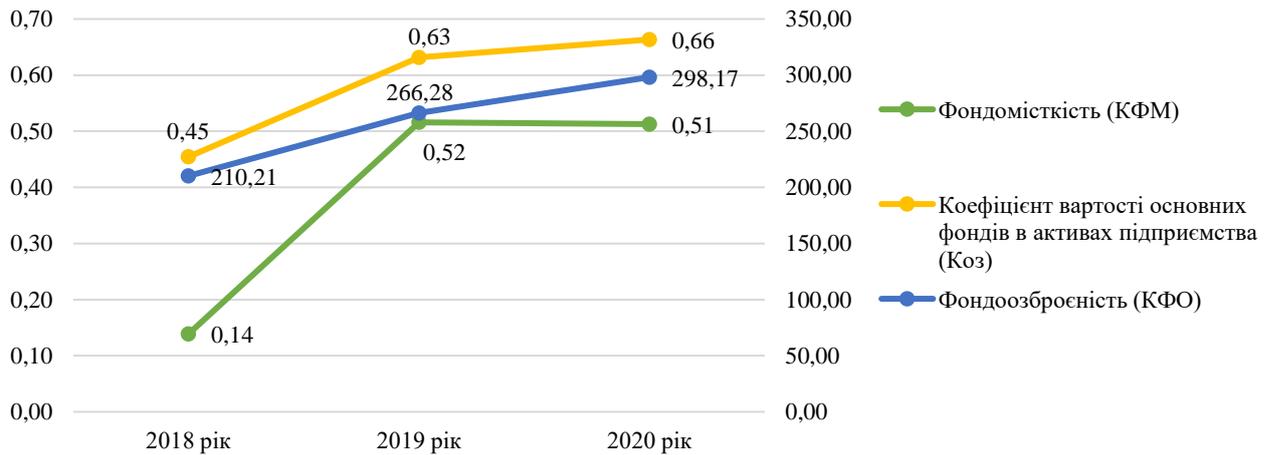


Рис. 2.2.6. Динаміка показників оцінки забезпеченості підприємства основними фондами

Провівши аналіз показників оцінки забезпеченості підприємства основними фондами, можна зробити наступний висновок.

У 2019 році для використання 1 грн. продукції потрібно 0,52 грн. основних виробничих фондів, що майже в 4 рази більше ніж у 2018 році. Таке збільшення фондомісткості пов'язане зі суттєвим зменшенням виручки від реалізації товарів, робіт та послуг у 2019 році. У 2020 році цей показник зменшився до 0,51. Для даного показника позитивною є тенденція до зменшення, адже для виробництва 1 грн. продукції затрачається менше основних виробничих фондів.

Показник фондоозброєності, який характеризує забезпеченість фондами персоналу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» мав тенденцію до збільшення протягом 2018-2020 років. Така динаміка є позитивним фактором для Товариства.

Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства у 2019 році в порівнянні з 2018 роком збільшився на 38,99%, так у 2019 році частка основних фондів в активах підприємства становила 63%. У 2020 році дана частка становила вже 66%. Така тенденція може розцінюватися як підвищення виробничого потенціалу Товариства.

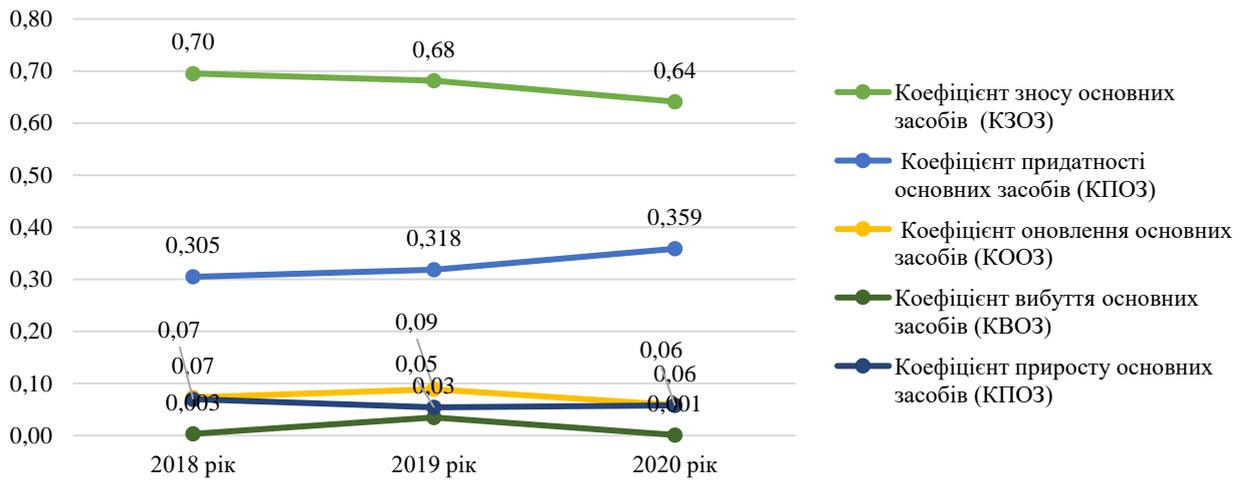


Рис. 2.2.7. Динаміка показників оцінки стану та руху основних фондів

Провівши аналіз показників оцінки стану та руху основних фондів можна зробити наступний висновок.

У 2018-2020 роках, коефіцієнт зносу основних засобів мав тенденцію до зменшення, а коефіцієнт придатності основних засобів мав тенденцію до збільшення, відповідно, адже дані показники взаємозалежні. Це є позитивним фактором, адже така зміна даних коефіцієнтів, говорить про гарний стан основних засобів на АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Для коефіцієнту оновлення основних засобів позитивним є його збільшення, що і прослідковується протягом 2018-2019 років. А ось у 2020 році цей коефіцієнт знизився до 0,06.

У 2019 році в порівнянні з 2018 роком коефіцієнт вибуття збільшився у 10 разів, що є негативним фактором. Це пов'язано з тим, що протягом 2019 року на підприємстві здійснювався ремонт основних засобів. У 2020 році цей коефіцієнт знизився у 30 разів, що вказує на закінчення цього ремонту основних засобів.

Відповідно значення коефіцієнта приросту основних засобів мало тенденцію до зменшення протягом 2018-2019 рр. А у 2020 році навпаки це значення збільшилося.

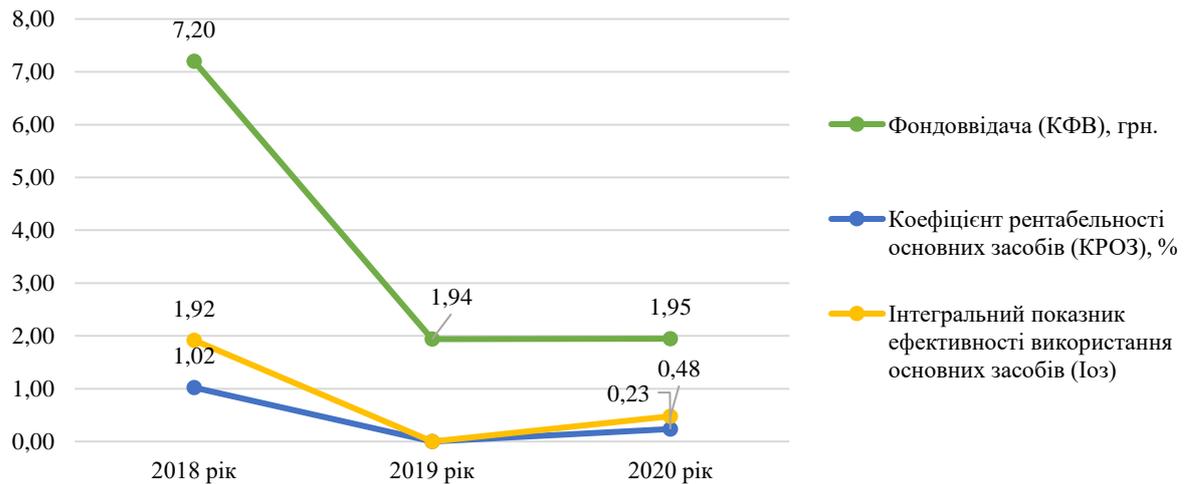


Рис. 2.2.8. Динаміка показників оцінки ефективності використання основних фондів

Провівши аналіз показників оцінки ефективності використання основних фондів можна зробити наступний висновок.

Для показника фондovіддачі позитивним є його збільшення, що, на жаль, не спостерігається у 2019 році. Це пов'язано зі зменшенням виручки від реалізації товарів, робіт та послуг у 2019 році в порівнянні з 2018 роком. Але у 2020 році ситуація покращується.

Коефіцієнт рентабельності основних засобів та інтегральний показник ефективності використання основних засобів за 2019 рік не було розраховано, так як у 2019 році результатом діяльності АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» був збиток. Тому проаналізовано тільки 2018 та 2020 роки.

Коефіцієнт рентабельності основних засобів показує скільки прибутку припадає на одиницю основних засобів підприємства. З рисунку 2.2.8 можемо спостерігати що значення цього показника у 2020 році суттєво зменшилося, що є негативним фактором адже кількість прибутку, що припадає на одиницю основних засобів зменшилася.

Відповідно і рівень ефективності використання основних засобів знизився у 2020 році в порівнянні з 2018 роком, на що вказує інтегральний показник ефективності використання основних засобів.

Таблиця 2.2.3

Аналіз ефективності використання оборотних активів АТ  
«ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

| № п/п | Показники   | 2018 рік | 2019 рік | 2020 рік | Темп зростання, % |           |
|-------|---|----------|----------|----------|-------------------|-----------|
|       |   |          |          |          | 2018/2017         | 2019/2018 |
| 1     | 2   | 3        | 4        | 5        | 6                 | 7         |
| 1.    | Коефіцієнт оборотності оборотних активів (поточних активів) (К <sub>ооа</sub> )                                   | 6,39     | 2,76     | 4,89     | 43,17             | 177,19    |
| 2.    | Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань (К <sub>опз</sub> )   | 5,59     | 1,99     | 2,90     | 35,66             | 145,50    |
| 3.    | Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації (К <sub>оз<sup>в</sup></sub> )      | 77,97    | 23,10    | 39,97    | 29,63             | 173,05    |
| 4.    | Коефіцієнт оборотності виробничих запасів (К <sub>овз</sub> ) *Т <sub>овз</sub>                                   | 79,35    | 23,27    | 40,33    | 29,32             | 173,34    |
| 5.    | Коефіцієнт оборотності готової продукції (К <sub>огп</sub> ) *Т <sub>огп</sub>                                    | -        | -        | -        | -                 | -         |
| 6.    | Коефіцієнт оборотності грошових засобів (К <sub>огз</sub> ) *Т <sub>огз</sub>                                     | 214,90   | 51,06    | 19,07    | 23,76             | 37,35     |
| 7.    | Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу(оборотних активів) в дебіторську заборгованість (К <sub>відв.</sub> ) | 0,75     | 0,46     | 0,46     | 62,08             | 99,64     |
| 8.    | Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (К <sub>одз</sub> )  | 8,55     | 4,16     | 10,46    | 48,69             | 251,30    |
| 9.    | Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості, днів (Т <sub>одз</sub> )                                | 42,68    | 87,66    | 34,88    | 205,40            | 39,79     |
| 10.   | Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості (К <sub>пдз</sub> )   | 0,31     | 1,88     | 1,70     | 599,11            | 90,62     |
| 11.   | Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (К <sub>окз</sub> )   | 7,25     | 2,68     | 4,75     | 36,93             | 177,30    |
| 12.   | Рентабельність оборотних активів (Р)  | 0,06     | -        | 0,51     | -                 | -         |
| 13.   | Інтегральний показник ефективності оборотних активів  | 0,06     | -        | 0,16     | -                 | -         |

Провівши аналіз ефективності використання оборотних активів у таблиці 2.2.3 та на рисунку 2.2.9 можна спостерігати, що майже усі показники у 2019 році в порівнянні з 2018 роком зменшили своє значення. Це пов'язано із суттєвим зменшенням виручки від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг.

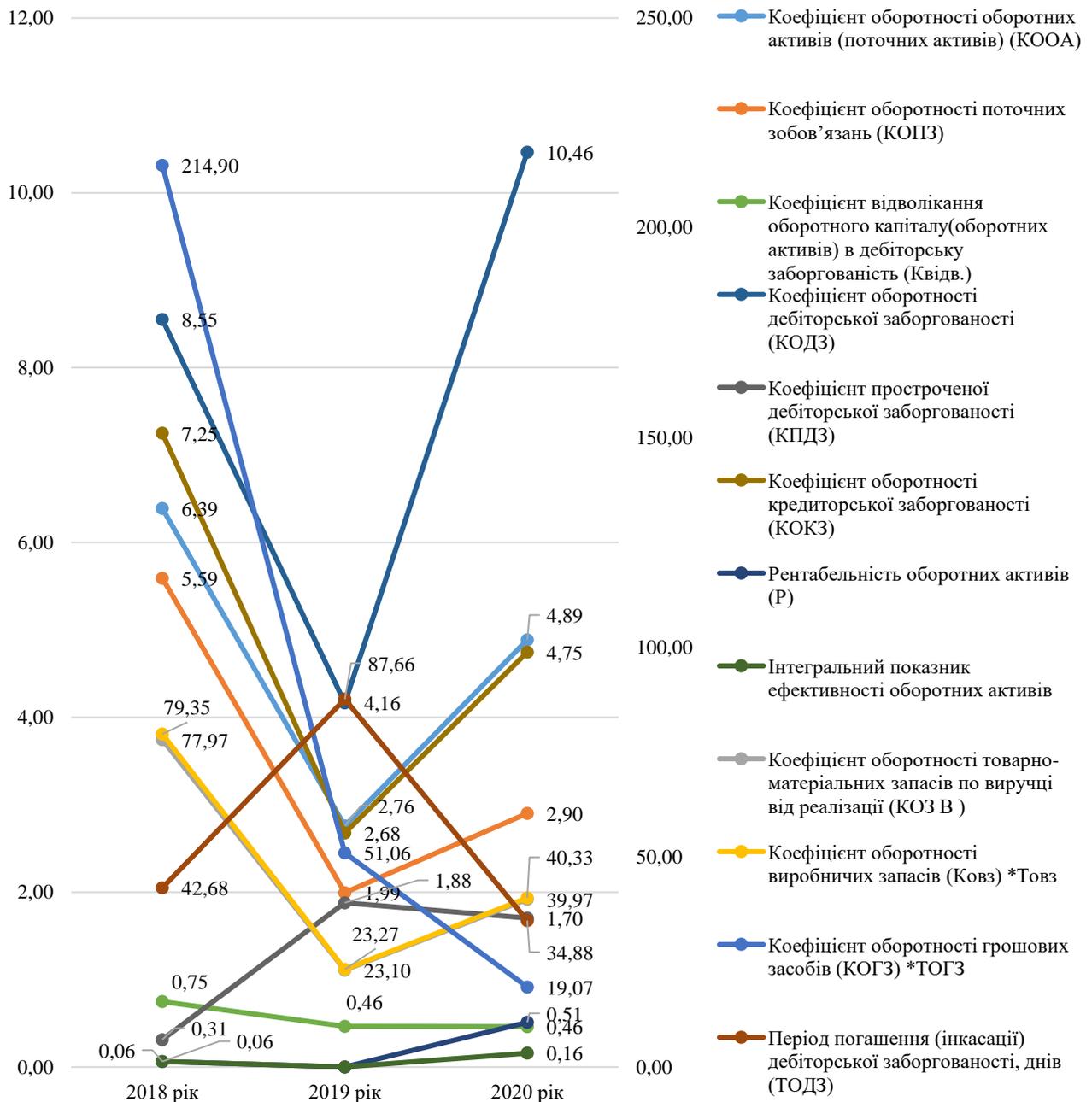


Рис. 2.2.9. Динаміка показників ефективності використання оборотних активів АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

Коефіцієнт оборотності грошових засобів АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» не вдалося розрахувати, у зв'язку з відсутністю рядка «готової продукції» у балансі підприємства. Це пов'язано з тим, що АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» не виготовляє продукцію, а надає послуги.

Як раніше було зазначено, 2019 рік для АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» був «кризовим», що і відображають показники ефективності використання

оборотних активів. Тому у 2019 році спостерігається різка зміна значень усіх коефіцієнтів даної групи. Така негативна тенденція зумовлена в першу чергу збитковим результатом діяльності Товариства.

На прикладі вже 2020 року можемо робити висновок про покращення ситуації на АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», на що вказує позитивна динаміка майже усіх показників ефективності використання оборотних активів.

Так, наприклад значення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зросло у 2,5 разів, що однозначно є позитивним фактором. Адже, збільшилася кількість разів трансформації дебіторської заборгованості в грошові кошти.

Також на гарну роботу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році вказує коефіцієнт відволікання оборотних активів в дебіторську заборгованість. Для якого позитивною є тенденція до зменшення.

Провівши аналіз ефективності використання оборотних активів, можна дійти висновку, що АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» ефективно використовувало свої оборотні активи у 2020 році.\

Як видно з таблиці 2.2.1, 2019 рік видався важким для АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО». На що вказують результати попередніх розрахунків. На таку «кризову» ситуацію, в першу чергу, вплинуло два основні чинники. По-перше, від'єднання Товариством зі свого складу постачальника електроенергії ТОВ «Полтаваенергозбут». По-друге, всесвітньо відома пандемія, яка була спричинена вірусом COVID-19. Вона негативно вплинула на роботу багатьох підприємств.

На цьому етапі необхідно проаналізувати склад, структуру та динаміку власного капіталу. Адже саме, власний капітал є одним із джерел фінансування майна підприємства (табл. 2.2.4).

Таблиця 2.2.4

## Структура і динаміка власного капіталу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

| Найменування статей                           | 2018 рік        |                | 2019 рік        |                | Відхилення      |                 | Темп зростання, % | 2019 рік        |                | 2020 рік        |                | Відхилення      |                 | Темп зростання, % |
|---|-----------------|----------------|-----------------|----------------|-----------------|-----------------|-------------------|-----------------|----------------|-----------------|----------------|-----------------|-----------------|-------------------|
|   | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | (+, -) в        |                 |                   | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | Сума, тис. грн. | Питома вага, % | (+, -) в        |                 |                   |
|   |                 |                |                 |                | сумі, тис. грн. | питомій вазі, % |                   |                 |                |                 |                | сумі, тис. грн. | питомій вазі, % |                   |
| 1   | 2               | 3              | 4               | 5              | 6               | 7               | 8                 | 9               | 10             | 11              | 12             | 13              | 14              | 15                |
| Власний капітал                               | 1 169 106       | 100,00         | 900 687         | 100,00         | -268 419        | -               | 77,04             | 900 687         | 100,00         | 1 347 718       | 100,00         | 447 031         | -               | 149,63            |
| Зареєстрований (пайовий) капітал              | 232 967         | 19,93          | 232 967         | 25,87          | 0               | 5,94            | 100,00            | 232 967         | 25,87          | 232 967         | 17,29          | 0               | -8,58           | 100,00            |
| Капітал у дооцінках                           | 152 382         | 13,03          | 131 954         | 14,65          | -20 428         | 1,62            | 86,59             | 131 954         | 14,65          | 298 524         | 22,15          | 166 570         | 7,50            | 226,23            |
| Додатковий капітал                            | 23 061          | 1,97           | 27 015          | 3,00           | 3 954           | 1,03            | 117,15            | 27 015          | 3,00           | 28 593          | 2,12           | 1 578           | -0,88           | 105,84            |
| Всього інвестований капітал                   | 408 410         | 34,93          | 391 936         | 43,52          | -16 474         | 8,58            |                   | 391 936         | 43,52          | 560 084         | 41,56          | 168 148         | -1,96           | 142,90            |
| Резервний капітал                             | 28 068          | 2,40           | 28 068          | 3,12           | 0               | 0,72            | 95,97             | 28 068          | 3,12           | 28 068          | 2,08           | 0               | -1,03           | 100,00            |
| Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)   | 732 628         | 62,67          | 481 585         | 53,47          | -251 043        | -9,20           | 100,00            | 481 585         | 53,47          | 760 468         | 56,43          | 278 883         | 2,96            | 157,91            |
| Всього накопичений капітал                    | 1 169 106       | 100,00         | 901 589         | 100,10         | -267 517        | 0,10            | 65,73             | 901 589         | 100,10         | 1 348 620       | 100,07         | 447 031         | -0,03           | 149,58            |
| Неоплачений капітал                           | 0               | 0,00           | 0               | 0,00           | 0               | 0,00            | -                 | 0               | 0,00           | 0               | 0,00           | 0               | -               | -                 |
| Вилучений капітал                             | 0               | 0,00           | -902            | -0,10          | -902            | -0,10           | -                 | -902            | -0,10          | -902            | -0,07          | 0               | 0,03            | -                 |
| Всього капітал у розпорядженні                | 1 169 106       | 100,00         | 900 687         | 100,00         | -268 419        | 0,00            | 77,04             | 900 687         | 100,00         | 1 347 718       | 100,00         | 447 031         | 0,00            | 149,63            |
| Інші резерви                                  | 0               | 0,00           | 0               | 0,00           | 0               | 0,00            | -                 | 0               | 0,00           | 0               | 0,00           | 0               | -               | -                 |
| Сукупний капітал                              | 2 438 871       | 208,61         | 1 845 069       | 204,85         | -593 802        | -3,76           | 75,65             | 1 845 069       | 204,85         | 2 152 559       | 159,72         | 307 490         | -               | 116,67            |
| Частка власного капіталу в сукупному капіталі | -               | 47,94          | -               | 48,82          | -               | 0,88            | -                 | -               | 48,82          | -               | 62,61          | -               | 13,79           | -                 |

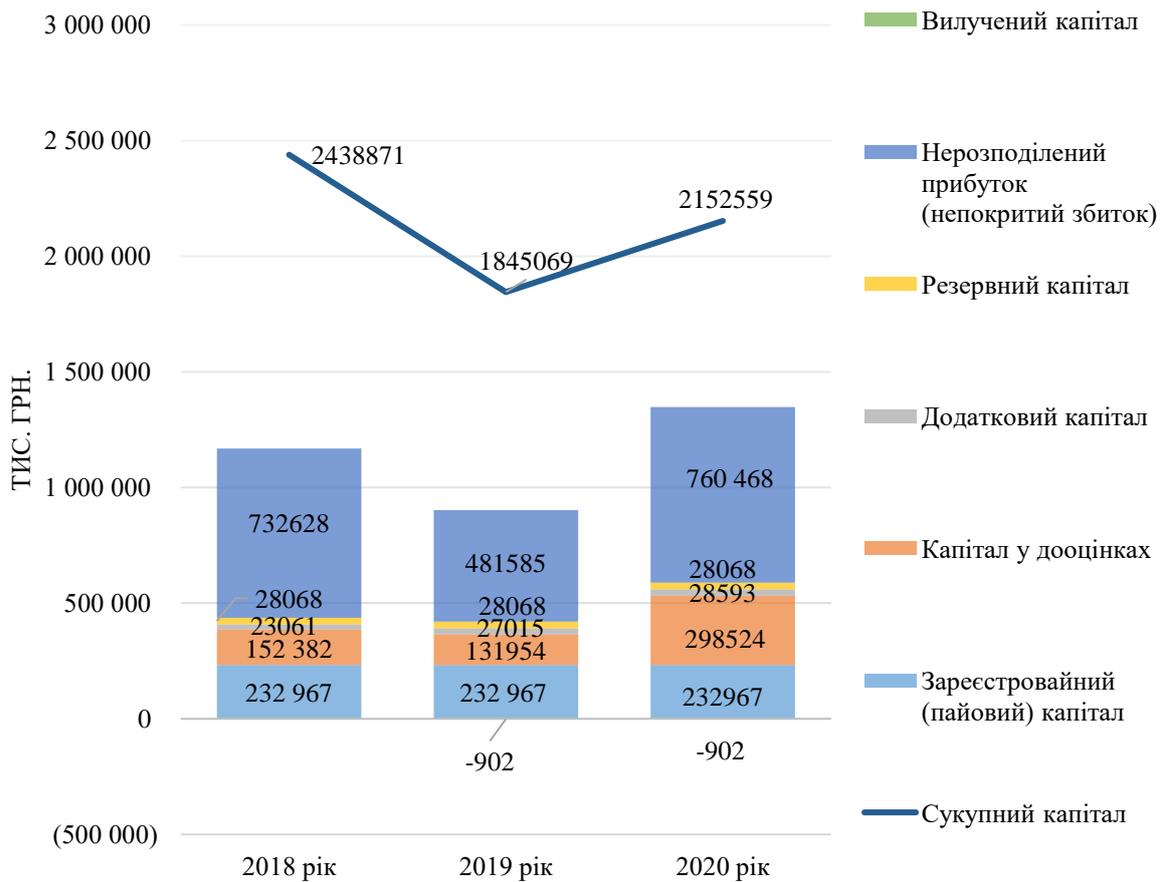


Рис. 2.2.10. Структура динаміки власного капіталу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

Провівши аналіз структури та динаміки власного капіталу, можна зробити наступний висновок.

У 2019 році в порівнянні з 2018 роком сума власного капіталу зменшилася на 268 419 тис. грн. або на 22,96%. Це пов'язано з відокремленням наприкінці 2018 року постачальника електроенергії ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ» зі складу товариства.

У зв'язку із цим, відповідно, майже усі статті власного капіталу зменшили своє значення у 2019 році в порівнянні з 2018 роком.

Сума зареєстрованого (пайового) капіталу протягом 2018-2020 років не змінилася і становить 232 967 тис. грн.

Також протягом 2018-2020 років можемо спостерігати поступове збільшення суми додаткового капіталу спочатку на 17,15%, а потім на 5,84%.

Сума резервного капіталу протягом 2018-2020 років не змінилася і становить 28 068 тис. грн.

У 2019 році відбувся викуп власних акцій, у кількості 137 742 тис. грн., внаслідок чого в складі власного капіталу з'явилася сума вилученого капіталу яка становила 902 тис. грн. Це є негативним фактором, адже вилучений капітал є «хворою» статтею балансу, що вказує на незадовільну роботу товариства у 2019-2020 роках.

У 2020 році сума власного капіталу зросла на 447 031 тис. грн. у порівнянні з 2019 роком. Це пов'язано із збільшенням суми нерозподіленого прибутку у 2020 році майже вповнину в порівнянні з 2019 роком.

Сума сукупного капіталу протягом 2018-2019 років мала тенденцію до зменшення. Так у 2019 році вона зменшилася на 593 802 тис. грн. або на 24,35%. А у 2020 році сукупний капітал становив 2 152 559 тис. грн., що на 307 490 тис. грн. більше ніж у 2019 році.

Частка власного капіталу у сукупному капіталі протягом 2018-2020 років збільшувала своє значення, що є позитивним фактором. На кінець 2020 року вона становила 62,61%.

У структурі капіталу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» переважає нерозподілений прибуток, який має частку 56,43% на кінець 2020 року.

Далі проаналізуємо склад, структуру та динаміку позикового капіталу, адже він є також джерелом фінансування майна АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Таблиця 2.2.5

## Структура і динаміка позикового капіталу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

| Найменування статей                                      | 2018 рік           |                | 2019 рік           |                | Відхилення<br>(+,-) в |                 | Темп зростання,<br>% | 2019 рік           |                | 2020 рік           |                | Відхилення<br>(+,-) в |                 | Темп зростання,<br>% |
|--|--------------------|----------------|--------------------|----------------|-----------------------|-----------------|----------------------|--------------------|----------------|--------------------|----------------|-----------------------|-----------------|----------------------|
|  | Сума,<br>тис. грн. | Питома вага, % | Сума,<br>тис. грн. | Питома вага, % | сумі, тис. грн.       | питомій вазі, % |                      | Сума,<br>тис. грн. | Питома вага, % | Сума,<br>тис. грн. | Питома вага, % | сумі, тис. грн.       | питомій вазі, % |                      |
|  |                    |                |                    |                |                       |                 |                      |                    |                |                    |                |                       |                 |                      |
| Усього зобов'язань                                       | 1 269 765          | 100,00         | 944 382            | 100,00         | -325 383              | 0,00            | 74,37                | 944 382            | 100,00         | 804 841            | 100,00         | -139 541              | 0,00            | 85,22                |
| 1. Довгострокові зобов'язання                            | 1 140              | 0,09           | 2 753              | 0,29           | 1 613                 | 0,20            | 241,49               | 2 753              | 0,29           | 3 149              | 0,39           | 396                   | 0,10            | 114,38               |
| 1.1. Довгострокові кредити банків                        | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    |
| 1.2. Відстрочені податкові зобов'язання                  | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    |
| 1.3. Цільове фінансування                                | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    |
| 1.4. Страхові резерви                                    | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    |
| 1.5. Інші довгострокові зобов'язання та забезпечення     | 1 140              | 0,09           | 2 753              | 0,29           | 1 613                 | 0,20            | 241,49               | 2 753              | 0,29           | 3 149              | 0,39           | 396                   | 0,10            | 114,38               |
| 2. Поточні зобов'язання                                  | 1 268 625          | 99,91          | 941 629            | 99,71          | -326 996              | -0,20           | 74,22                | 941 629            | 99,71          | 801 692            | 99,61          | -139 937              | -0,10           | 85,14                |
| 2.1. Короткострокові кредити банків                      | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    |
| 2.2. Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями    | 2 918              | 0,23           | -                  | -              | -2 918                | -0,23           | -                    | -                  | -              | 120                | 0,01           | -                     | -               | 100,00               |
| 2.3. Векселі видані                                      | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    |
| 2.4. Заборгованість за товари, роботи, послуги           | 422 988            | 33,31          | 102 133            | 10,81          | -320 855              | -22,50          | 24,15                | 102 133            | 10,81          | 52 413             | 6,51           | -49 720               | -4,30           | 51,32                |
| 2.5. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками | 546 557            | 43,04          | 571 616            | 60,53          | 25 059                | 17,48           | 104,58               | 571 616            | 60,53          | 339 258            | 42,15          | -232 358              | -18,38          | 59,35                |
| 2.6. Доходи майбутніх періодів                           | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    | -                  | -              | -                  | -              | -                     | -               | -                    |
| 2.7. Інші поточні зобов'язання та забезпечення           | 296 162            | 23,32          | 267 880            | 28,37          | -28 282               | 5,04            | 90,45                | 267 880            | 28,37          | 409 901            | 50,93          | 142 021               | 22,56           | 153,02               |
| Сукупний капітал   | 2 438 871          | 192,07         | 1 845 069          | 195,37         | -593 802              | 3,30            | 75,65                | 1 845 069          | 195,37         | 2 152 559          | 267,45         | 307 490               | 72,08           | 116,67               |
| Частка позикового капіталу в сукупному капіталі          | -                  | 52,06          | -                  | 51,18          | -                     | -0,88           | -                    | -                  | 51,18          | 37,39              | -              | -13,79                | -               | -                    |

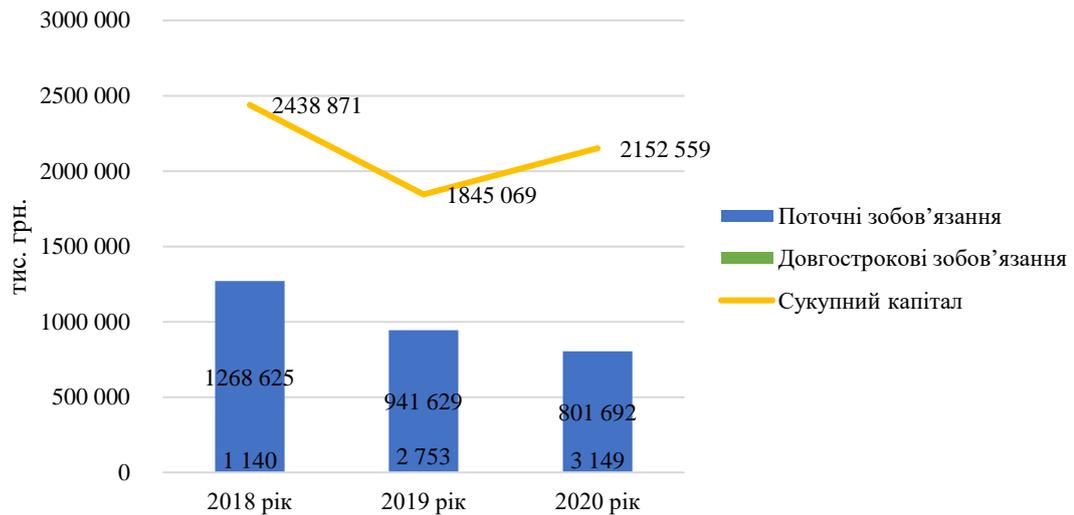


Рис. 2.2.11. Структура динаміки позикового капіталу ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2017-2019 роки

Провівши аналіз структури та динаміки позикового капіталу ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки можна зробити наступний висновок.

Протягом 2018-2020 років сума зобов'язань товариства мала тенденцію до зменшення. Так у 2019 році вона зменшилася на 325 383 тис. грн. або на 25,63% у порівнянні з 2018 роком, а у 2020 році на 139 541 тис. грн. або на 14,78%. Це однозначно є позитивним фактором.

Таке зменшення позикового капіталу відбулося за рахунок зменшення суми поточних зобов'язань на 326 996 тис. грн. або на 25,78% у 2019 році в порівнянні з 2018 роком та на 139 937 тис. грн. або на 14,86% у 2020 році в порівнянні з 2019 роком.

В той час сума довгострокових зобов'язань поступово збільшувалася спочатку на 1 613 тис. грн. або на 141,49% (у 2019 році в порівнянні з 2018 роком), а потім на 396 тис. грн. або на 14,38% (у 2020 році в порівнянні з 2019 роком). Що, як раніше було згадано, є позитивним фактором.

Протягом 2018-2020 років частка позикового капіталу у сукупному капіталі мала тенденцію до зменшення, що також є позитивним фактором. На кінець 2020 року вона становила 37,39%.

У структурі позикового капіталу переважають поточні зобов'язання, частка яких на кінець 2020 року становить 99,61%. З них найбільшу частку у 2018-2019 роках займає поточна кредиторська заборгованість за розрахунками, частка якої у 2019 році в порівнянні з 2018 роком збільшилася на 17,48% і на кінець 2019 року вона становила 60,53%. Але вже на кінець 2020 року у структурі позикового капіталу відбулися зміни і частка поточної кредиторської заборгованість за розрахунками зменшилася до 42,15%, на інші поточні зобов'язання і забезпечення відведено 50,93%.

Таблиця 2.2.6

Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості  
АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2018 році

| Найменування статей                | 2018 рік              |                   | Найменування статей                 | 2018 рік              |                   |
|------------------------------------|-----------------------|-------------------|-------------------------------------|-----------------------|-------------------|
|                                    | Сума,<br>тис.<br>грн. | Питома<br>вага, % |                                     | Сума,<br>тис.<br>грн. | Питома<br>вага, % |
| Дебіторська заборгованість, усього | 835 789               | 100,00            | Кредиторська заборгованість, усього | 972 463               | 100,00            |
| У тому числі:                      |                       |                   | У тому числі:                       |                       |                   |
| 1. За товари, роботи, послуги      | 697 752               | 83,48             | 1. За товари, роботи, послуги       | 422 988               | 43,50             |
| 2. По розрахунках                  | 96 557                | 11,55             | 2. По розрахунках                   | 546 557               | 56,20             |
| 3. Інша дебіторська заборгованість | 41 480                | 4,96              | 3. Інша кредиторська заборгованість | 2 918                 | 0,30              |

Таблиця 2.2.7

Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості  
АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2019 році

| Найменування статей                | 2019 рік              |                   | Найменування статей                 | 2019 рік              |                   |
|------------------------------------|-----------------------|-------------------|-------------------------------------|-----------------------|-------------------|
|                                    | Сума,<br>тис.<br>грн. | Питома<br>вага, % |                                     | Сума,<br>тис.<br>грн. | Питома<br>вага, % |
| Дебіторська заборгованість, усього | 222 616               | 100,00            | Кредиторська заборгованість, усього | 673 749               | 100,00            |
| У тому числі:                      |                       |                   | У тому числі:                       |                       |                   |
| 1. За товари, роботи, послуги      | 85 620                | 38,46             | 1. За товари, роботи, послуги       | 102 133               | 15,16             |
| 2. По розрахунках                  | 90 645                | 40,72             | 2. По розрахунках                   | 571 616               | 84,84             |
| 3. Інша дебіторська заборгованість | 46 351                | 20,82             | 3. Інша кредиторська заборгованість | 0                     | 0,00              |

Таблиця 2.2.8

Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості  
АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році

| Найменування статей                | 2020 рік              |                   | Найменування статей                 | 2020 рік              |                   |
|------------------------------------|-----------------------|-------------------|-------------------------------------|-----------------------|-------------------|
|                                    | Сума,<br>тис.<br>грн. | Питома<br>вага, % |                                     | Сума,<br>тис.<br>грн. | Питома<br>вага, % |
| Дебіторська заборгованість, усього | 256 722               | 100,00            | Кредиторська заборгованість, усього | 391 791               | 100,00            |
| У тому числі:                      |                       |                   | У тому числі:                       |                       |                   |
| 1. За товари, роботи, послуги      | 115 267               | 44,90             | 1. За товари, роботи, послуги       | 52 413                | 13,38             |
| 2. По розрахунках                  | 93 743                | 36,52             | 2. По розрахунках                   | 339 258               | 86,59             |
| 3. Інша дебіторська заборгованість | 47 712                | 18,59             | 3. Інша кредиторська заборгованість | 120                   | 0,03              |



Рис. 2.2.12. Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

У 2018 та 2020 роках спостерігається відносна рівновага дебіторської та кредиторської заборгованості, що вказує на позитивний фінансовий стан Товариства. А у 2019 році кредиторська заборгованість утричі перевищує дебіторську заборгованість. Це говорить про незадовільну роботу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2019 році. Адже значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською заборгованістю створює загрозу фінансової стійкості підприємства. Яка в свою чергу впливає на фінансовий стан підприємства в цілому.

Також протягом 2018-2020 років кредиторська заборгованість поступово знижувалася.

### 2.3. Оцінювання та визначення типу фінансової стійкості підприємства

З позиції довгострокової перспективи однією із найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є фінансова стійкість.

Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику.

Першим етапом оцінювання фінансової стійкості є розрахунок абсолютних і відносних показників, що ґрунтуються на порівнянні активів та їх джерел фінансування [59].

Розрахунок основних відносних показників фінансової стійкості представлено у таблиці 2.3.1.

Таблиця 2.3.1

Аналіз показників фінансової стійкості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»  
за 2018-2020 роки

| № п/п | Показники  | 2018 рік | 2019 рік | 2020 рік | Темп зростання, % |           |
|-------|--|----------|----------|----------|-------------------|-----------|
|       |  |          |          |          | 2018/2017         | 2019/2018 |
| 1     | 2  | 4        | 5        | 5        | 6                 | 7         |
| 1.    | Наявність власних коштів підприємства в обороті          | -151540  | -464639  | -249619  | 306,61            | 53,72     |
| 2.    | Коефіцієнт фінансової стійкості                          | 0,48     | 0,49     | 0,63     | 102,05            | 128,17    |
| 3.    | Коефіцієнт автономії                                     | 0,48     | 0,49     | 0,63     | 101,83            | 128,26    |
| 4.    | Коефіцієнт фінансової залежності                         | 2,09     | 2,05     | 1,60     | 98,20             | 77,97     |
| 5.    | Коефіцієнт фінансового ризику                            | 0,52     | 0,51     | 0,37     | 98,31             | 73,05     |
| 6.    | Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу     | -0,13    | -0,52    | -0,19    | 397,99            | 35,90     |
| 7.    | Коефіцієнт покриття запасів                              | -1,48    | -5,27    | -6,52    | 356,45            | 123,74    |
| 8.    | Коефіцієнт заборгованості                                | 1,09     | 1,05     | 0,59     | 96,34             | 56,90     |
| 9.    | Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу | 1,086    | 1,049    | 0,597    | 96,54             | 56,96     |

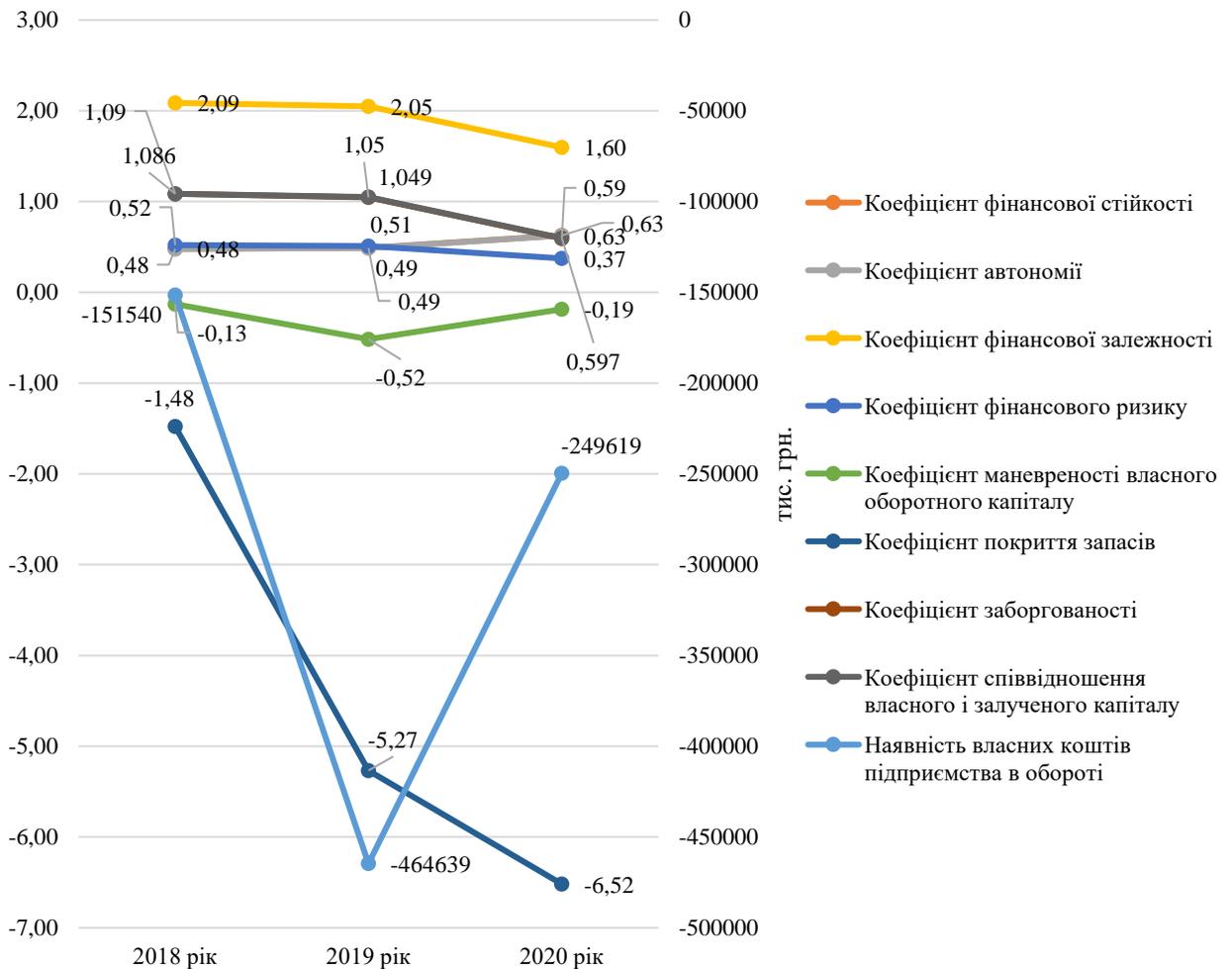


Рис. 2.3.1. Динаміка показників фінансової стійкості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки

Провівши аналіз показників фінансової стійкості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018-2020 роки можна зробити наступний висновок.

Протягом 2018-2020 років показник наявності власних коштів підприємства в обороті мав від'ємне значення, при цьому у 2019 році його значення збільшилося у 3 рази, а у 2020 році зменшилася майже вповнину. Це говорить про нестачу коштів для забезпечення безперебійної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів, а також про ризик втрати ліквідності та стійкості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом досліджуваного періоду.

Коефіцієнт фінансової стійкості протягом 2018-2020 років мав тенденцію до збільшення, як і коефіцієнт автономії, що є позитивним фактором.

Також, можемо спостерігати тенденцію до зменшення, що є позитивним фактором, у таких показників, як: коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт заборгованості. Але слід зауважити, що значення даних показників знаходяться на межі нормативних значень.

Протягом 2018-2020 років коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу мав від'ємне значення це свідчить про те, що власний капітал і кошти, залучені на довгостроковій основі, спрямовані на фінансування необоротних засобів, тому для фінансування оборотних активів необхідно звертатися до позичкових джерел фінансування. Це веде до зниження фінансової стійкості.

Так як, значення показника наявності власного капіталу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом досліджуваного періоду було від'ємним, відповідно і коефіцієнт покриття запасів мав негативне значення. Це свідчить про загрозу швидкого банкрутства Товариства. У разі недостатності коштів для формування запасів необхідно розробити план по відновленню стійкого фінансового стану компанії. Рішенням проблеми може бути докапіталізація.

У 2018, 2019 та 2020 роках значення коефіцієнта співвідношення власного і залученого капіталу становило 1,086, 1,049 та 0,597 відповідно, це означає, що на кожен 1 грн. власних коштів припадає 1,09 грн., 1,05 грн. та 0,6 грн. позичених коштів відповідно. Зростання цього показника в динаміці свідчить про підсилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про деяке зниження фінансової стійкості, і навпаки.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що характеризують міру забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування.

Співвідношення окремих запасів та джерел їх фінансування дає можливість охарактеризувати тип фінансової стійкості.

При визначенні типу фінансової стійкості до запасів відносять виробничі запаси, готову продукцію, незавершене виробництво, товари, поточні біологічні активи.

## Ф. №1 1100+1110 або 1101+1102+1103+1104+1110

Для характеристики наявності джерел фінансування запасів виділяють три основних показники.

1. Наявність власних коштів (В) – обчислюють різницю між власним капіталом та необоротними активами підприємства

$$В = ВК - НА = \Phi. 1 \text{ р.1495} - \text{р. 1095}, \quad (2.3.1)$$

2. Наявність власних та довгострокових позикових коштів (робочий капітал) (ВД) – визначають збільшення попереднього показника на суму довгострокових зобов'язань (ДЗ)

$$ВД = В + ДЗ = \Phi. 1 \text{ р.1495} + \text{р. 1595} - \text{р. 1095}, \quad (2.3.2)$$

3. Наявність загальних коштів (ЗК) – фінансування запасів устанавлюють збільшення попереднього показника на суму короткострокових кредитів банків (КК)

$$ЗК = ВД + КК = \Phi. 1 \text{ р.1495} + \text{р. 1595} + \text{р. 1600} - \text{р. 1095}, \quad (2.3.3)$$

Трьом показникам наявності джерел фінансування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування.

1. Надлишок (+) або дефіцит (-) власних коштів (Ф)

$$\Phi_v = В - Зп, \quad (2.3.4)$$

де Зп – запаси.

2. Надлишок (+) чи дефіцит (-) власних та довгострокових позикових коштів (Фвд)

$$\Phi_{ВД} = ВД - ЗП, \quad (2.3.5)$$

3. Надлишок (+) чи дефіцит (-) загальних коштів ( $\Phi_{ЗК}$ )

$$\Phi_{ЗК} = ЗК - ЗП, \quad (2.3.6)$$

Для визначення типу фінансової стійкості використовують трикомпонентний показник

$$S(\Phi) = \{S1(\pm\Phi_{В}), S2(\pm\Phi_{ВД}), S3(\pm\Phi_{ЗК})\}, \quad (2.3.7)$$

де функція визначається так:

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, & \text{якщо } \Phi > 0 \\ 0, & \text{якщо } \Phi < 0. \end{cases} \quad (2.3.8)$$

Для характеристики фінансового стану на підприємстві розглядають чотири типи фінансової стійкості.

Перший – абсолютна фінансова стійкість. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{1, 1, 1\}; \quad (2.3.9)$$

$$В > ЗП.$$

Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, що трапляється вкрай рідко.

Другий – нормальна фінансова стійкість. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має вигляд:

$$S = \{0,1,1\}; \quad (2.3.10)$$

$$Зп = В + ДЗ$$

У цій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, крім власних коштів також і довгострокові позикові кошти. Такий тип фінансування запасів є «нормальним» із точки зору фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.

Третій – нестійке (передкризове) фінансове становище.

Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{0,0,1\}; \quad (2.3.11)$$

$$Зп = В + ДЗ + КК$$

Спостерігається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги внаслідок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

Четвертий – кризовий фінансовий стан. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{0,0,0\}; \quad (2.3.12)$$

$$Зп > В + ДЗ + КК.$$

Підприємство перебуває на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають навіть кредиторської заборгованості та прострочених позик [59].

За результатами розрахунків визначають тип фінансової стійкості підприємства за допомогою зведеної таблиці показників за типами фінансової стійкості (табл. 2.3.2).

Таблиця 2.3.2

## Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості

| Показник              | Тип фінансової стійкості |                     |                    |                   |
|-----------------------|--------------------------|---------------------|--------------------|-------------------|
|                       | Абсолютна стійкість      | Нормальна стійкість | Нестійке становище | Кризове становище |
| $\Phi^B = B - 3п$     | $\Phi^B > 0$             | $\Phi^B < 0$        | $\Phi^B < 0$       | $\Phi^B < 0$      |
| $\Phi^{ВД} = ВД - 3п$ | $\Phi^{ВД} > 0$          | $\Phi^{ВД} > 0$     | $\Phi^{ВД} < 0$    | $\Phi^{ВД} < 0$   |
| $\Phi^{ЗК} = ЗК - 3п$ | $\Phi^{ЗК} > 0$          | $\Phi^{ЗК} > 0$     | $\Phi^{ЗК} > 0$    | $\Phi^{ЗК} < 0$   |

Проаналізуємо показник, що характеризує вид джерел фінансування матеріальних оборотних коштів (табл. 2.3.3).

Таблиця 2.3.3

## Класифікація типу фінансового стану АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»

у 2018-2020 роках

| Показник  | 2018 рік | 2019 рік | 2020 рік |
|---|----------|----------|----------|
| Загальна величина запасів   | 102 561  | 88 221   | 38 302   |
| Наявність власних коштів  | -151 540 | -464 639 | -249 619 |
| Наявність власних та довгострокових позикових коштів (робочий капітал)  | -150 400 | -461 886 | -246 470 |
| Наявність загальних коштів  | -150 400 | -461 886 | -246 470 |
| $\Phi_B = B - 3п$   | -254 101 | -552 860 | -287 921 |
| $\Phi_{ВД} = ВД - 3п$   | -252 961 | -550 107 | -284 772 |
| $\Phi_{ЗК} = ЗК - 3п$   | -252 961 | -550 107 | -284 772 |
| Трикомпонентний показник фінансової стійкості $S(\Phi) = \{S1(\pm\Phi_B), S2(\pm\Phi_{ВД}), S3(\pm\Phi_{ЗК})\}$ | {0;0;0}  | {0;0;0}  | {0;0;0}  |

АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» має кризовий фінансовий стан, на що вказують попередні розрахунки. Тобто підприємство перебуває на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають навіть кредиторської заборгованості та прострочених позик. Але при цій ситуації АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» не залучає короткострокові кредити банків, це пов'язано із специфікою діяльності підприємства.

## **2.4. Вплив фінансової стійкості на стабільність діяльності суб'єкта господарювання**

Сфера фінансів зазвичай виділяється як один з основних напрямків на підприємстві, оскільки якість, терміни та обсяг необхідного фінансування залежатимуть від досягнутих результатів. Фінансова стійкість підприємства є основою складовою його життя та розвитку, а також однією з найважливіших характеристик його фінансового стану і пов'язана з рівнем залежності підприємства від кредиторів та інвесторів. Фінансово стабільна компанія має переваги у залученні інвестицій, отриманні позик, виборі постачальників, сплаті податків, заробітної плати тощо. Фінансова стійкість забезпечує стабільну платоспроможність у довгостроковій перспективі, яка базується на балансі активів та пасивів, доходів і витрат, позитивних та негативних грошових потоків. Стійке фінансове становище впливає на виконання виробничих планів та забезпечення виробничих потреб необхідними ресурсами.

Недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності суб'єкта господарювання, нестачі коштів на розвиток підприємства, а також до значних фінансових втрат. Саме від фінансової стійкості залежить ризик банкрутства підприємства та його стабільність в умовах змін ринкових умов.

Чесна оцінка фінансової стійкості підприємства як основи його життєздатності є дуже важливим джерелом інформації для мотивації та пошуку оптимального адміністративного рішення щодо суб'єкта господарювання.

Оцінка фінансової стійкості є одним з основних напрямків фінансового аналізу, однак, не існує єдиного підходу до такої оцінки, а також до визначення самої концепції, що негативно впливає на точність та надійність оціночної інформації. Виникає питання: що саме є основою стабільності підприємства. Поняття «стабільність функціонування підприємства» визначається несприйнятливістю чого-небудь до будь-яких різких коливань (відхилень), тобто, виходячи з основної мети підприємства, - стабільного перевищення доходу над витратами, засноване на засобах досягнення цієї мети - стабільність функціонування структури управління.

Фінансовий стан підприємства, його стабільність та стійкість залежать від результатів його виробництва, комерційної та фінансової діяльності. Якщо виробничі та фінансові плани успішно виконані, то це позитивно впливає на фінансовий стан підприємства. І навпаки, внаслідок невиконання плану виробництва та реалізації продукції, спостерігається збільшення її собівартості, зменшення суми виручки і прибутку і, як результат, погіршення фінансового стану підприємства та його платоспроможності. Так, стабільний фінансовий стан - це не випадковість, а результат грамотного, вмілого управління усім комплексом факторів, що визначають результати господарської діяльності підприємства [61, с. 619].

Однією з проблем оцінки та аналізу фінансової стійкості підприємства є його диференціація від інших характеристик фінансового стану підприємства. Співвідношення поняття «фінансова стійкість» з іншими характеристиками фінансового стану підприємства наведена на рисунку 2.4.1 [46].



Рис. 2.4.1. Вплив фінансової стійкості на інші характеристики фінансового стану підприємства

\*Складено автором: [46].

Стабільність можна розділяти на: управлінську, технічну та фінансово-економічну.

Управлінська стабільність підприємства передбачає таку структуру управління на підприємстві, яка забезпечує відсутність плинності персоналу, чіткість і послідовність прийнятих рішень, контроль за їх виконанням, розподіл відповідальності, послідовність партнерів тощо. Для енергопостачальної компанії управлінська стабільність розглядається в рамках підвищення компетенції у сфері ефективного управління фінансовими ресурсами, проведення активної фінансової та інвестиційної політики, спрямованої на підвищення надійності, технічну модернізацію, реконструкцію та будівництво нових потужностей.

Технічна стійкість підприємства визначається відсутністю застарілого обладнання, технологій, невикористаних потужностей та стабільною величиною постійних витрат (що породжує підприємницький ризик). Якщо спостерігається збільшення основних фондів, це повинно супроводжуватися підвищенням якості продукції та збільшенням обсягу продажів. На енергопостачальній компанії важливо підвищити надійність обладнання діючих енергостанцій за рахунок фізичного та морального зносу основних фондів, підвищити вимоги до надійності та безвідмовної роботи енергетичної техніки.

Е.В. Кувшиннікова, узагальнюючи зарубіжний досвід фінансового аналізу, сформулювала таке визначення: «Під стійкістю підприємства прийнято розуміти його незалежність від зовнішніх джерел фінансування, тобто позикових коштів. Під стійкістю розуміють також стабільність доходу акціонерів (власників) або ступінь незалежності цього доходу від зовнішніх факторів, таких як, процентні ставки за позиками, становище підприємства на ринку та загальна ділова активність у своїй галузі, які значною мірою визначають ефективність діяльності компанії та прибутковість її активів» [63].

Проаналізувавши всі визначення, можна зробити висновок, що фінансова стійкість виражається в кредитоспроможності, платоспроможності та в постійному зростанні прибутку та капіталу з мінімальним ризиком. Однак

компанія може мати достатню кількість позик для нормальної роботи та не бути кредитоспроможною, що в підсумку не означатиме, що підприємство фінансово нестабільне. Також підприємство може здійснювати свою діяльність і мати постійний дохід, не матиме тенденції до зростання, що також не буде фактором фінансової нестабільності, а підприємство може переобладнати свої спорядження за рахунок амортизаційного фонду, фінансового лізингу, оперативного лізингу тощо. Якщо ж підприємство не буде платоспроможним, то про його стабільність не має сенсу говорити.

З вищевикладеного стає зрозумілим, що фінансова стійкість справді є основою фінансово-економічної стабільності підприємства, що, в свою чергу, визначає стан об'єкта в довгостроковій перспективі.

При перевищенні доходів над витратами, мають на увазі прибутковість підприємства, оскільки з визначення прибутковості випливає, що підприємство вважається прибутковим, якщо його результати від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) покривають виробничі витрати, утворюється сума прибутку, достатня для нормального функціонування підприємства. Таким чином, при оцінці фінансово-економічної стійкості функціонування підприємства, крім показників фінансової стійкості, необхідно розрахувати показники прибутковості. згідно зарубіжного досвіду, характеристиками ефективності діяльності підприємства є показники рентабельності власного капіталу та рентабельності продажів.

Для функціонування підприємства та отримання прибутку необхідний капітал, структура якого породжує той чи інший ступінь фінансового ризику. Чим більша частка позикових коштів у структурі капіталу, тим більший фінансовий ризик і, відповідно, менша кредитоспроможність підприємства, а також фінансова стійкість.

Отже, фінансова стабільність є головною умовою, запорукою функціонування будь-якого підприємства, яка сприяє його розвитку. Саме на показники фінансової стійкості в першу чергу звертають увагу банки, потенційні інвестори та інші зацікавлені користувачі.

### РОЗДІЛ 3

## НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»

### 3.1. Оцінювання запасу фінансової стійкості підприємства

Аналіз показників фінансової стійкості підприємства показав, що протягом 2018-2020 років АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» мало кризовий фінансовий стан, на що вказують абсолютні показники. У підприємства недостатньо грошових коштів для забезпечення безперервної діяльності, що характеризує значення показника наявності власних коштів підприємства в обороті. Але слід зауважити, що у 2020 році в порівнянні з 2018-2019 роками підприємство стало менш залежним від зовнішніх кредиторів, що однозначно є позитивним фактором. Розрахунок абсолютних та відносних показників був першим етапом оцінки фінансової стійкості підприємства.

Другим та не менш важливим етапом оцінки фінансової стійкості є визначення запасу фінансової стійкості, що дає змогу належним чином обґрунтувати управлінські рішення в бізнесі. Такий аналіз прийнято називати маржинальним аналізом. Методика його базується на вивченні співвідношення між трьома групами важливих економічних показників: «витрати — обсяги — прибуток» і прогнозуванні величини кожного із цих показників при заданому значенні інших.

Метод «Витрати-Обсяги-Прибуток» дозволяє оцінити вплив окремих факторів на обсяги операційного прибутку і таким чином забезпечує ефективне управління процесами його формування на підприємстві.

Зміст методу «Витрати-Обсяги-Прибуток» розкривають наступні його поняття:

- поріг рентабельності (точка беззбитковості) операційної діяльності підприємства.
- валова маржа (маржинальний дохід).

- операційний важіль.
- запас фінансової стійкості.

Доходи від реалізації продукції та операційні доходи пов'язані із операційними витратами і операційним прибутком підприємства наступним чином:

$$СОД = COB + ОП, \quad (3.1.1)$$

де СОД – сумарний операційний дохід;

ОП – операційний прибуток;

COB - сумарні операційні витрати, які включають до свого складу собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), адміністративні витрати, витрати на збут та витрати від іншої операційної діяльності.

При цьому сумарні операційні витрати можуть визначатися як сума постійних і змінних витрат.

$$COB = ЗВ + F, \quad (3.1.2)$$

де COB – сумарні операційні витрати;

ЗВ – змінні витрати;

F – постійні витрати.

Валова маржа (маржинальний дохід) - це різниця між сумарними операційними доходами та змінними витратами. За своєю структурою валова маржа - це сума постійних витрат і операційного прибутку підприємства.

$$BM = СОД - ЗВ \text{ або } BM = F + ОП, \quad (3.1.3)$$

де BM - валова маржа підприємства;

СОД - сумарні операційні доходи підприємства;

ЗВ - сума змінних витрат;

ОП - операційний прибуток підприємства.

Питома вага валової маржі в структурі сумарних операційних доходів визначається наступним чином:

$$ПВ_{ВМ} = ВМ/СОД, \quad (3.1.4)$$

Поріг рентабельності – це такі обсяги виробництва і реалізації продукції, за яких підприємство вже не має збитків, але ще не має і прибутку. Поріг рентабельності (точка беззбитковості) визначається за формулою:

$$Q_p = \frac{F}{ПВ_{ВМ}}, \quad (3.1.5)$$

де  $Q_p$  - поріг рентабельності (точка беззбитковості);

F – постійні витрати

ПВ<sub>ВМ</sub> - питома вага валової маржі в сумарних операційних доходах.

Запас фінансової стійкості - це зона виробничо-комерційної діяльності підприємства після проходження ним порогу рентабельності. У зоні запасу фінансової стійкості формуються обсяги операційного прибутку підприємства.

$$ЗФС = СОД - Q_p \quad (3.1.6)$$

Обсяги операційного прибутку, що формуються у зоні запасу фінансової стійкості, визначаються наступною залежністю.

$$ОП = ЗФС * ПВ_{ВМ} \quad (3.1.7)$$

У відносних одиницях виміру запас фінансової стійкості розраховується наступним чином.

$$ЗФС\% = ЗФС/СОД * 100\% \quad (3.1.8)$$

Операційний важіль - це показник, що характеризує структуру валової маржі, зокрема, це відношення валової маржі до суми операційного прибутку підприємства

$$OB = VM/OP = (OP+F)/OP = 1+F/OP, \quad (3.1.9)$$

де OB - операційний важіль;

VM - валова маржа;

OP - операційний прибуток;

F/OP - відношення постійних витрат до операційного прибутку підприємства.

За величиною операційного важеля визначається рівень підприємницького ризику діяльності підприємства.

Таблиця 3.1.1

Градація рівнів підприємницького ризику діяльності підприємства залежно від величини операційного важеля

| Величина операційного важеля | Рівень підприємницького ризику   |
|------------------------------|--|
| до 3                         | Низький рівень ризику. Малоризиковий, консервативний тип виробничо-комерційної діяльності    |
| від 3 до 5                   | Середній рівень ризику. Середньоризиковий, поміркований тип виробничо-комерційної діяльності |
| більше 5                     | Високий рівень ризику. Агресивний, високоризиковий тип виробничо-комерційної діяльності      |

Поріг рентабельності діяльності підприємства визначається аналітичним і графічним способами. Для розрахунку порогу рентабельності підприємства попередньо потрібно провести групування сумарних операційних витрат на фіксовані та змінні. Спочатку необхідно за даними форми №2 визначити сумарні операційні витрати підприємства за формулою

$$COB = C + AB + B3 + IOB, \quad (3.1.10)$$

де COB - сумарні операційні витрати підприємства;

C - собівартість реалізованої продукції;

AB - адміністративні витрати;

B3 - витрати на збут;

IOB - інші операційні витрати.

Далі перейдемо безпосередньо до розрахунку порогу рентабельності.

Почати варто з визначення суми сумарних операційних витрат.

$$COB_{2020} = 2\,071\,163 + 127\,682 + 0 + 152\,576 = 2\,351\,421 \text{ (тис.грн.)}$$

Отже, сумарні операційні витрати АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році становлять 2 351 421 тис. грн. За допомогою таблиці 3.1.2 розподілимо їх за елементами.

Таблиця 3.1.2

Розподіл операційних витрат АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за елементами за 2020 рік

| № п/п | Стаття витрат                    | Витрати на виготовлену продукцію (тис.грн.) | % значення | Витрати на реалізовану продукцію (тис.грн.) |
|-------|----------------------------------|---|------------|---|
| 1     | Матеріальні витрати              | 625 607                                     | 27,36%     | 643 437                                     |
| 2     | Зарплата персоналу               | 894 789                                     | 39,14%     | 920 291                                     |
| 3     | Відрахування на соціальні заходи | 193 078                                     | 8,45%      | 198 581                                     |
| 4     | Амортизація                      | 155 963                                     | 6,82%      | 160 408                                     |
| 5     | Інші витрати                     | 416 824                                     | 18,23%     | 428 704                                     |
| 6     | Разом                            | 2 286 261                                   | 100,00%    | 2 351 421                                   |

На АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» витрати на надані послуги складають 2 351 421 тис. грн., з них: 27,36% (643 437 тис. грн.) становлять матеріальні витрати, 39,14% (920 291 тис. грн.) – зарплата персоналу, 8,45% (198 581 тис. грн.) – відрахування на соціальні заходи, 6,82% (160 408 тис. грн.) –

амортизація, 18,23% (428 704 тис. грн.) – інші витрати. Найбільшу частину операційних витрат становлять витрати на зарплату персоналу та матеріальні витрати.

З урахуванням структури елементів таблиці 3.1.2 склад фіксованих і змінних витрат підприємства має такий вигляд:

Таблиця 3.1.3

Обсяги та структура фіксованих і змінних витрат  
АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році, тис. грн.

| Фіксовані витрати  | Значення   | % значення | Змінні витрати  | Значення     | % значення |
|--|------------|------------|---|--------------|------------|
| 1. Амортизація   | 160 408,05 | 21,29      | 1. Матеріальні затрати                                    | 643 437,23   | 40,26      |
| 2. Зарплата управлінського персоналу                         | 276 087,33 | 36,65      | 2. Зарплата виробничого персоналу                         | 644 203,77   | 40,31      |
| 3. Відрахування на соціальні заходи управлінського персоналу | 59 574,26  | 7,91       | 3. Відрахування на соціальні заходи виробничого персоналу | 139 006,60   | 8,70       |
| 4. Інші фіксовані витрати                                    | 257 222,26 | 34,15      | 4. Інші змінні витрати                                    | 171 481,51   | 10,73      |
| Разом - фіксовані витрати                                    | 753 291,90 | 100,00     | Разом - змінні витрати                                    | 1 598 129,10 | 100,00     |

Таким чином, 32,04% сумарних операційних витрат підприємства складають постійні (фіксовані) витрати, що є позитивним показником. Змінні витрати перевищують постійні (фіксовані) витрати, становлячи при цьому 67,96% усіх витрат.

Після групування витрат на фіксовані і змінні формується базова таблиця показників операційної діяльності підприємства у вигляді таблиці 3.1.4.

При цьому величину сумарних операційних доходів визначаємо за даними форми №2 за формулою:

$$СОД = ЧД + ІОД, \quad (3.1.11)$$

де ЧД - чистий дохід (виручка від реалізації);

ІОД - інші операційні доходи.

У даному випадку сумарні операційні доходи складають:

$$СОД = 2\,528\,819 + 121\,150 = 2\,649\,969 \text{ (тис. грн.)}$$

Таблиця 3.1.4

Базовий рівень показників операційної діяльності  
АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році, тис. грн.

| № п/п | Найменування показників                       | Значення     |
|-------|---|--------------|
| 1     | Сумарні операційні доходи                     | 2 649 969,00 |
| 2     | Змінні витрати                                | 1 598 129,10 |
| 3     | Валова маржа (маржинальний дохід) (р.1 -р.2)  | 1 051 839,90 |
| 4     | Фіксовані (постійні) витрати                  | 753 291,90   |
| 5     | Прибуток від операційної діяльності (р.3-р.4) | 298 548,00   |

Отже, операційний прибуток АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» складає 298 548 тис. грн.

Використовуючи дані таблиці 3.1.4, виконаємо розрахунки порогу рентабельності, запасу фінансової стійкості та операційного важеля (табл. 3.1.5).

Таблиця 3.1.5

Розрахунок порогу рентабельності, запасу фінансової стійкості та операційного важеля АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році

| № п/п | Найменування показників                            | Умовне позначення | Формула розрахунку        | Значення                |
|-------|--|-------------------|---------------------------|-------------------------|
| 1.    | Питома вага валової маржі                          | ПВ <sub>ВМ</sub>  | $ПВ_{ВМ} = ВМ/СОД$        | 0,3969                  |
| 2.    | Поріг рентабельності                               | Q <sub>р</sub>    | $Q_p = \frac{F}{ПВ_{ВМ}}$ | 1 897 817,512 тис. грн. |
| 3.    | Запас фінансової стійкості                         | ЗФС               | $ЗФС = СОД - Q_p$         | 752 151,49 тис. грн.    |
| 4.    | Запас фінансової стійкості, у відносному вираженні | ЗФС%              | $ЗФС\% = ЗФС/СОД * 100\%$ | 28,38%                  |
| 5.    | Операційний важіль                                 | ОВ                | $ОВ = ВМ/ОП$              | 3,52                    |

Отже, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» має середній рівень ризику, який характеризується середньоризиковим, поміркованим типом виробничо-комерційної діяльності, на що вказує величина операційного важеля, значення якого 3,52.

На рисунку 3.1.1 наведено графічну інтерпретацію порогу рентабельності, запасу фінансової стійкості та інших показників операційної діяльності підприємства.

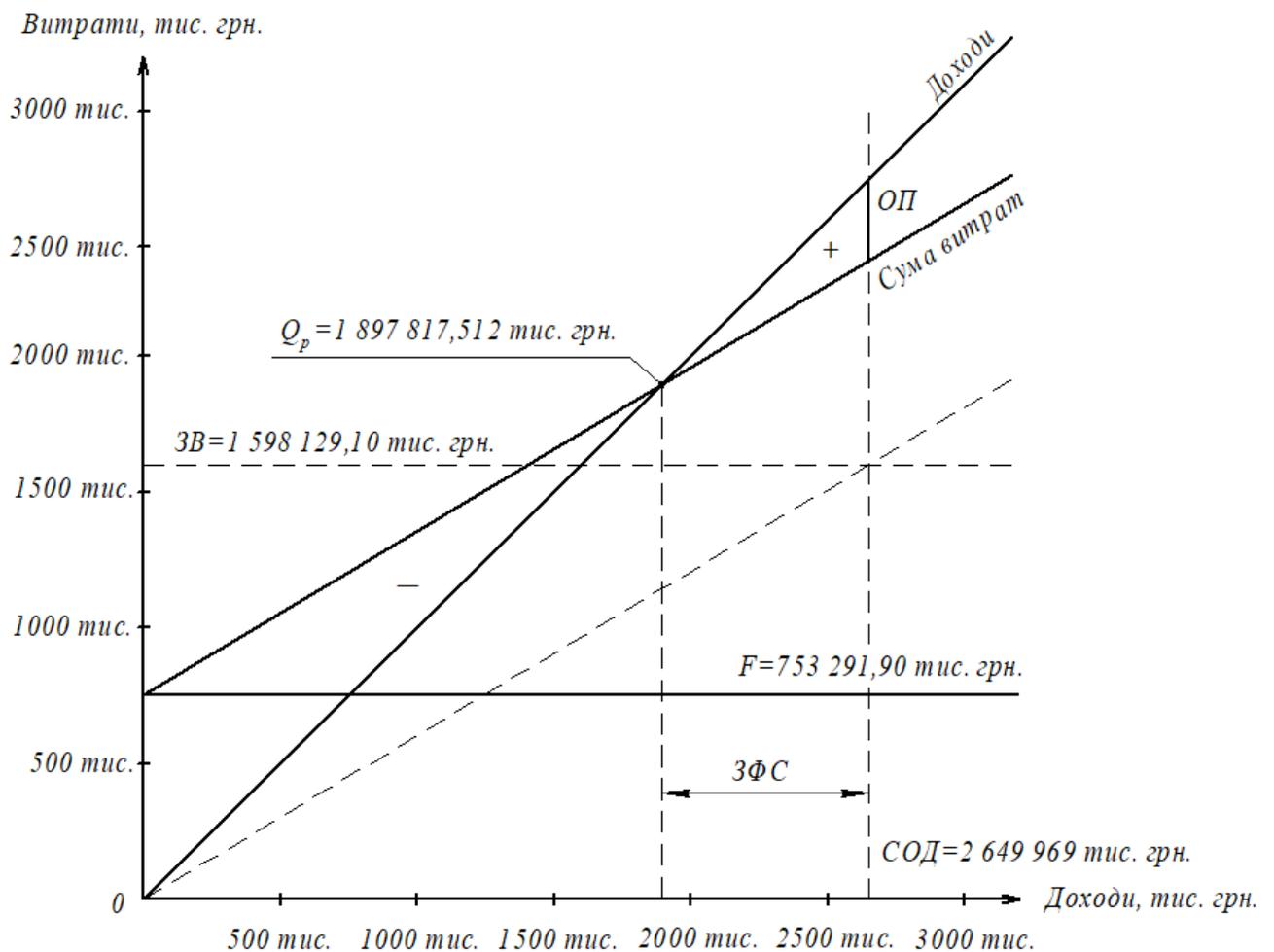


Рис. 3.1.1. Графічна інтерпретація порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році

Таким чином, витрати за надані послуги АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році становлять 2 351 421 тис. грн.

Валова маржа у 2020 році становить 1 051 839,90 тис. грн., питома вага якої складає 0,3969. Запас фінансової стійкості знаходиться на рівні 752 152,49 тис. грн. (28,38% у відносному вираженні), тобто операційний прибуток формується у зоні розміром в 752 152,49 тис. грн. (28,38%) після проходження ним порогу рентабельності, значення якого 1 897 817,512 тис. грн. Відносне значення запасу фінансової стійкості, яке становить 28,38% вказує на нормальну роботу підприємства у 2020 році. Запас фінансової стійкості характеризує той рівень захищеності операційної діяльності, який є в підприємства на момент розрахунку і яким можна скористатися на випадок несприятливих обставин, наприклад, при зменшенні обсягів виробництва або реалізації продукції.

### **3.2. Діагностика банкрутства та стійкості економічного зростання**

Основною метою діагностики банкрутства є раннє виявлення ознак кризового розвитку підприємства та попередня оцінка масштабів його кризового стану. Експрес-діагностика банкрутства характеризує систему оцінки кризових параметрів фінансового розвитку підприємства, що здійснюється на базі даних його фінансового обліку за стандартними алгоритмами аналізу.

Для більш поглибленого аналізу фінансового стану підприємства та прогнозування можливого банкрутства протягом досліджуваного періоду у роботі розглянуто наступні моделі [57].

#### 1) Модель Е. Альтмана

$$Z = 1,2 K 1 + 1,4 K 2 + 3,3 K 3 + 0,6 K 4 + 1,0 K 5, \quad (3.2.1)$$

де  $K 1$  - власні оборотні активи / валюта балансу;

$K 2$  - нерозподілений прибуток / валюта балансу;

$K 3$  — прибуток до сплати відсотків і податків / валюта балансу;

$K 4$  — власний капітал (ринкова оцінка)/позиковий капітал;

$K_5$  — виручка від реалізації (чиста) /валюта балансу.

Якщо:

$Z < 1,8$  – вірогідність банкрутства досить висока;

$1,8 < Z < 2,7$  - вірогідність банкрутства середня;

$2,7 < Z < 2,9$  - банкрутство можливе, але за певних обставин;

$Z > 3,0$  – вірогідність банкрутства досить незначна.

Таблиця 3.2.1

Модель Е. Альтмана

| № п/п | Показники                               | Розрахунок                                   | 2018 рік  | 2019 рік  | 2020 рік  |
|-------|---|--|-----------|-----------|-----------|
| 1     | 2                                       | 3  | 4         | 5         | 6         |
| 1.    | Власні оборотні активи                  | р.1300-р.1695                                | -150 400  | -461 886  | 1 350 867 |
| 2.    | Нерозподілений прибуток                 | р.1420                                       | 732 628   | 481 585   | 760 468   |
| 3.    | Прибуток до сплати відсотків і податків | р.2290+р.3355                                | 306 338   | 79 962    | 303 107   |
| 4.    | Власний капітал (ринкова оцінка)        | р.1495                                       | 1 169 106 | 900 687   | 1 347 718 |
| 5.    | Виручка від реалізації (чиста)          | р.2000                                       | 7 607 272 | 2 203 541 | 2 528 819 |
| 6.    | Валюта балансу                          | р.1300, р.1900                               | 2 438 871 | 1 845 069 | 2 152 559 |
| 7.    | Позиковий капітал                       | р.1595+р.1695                                | 1 269 765 | 944 382   | 804 841   |
| 8.    | $K_1$                                   | п.1/п.6                                      | -0,06     | -0,25     | 0,63      |
| 9.    | $K_2$                                   | п.2/п.6                                      | 0,30      | 0,26      | 0,35      |
| 10.   | $K_3$                                   | п.3/п.6                                      | 0,13      | 0,04      | 0,14      |
| 11.   | $K_4$                                   | п.4/п.7                                      | 0,92      | 0,95      | 1,67      |
| 12.   | $K_5$                                   | п.5/п.6                                      | 3,12      | 1,19      | 1,17      |
| 13.   | $Z$                                     | $1,2*п.8+1,4*п.9+3,3*п.10+0,6*п.11+1,0*п.12$ | 4,43      | 1,97      | 3,89      |

Відповідно моделі Е. Альтмана у 2018 та 2020 роках вірогідність банкрутства АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» була досить невелика, так як  $Z$  перевищувало значення 3 у ці роки. А ось у 2019 році вірогідність банкрутства різко збільшилася до середньої. Це пов'язано із зниженням усіх факторів, які впливають на  $Z$ .

2) Модель Спрінгейта

$$Z = 1,03 K_1 + 3,07 K_2 + 0,66 K_3 + 0,4 K_4, \quad (3.2.2)$$

де  $K_1$  - власні оборотні активи / валюта балансу;

$K_2$  - прибуток до сплати податків та процентів / валюта балансу;

$K_3$  - прибуток до сплати податків / поточні зобов'язання;

$K_4$  - виручка від реалізації / валюта балансу.

Якщо  $Z$ -показник  $< 0,862$ , то підприємство є потенційним банкрутом.

Таблиця 3.2.2

## Модель Спрінгейта

| № п/п | Показники                               | Розрахунок                            | 2018 рік  | 2019 рік  | 2020 рік  |
|-------|---|---------------------------------------|-----------|-----------|-----------|
| 1.    | Власні оборотні активи                  | р.1300-р.1695                         | -150 400  | -461 886  | 1 350 867 |
| 2.    | Прибуток до сплати відсотків і податків | р.2290+р.3355                         | 306 338   | 79 962    | 303 107   |
| 3.    | Прибуток до сплати податків             | р.2290                                | 61 779    | -291 151  | 303 102   |
| 4.    | Виручка від реалізації (чиста)          | р.2000                                | 7 607 272 | 2 203 541 | 2 528 819 |
| 5.    | Валюта балансу                          | р.1300, р.1900                        | 2 438 871 | 1 845 069 | 2 152 559 |
| 6.    | Позиковий капітал                       | р.1595+р.1695                         | 1 269 765 | 944 382   | 804 841   |
| 7.    | $K_1$                                   | п.1/п.5                               | -0,06     | -0,25     | 0,63      |
| 8.    | $K_2$                                   | п.2/п.5                               | 0,13      | 0,04      | 0,14      |
| 9.    | $K_3$                                   | п.3/п.6                               | 0,05      | -0,31     | 0,38      |
| 10.   | $K_4$                                   | п.4/п.5                               | 3,12      | 1,19      | 1,17      |
| 11.   | $Z$                                     | $1,03*п.7+3,07*п.8+0,66*п.9+0,4*п.10$ | 1,60      | 0,15      | 1,80      |

Згідно моделі Спрінгейта АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2019 році є потенційним банкрутом, адже  $Z$ -показник  $< 0,862$ . Що кардинально відрізняється від ситуації у 2018 та 2020 роках, де  $Z$ -показник становив 1,60 та 1,80 відповідно.

3) Метод рейтингової оцінки фінансового стану підприємства, Р.С. Сайфулін та Г.Г. Кадиков запропонували використовувати для експрес- оцінки фінансового стану підприємства рейтингове число

$$R = 2 * K_3 + 0,1 * K_{пл} + 0,08 * K_i + 0,45 K_m + K_{рвк}, \quad (3.2.3)$$

де  $K_3$  - коефіцієнт забезпеченості власними коштами;

$K_{пл}$  - коефіцієнт поточної ліквідності;

$K_i$  - інтенсивність обігу авансованого капіталу, яка характеризує обсяг реалізованої продукції, що приходить на 1 у. о. коштів, вкладених у діяльність підприємства;

$K_m$  - коефіцієнт менеджменту, який характеризується відношенням прибутку від реалізації до величини виручки від реалізації;

$K_{рвк}$  - рентабельність власного капіталу (відношення балансового прибутку до власного капіталу).

Якщо рейтингове число  $R$  для підприємства є більшим за 1, то підприємство перебуває у задовільному стані, якщо менше за 1 - у незадовільному.

Таблиця 3.2.3

Модель Р.С. Сайфуліна та Г.Г. Кадикова

| № п/п | Показники   | Розрахунок                                   | 2018 рік | 2019 рік | 2020 рік |
|-------|---|--|----------|----------|----------|
| 1.    | Коефіцієнт забезпеченості власними коштами ( $K_3$ )      | $(p.1195-1695)/p.1195$                       | -0,13    | -0,96    | -0,44    |
| 2.    | Коефіцієнт поточної ліквідності ( $K_{пл}$ )              | $p.1195/p.1695$                              | 1,06     | 0,66     | 0,69     |
| 3.    | Інтенсивність обігу авансованого капіталу ( $K_i$ )       | $p.2000/p.1300(p.1900)$                      | 3,12     | 1,19     | 1,17     |
| 4.    | Коефіцієнт менеджменту ( $K_m$ )                          | $p.2090/p.2000$                              | 0,04     | 0,04     | 0,18     |
| 5.    | Коефіцієнт рентабельності власного капіталу ( $K_{рвк}$ ) | $p.2350(2355)/((p.1495_{пп}+p.1495_{кп})/2)$ | 0,03     | -0,13    | 0,23     |
| 6.    | $R$   | $2*K_3+0,1*K_{пл}+0,08*K_i+0,45*K_m+K_{рвк}$ | 0,14     | -1,87    | -0,41    |

Відповідно моделі Р.С. Сайфуліна та Г.Г. Кадикова АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2018-2020 років перебувало у незадовільному стані. На це вказує рейтингове число  $R$ , яке протягом досліджуваного періоду набуває значення меншого за 1.

Розширена факторна модель розрахунку коефіцієнта стійкості економічного зростання Г.О. Крамаренка має такий вигляд:

$$K_{CEZ} = K1 * K2 * K3 * K4 * K5 * K6 * K7, \quad (3.2.4)$$

де  $K_{CEZ}$  - коефіцієнт стійкості економічного зростання;

K1 - частка прибутку, реінвестована у виробництво (чистий прибуток за мінусом виплачених дивідендів / чистий прибуток);

K2 - рентабельність реалізації (чистий прибуток / чиста виручка від реалізації);

K3 - оборотність власного оборотного капіталу (чиста виручка від реалізації / середній розмір власного оборотного капіталу);

K4 - забезпеченість власним оборотним капіталом (середній розмір власного оборотного капіталу / середній розмір оборотних активів);

K5 - коефіцієнт поточної ліквідності (середній розмір оборотних активів / середній розмір короткострокових зобов'язань);

K6 - частка короткострокових зобов'язань у капіталі підприємства (середній-розмір короткострокових зобов'язань / середній розмір капіталу);

K7 - коефіцієнт фінансової залежності (середній розмір капіталу / середній розмір власного капіталу).

Застосування багатофакторних моделей коефіцієнта стійкості економічного зростання дозволяє також спрогнозувати темпи розвитку підприємства, оцінити вплив кожного фактора на загальну стійкість економічного зростання.

Таблиця 3.2.4

## Модель Г.О. Крамаренка

| № п/п | Показники  | Розрахунок  | 2018 рік | 2019 рік | 2020 рік |
|-------|--|---|----------|----------|----------|
| 1.    | Частка прибутку реінвестована у виробництво (K1)                 | $(p.2350(p.2355)-p.3355)/p.2350(p.2355)$  | 1,00     | 1,00     | 1,00     |
| 2.    | Рентабельність реалізації (K2)                                   | $p.2090/p.2000$   | 0,04     | 0,04     | 0,18     |
| 3.    | Оборотність власного оборотного капіталу (K3)                    | $p.2000/(\text{сер. сума ВОК})$   | -8,03    | -50,02   | -6,22    |
| 4.    | Забезпеченість власним оборотним капіталом (K4)                  | $[(p.1495_{\text{пп}}+p.1495_{\text{кп}})/2]/[(p.1195_{\text{пп}}+p.1195_{\text{кп}})/2]$ | 0,95     | 1,30     | 2,17     |
| 5.    | Коефіцієнт поточної ліквідності (K5)                             | $p.1195/p.1695$   | 1,06     | 0,66     | 0,69     |
| 6.    | Частка короткострокових зобов'язань у капіталі підприємства (K6) | $[(p.1695_{\text{пп}}+p.1695_{\text{кп}})/2]/[(p.1900_{\text{пп}}+p.1900_{\text{кп}})/2]$ | 0,55     | 0,52     | 0,44     |
| 7.    | Коефіцієнт фінансової залежності (K7)                            | $[(p.1900_{\text{пп}}+p.1900_{\text{кп}})/2]/[(p.1495_{\text{пп}}+p.1495_{\text{кп}})/2]$ | 2,09     | 2,05     | 1,78     |
| 8.    | Коефіцієнт стійкості економічного зростання (Kсез)               | $K1*K2*K3*K4*K5*K6*K7$  | -0,37    | -1,64    | -1,31    |

На АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» коефіцієнт стійкості економічного зростання протягом 2018-2020 років має від'ємне значення. У 2018 році спостерігається негативне значення даного показника, а саме -0,37 зі збільшенням і досягненням ще більшого негативного значення до 2019 року, а саме -1,64. У 2020 році коефіцієнт стійкості економічного зростання становить -1,31. На таку ситуацію вплинуло від'ємне значення власного оборотного капіталу протягом 2018-2020 років, що вплинуло на в свою чергу на від'ємне значення оборотності власного оборотного капіталу і в результаті в цілому на показник стійкості економічного зростання.

Таким чином за даними майже усіх досліджень АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2018 та 2020 роках має низькі шанси банкрутства. А ось у 2019 році Товариство ризикувало стати банкрутом.

Відносно моделі Р.С. Сайфуліна та Г.Г. Кадикова АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2018-2020 років перебувало у незадовільному стані.

Коефіцієнт економічного зростання протягом 2018-2020 років - низький. Така ситуація виникає через від'ємне значення власного оборотного капіталу. У 2019 році говорити про економічне зростання неможливо, адже результатом діяльності Товариства у цьому році був збиток.. Зниження показника у динаміці говорить про зниження потенціалу компанії і уповільнення зростання, така ситуація спостерігається у 2019 році. Від'ємне значення коефіцієнту економічного зростання вказує на деструктивні процеси в організації.

Так як причиною від'ємного значення коефіцієнту економічного зростання є від'ємне значення власного оборотного капіталу, а саме перевищення суми поточних зобов'язань над сумою оборотних активів у 2018-2020 роках, то працювати необхідно в напрямку підвищення суми оборотних активів АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО». Адже власний оборотний капітал є «фінансовою подушкою», що теоретично дає можливість підприємству погасити всі або більшу частину своїх короткострокових зобов'язань. Якщо ж цей показник

від'ємний, то підприємство не має фінансової можливості розрахуватися по своїм короткостроковим зобов'язанням вчасно.

### **3.3. Драйвери розвитку фінансової стабільності АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»**

Підвищення фінансової стабільності підприємства в сучасних умовах, які спричинені глобальними викликами для бізнесу й світовою пандемією вимагає застосування драйверів розвитку, що дозволяють оцінювати стан розвитку господарюючого суб'єкта та є інструментом для забезпечення управлінських рішень.

Останнім часом в економічній літературі все частіше застосовується таке, відносно нове поняття, як «драйвер». Сутність цього поняття, а також його застосування в різних сферах економічних досліджень вивчали такі науковці, як В. Абрамов [24, с. 119–123], О. Дегтярьов, Л. Дегтярьова [42, с. 15–26], І. Журавльова [23, с. 81–89], Л. Іванова, Г. Терська [25, с. 120–133], Г. Коломієць, Ю. Гузенков, Г. Грідіна, М. Доценко, М. Ле Мінь Хуан [43, с. 256–263], Н. Савицька, К. Полевич [62].

У розрізі цієї теми, варто зазначити, що забезпечення стабільного розвитку підприємства вимагає використання системи драйверів, що дозволяють оцінювати стан розвитку господарюючого суб'єкта. Драйвери є інструментом для забезпечення сталого розвитку підприємства шляхом взаємодії фінансових, соціально-економічних, виробничо-технічних та інших компонентів економічної системи. Під драйверами сталого розвитку підприємства розуміють систему вимірювання факторів, які використовуються через показник при здійсненні будь-якого виду діяльності. Драйвер - елемент стратегічної програми, за допомогою якої різні підрозділи підприємства можуть забезпечувати сталий розвиток організації. Як правило, в економічних системах розглядаються драйвери для ключових компонентів забезпечення стійкості підприємства, без яких такі системи не зможуть працювати.

Система драйверів для практичного її використання повинна в оцінці стійкості розвитку відповідати таким вимогам:

- охоплювати всі сторони стійкості розвитку підприємства;
- мати властивість верифікації (можливості перевірки) утворюючи систему драйверів;
- володіти базисом, який об'єднує окремі драйвери, що входять в економічну систему, а саме, націленістю на збереження стійкого розвитку.

Ці драйвери повинні забезпечити виявлення відхилень від тенденцій розвитку підприємства і можливість встановлення причин цих відхилень, так як основним їх завданням є пошук резервів стійкого зростання.

Відповідно до потреб фінансової стійкості можна сформувати систему драйверів стійкого розвитку підприємства, з п'яти груп. До ключових видів стабільного розвитку підприємства (в залежності від конкретної ситуації розвитку господарюючого суб'єкта) до складу основних драйверів можуть входити, як інноваційні, так і інституційні фактори:

- 1) драйвери економічного розвитку підприємства;
- 2) драйвери продуктивних сил підприємства;
- 3) драйвери організаційної структури підприємства;
- 4) драйвери соціальної стійкості підприємства;
- 5) драйвери потенціалу розвитку підприємства.

Драйвери стійкого розвитку підприємства дають можливість щодня стежити за всіма господарськими операціями, що здійснюються на підприємстві. Вони дають можливість керівнику отримувати дані, проаналізувати їх і вжити заходів до поліпшення роботи підприємства. Наприклад, день у день витрачають кошти на реалізацію продукції; підсумки цих затрат підводяться за місяць і виражаються у аналітичних звітах. Шляхом аналізу цих даних керівник підприємства може уявити, за рахунок чого досягнута економія і які витрати занадто великі. В результаті такого аналізу намічаються подальші заходи по зниженню витрат.

Аналіз драйверів фінансової стабільності є одним з головних відображень роботи підприємства, засобом виявлення досягнень і недоліків, наявних в роботі. За допомогою цього аналізу можливо впливати на роботу підприємства з метою її поліпшення. Оцінка драйверів фінансової стабільності підприємства залежить правильності загальної характеристики фінансового стану підприємства. Основним принципом для оцінки подальшого розвитку підприємства є вимога оцінювати всі наявні господарські ресурси підприємства в сумі операційних витрат та витрат інвестиційної діяльності.

З цією метою дослідимо загальну залежність та вплив чинників на фінансову стабільність за допомогою схеми наведеної на рисунку 3.3.1.

У кризовій ситуації найбільшу увагу в системі заходів, спрямованих на фінансову стабілізацію, слід приділяти етапу відновлення та зміцнення рівня фінансової стійкості підприємства - запоруці усунення неплатоспроможності та фундаментальній основі фінансової стратегії для прискорення економічного зростання



Рис. 3.3.1. загальна характеристика поняття «фінансова стабільність» підприємства

\*Складено автором: [18]

Одним з найбільш ефективних інструментів розвитку підприємства є формування рівнів драйверів, оскільки важливим є питання про стійкість самих драйверів, що відображають стійкість розвитку. Далі представлено наступне співвідношення рівня драйвера і його стійкості [43].

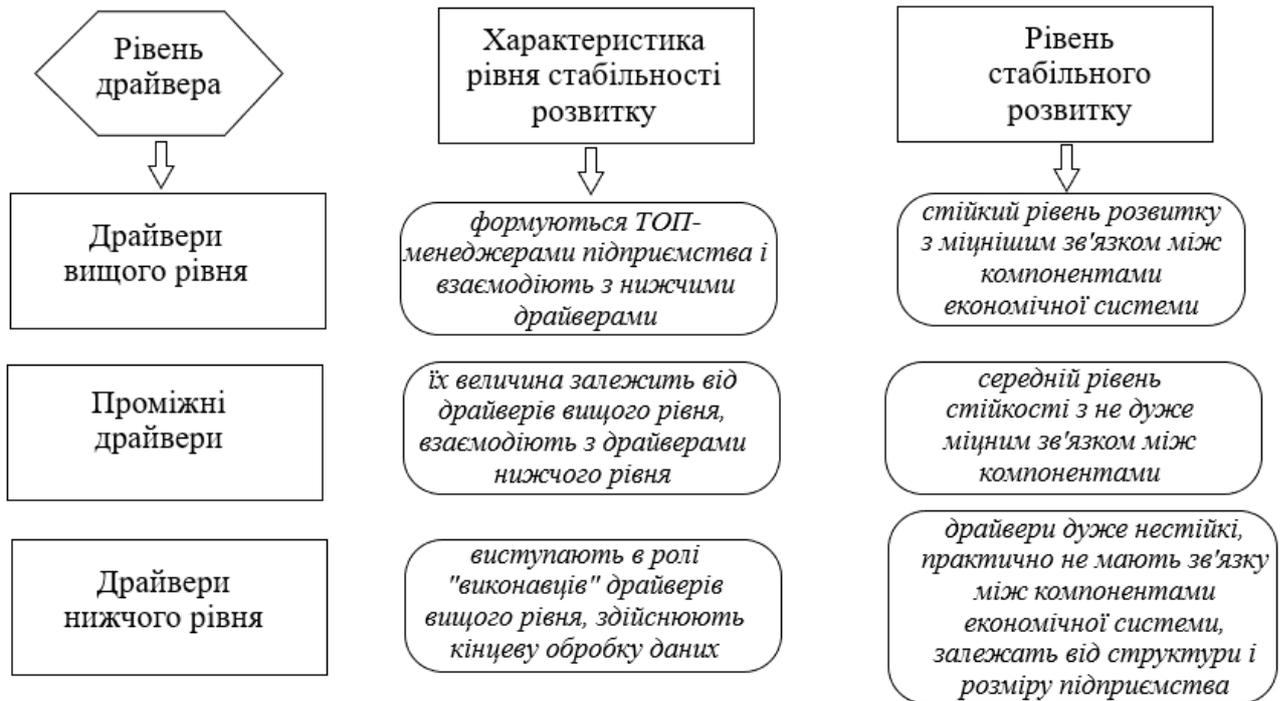


Рис. 3.3.2. Співвідношення рівня драйвера і стабільності розвитку

\*Складено автором: [43]

Чим вище рівень стабільності драйвера, тим менше часу витрачається на формування ресурсів. Тому й існує залежність рівня драйвера і стабільності розвитку на якому економічна вигода від ресурсів має буде максимальна.

Важливим завданням аналізу фінансової стійкості є визначення здатності підприємства протистояти негативному впливу різних факторів (зовнішніх, внутрішніх), що впливають на його фінансовий стан. Результатом такого аналізу має стати висновок про його здатність розвивати свою господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної незалежності, а також про ймовірність збереження такого стану підприємства [45, с. 267].

Оскільки, фінансова стійкість передбачає платоспроможність у довгостроковій перспективі, то при її оцінці слід звернути увагу на запас фінансової стійкості, що дасть уявлення про обсяг продажів та забезпечить стабільну та беззбиткову діяльність підприємство.

Виходячи з вище наведених розрахунків, які продемонстровано у другому та третьому розділах роботи, можна зробити наступні пропозиції щодо покращення та розвитку фінансової стабільності АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Аналіз фінансової стійкості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» показав, що у 2018-2020 роках Товариство мало кризовий фінансовий стан. Це означає, що об'єкт дослідження перебуває на межі банкрутства, адже його запаси не забезпечуються всіма основними джерелами їх формування. В першу чергу така ситуація спостерігається через нестачу власних коштів. А саме, сума власного капіталу не покриває суму необоротних активів. Це означає нестачу коштів для забезпечення безперебійної діяльності за рахунок фінансових ресурсів, а також про ризик втрати ліквідності та стійкості.

Для виправлення цієї ситуації потрібно або ж збільшувати суму власного капіталу, або ж зменшувати суму необоротних активів чи впливати на ці два фактори одночасно.

Також, коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу, вказує на те, що кошти залучені на довгостроковій основі спрямовані на фінансування необоротних засобів, тому для фінансування оборотних активів потрібно залучати позикові кошти. Що в майбутньому може призвести до зниження фінансової стійкості.

Але слід зауважити, що протягом 2018-2020 років коефіцієнт фінансової стійкості мав тенденцію до збільшення, а коефіцієнт фінансової залежності відповідно знижувався, що однозначно є позитивним фактором.

Також існують такі шляхи підвищення фінансової стійкості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», на які варто звернути увагу:

- введення моніторингу дебіторської заборгованості та здійснення заходів щодо зменшення частки дебіторської заборгованості в структурі оборотного капіталу;
- використання факторингу, для збільшення рентабельності, прибутків підприємства та ліквідності;
- розроблення політики збору платежів за реалізовану продукцію щодо своїх контрагентів, для покращення роботи з дебіторами;
- запровадження системи планування запасів для їх раціонального використання.

Таким чином, якщо буде дотримано цих методів, то фінансова стійкість Товариства з часом зросте, а разом із нею підвищиться і фінансова стабільність.

Також, одним із основних драйверів розвитку фінансової стабільності Товариства є забезпечення його грошовими коштами та оптимізація їх використання.

Для підвищення ефективності використання фінансових коштів Товариства необхідно впровадити заходи, які сприятимуть збільшенню прибутку, зменшенню вартості матеріальних активів та дебіторської заборгованості, а також оптимізації структури капіталу підприємства.

Необхідно впровадити механізм фінансової стабілізації спрямованої на зменшення фінансових зобов'язань та збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання, з метою оптимізації ліквідності.

Але ці всі заходи будуть вжиті даремно, якщо їх не застосовувати комплексно, планово, орієнтовано та варіативно. Виходячи з принципів забезпечення фінансової стабільності підприємства.

Важливим драйвером розвитку фінансової стабільності АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» є планування. Фінансове планування являє собою сукупність процесів, за допомогою яких можна визначити майбутні потреби у фінансових ресурсах. Планування повинно підкріплюватися розрахунками, стратегією, варіантами перебігу подій, аби Товариство могло бути готовим до різних збігів обставин.

Як раніше було зазначено, центральне місце у плануванні відведено моніторингу, що застосовується при позитивній динаміці показників. Це здійснюється для того, аби в разі негативних змін виявити в чому саме причина та виправити її. Моніторинг потрібно здійснювати для мінімізації ризиків.

Також, на будь-якому етапі розвитку фінансової стабільності потрібно проводити аналіз фінансового стану підприємства. Аби контролювати цей розвиток.

Отже, фінансовий стан - найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства. Він відображає потенціал підприємства в діловому співробітництві, оцінює в якій мірі гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів за фінансовими та іншими відносинами.

Стійка діяльність підприємства залежить як від обґрунтованості стратегії розвитку, маркетингової політики, від внутрішніх можливостей ефективно використовувати всі існуючі в його розпорядженні ресурси, так і від зовнішніх умов, до числа яких відносяться податкова, кредитна, цінова політика держави та ринкова кон'юнктура. Через це в якості інформаційного аналізу фінансового стану повинні виступати звітні дані підприємства, деякі задані економічні параметри і варіанти, при яких змінюються зовнішні умови його діяльності, котрі потрібно враховувати при аналітичних оцінках та прийнятті управлінських рішень.

Аналіз драйверів стійкого розвитку є одним з головних відображень роботи підприємства, засобом виявлення досягнень і недоліків, наявних в роботі. За допомогою цього аналізу можливо впливати на роботу підприємства з метою її поліпшення. Тому від правильності оцінки драйверів розвитку залежить правильність загальної характеристики фінансового стану підприємства.

## ВИСНОВОКИ

Підводячи підсумки проведеного дослідження, можна зробити висновок, що поставлена мета є досягнутою.

Через сучасну ситуацію у країні та світі ряд вітчизняних підприємств зіткнулося з певними фінансовими труднощами, пов'язаними з фінансовою стабільністю та стійкістю. Що загостило питання забезпечення платоспроможності, кредитоспроможності, стабільності фінансового стану та шляхів його зміцнення та зміцнення.

Актуальність цих питань визначається необхідністю створення нормальних умов праці, як окремих підприємств так і галузі в цілому. На практиці, є велика кількість випадків, коли добре функціонуюче підприємство мало фінансові труднощі пов'язані з недостатньо раціональним розподілом та використанням фінансових ресурсів. Тому фінансовий стан підприємства має бути спрямованим на забезпечення систематичного отримання і ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і позикових коштів, для забезпечення ефективного функціонування підприємства, що і вивчає поняття «фінансова стабільність». Таким чином, забезпечення фінансової стабільності підприємства є результатом взаємодії сукупності виробничо-економічних факторів та всіх елементів його фінансових відносин.

Тож, фінансову стабільність можна охарактеризувати як стан підприємства при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, процес виробництва є безперервним та ефективно здійснюється управління фінансовими ресурсами. Також фінансова стабільність є явищем, яке охоплює велику кількість факторів, що забезпечують фінансову стійкість підприємства та сталий розвиток.

В свою чергу, фінансова стійкість – це певний стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує стабільний розвиток компанії на основі

зростання прибутку та капіталу при збереженні плато- та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.

Якщо ж фінансову стабільність розглядати безпосередньо як стан підприємства, то він буде залежати від певних зовнішніх та внутрішніх факторів, які було розглянуто у роботі. Одним із головних чинників та передумов забезпечення фінансової стабільності є постійне проведення аналізу фінансової стабільності та стійкості.

Центральне місце у дослідженні фінансової стабільності та стійкості відведено аналізу фінансового стану підприємства. Який було здійснено на матеріалах АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» є достатньо великою за масштабами компанією, в якій налічується приблизно 4,3 тисячі працівників.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» забезпечує передачу і постачання електроенергії 150 кВ і нижче споживачам в містах Полтава, Кременчук, Миргород, Горішні Плавні, Лубни, Гадяч і на території 25 районів Полтавської області, а також частини населених пунктів Кіровоградської.

У складі компанії – 28 районних філій з центральним офісом у місті Полтава. На правах довгострокової оренди до складу Товариства входила також Кременчуцька ТЕЦ. Установлена сумарна електропотужність станції 255 МВт і сумарна теплова потужність 1 175 Гкал. год. Теплоу енергію, вироблену електростанцією, компанія постачала промисловим і побутовим споживачам лівобережної частини міста Кременчука.

Основними видами ліцензійної діяльності Товариства є: виробництво електричної енергії; передача електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та поставка електричної енергії за регульованим тарифом.

Аналіз майна та джерел фінансування АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» показав, що 2019 рік виявився складним для компанії. Це пов'язано із від'єднанням зі свого складу постачальника електроенергії ТОВ «Полтаваенергозбут» наприкінці 2018, внаслідок чого це потягло за собою низку

негативних наслідків для Товариства, а саме: зменшення валюти балансу; вилучений капітал; різке зниження суми дебіторської заборгованості, внаслідок чого велике перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською (в порівнянні з 2018 та 2020 роками); низьке значення досліджуваних показників у 2019 році; збиткова діяльність АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2019 році, тощо.

Але вже у 2020 році ситуація на підприємстві нормалізувалася на що вказують такі фактори, як: збільшення як абсолютних так і відносних показників, які було досліджено у роботі; зростання валового прибутку і прибутку від продажів (надання послуг); збільшення вартості активів, тощо.

Також варто зазначити, що у структурі майна АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» перевищували необоротні активи, з яких найбільше частку становили основні засоби і нематеріальні активи протягом 2018-2020 років. Таку структуру можна назвати «важкою», оскільки необоротні активи мають перевагу над оборотними.

Структура власного капіталу в основному представлена поточними зобов'язаннями та забезпеченнями і власним капіталом.

Аналіз фінансової стійкості, проведений за допомогою абсолютних та відносних показників показав, що АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2018-2020 років мало кризовий фінансовий стан. Це означає, що підприємство знаходилося на межі банкрутства у ці роки.

Також, від'ємне значення показника наявності власних коштів в обороті свідчить про нестачу коштів для забезпечення безперебійної діяльності Товариства за рахунок постійних фінансових ресурсів, тобто власного капіталу, а також про ризик втрати ліквідності та стійкості.

Але слід зауважити, що при цьому всьому підприємство є фінансово незалежним протягом 2018-2020 років.

Запас фінансової стійкості підприємства є однією із найважливіших складових, оскільки недостатня фінансова стійкість може привести до неплатоспроможності підприємства та недостатньому розмірі грошових коштів, а надлишок буде заважати розвитку суб'єкта господарювання навантажуючи

витрати підприємства зайвими запасами та ресурсами. Аналіз запасу фінансової стійкості показав, що АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2020 році працювало нормально.

Для підвищення ефективності використання фінансових коштів Товариства необхідно впровадити заходи, які сприятимуть збільшенню прибутку, зменшенню вартості матеріальних активів та дебіторської заборгованості, а також оптимізації структури капіталу підприємства.

Отже, в рамках випускної кваліфікаційної роботи запропонувати наступні заходи щодо підвищення фінансової стійкості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за рахунок зниження витрат і вдосконалення системи управління дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Дебіторська та кредиторська заборгованість АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» не тільки поліпшить їх якість і структуру, а й позитивно вплине на фінансову стійкість підприємства.

Загалом, стан АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» можна охарактеризувати як важкий, кризовий. Висока вірогідність банкрутства, кризовий фінансовий стан, наявність «хворих» статей у балансі не є ознакою гарного функціонування Товариства.

АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» потрібно здійснювати внутрішню фінансову стабілізацію, бажано за такими етапами:

По-перше, ліквідація неплатоспроможності, тобто відновлення здатності підприємства здійснювати платежі за своїми невідкладними фінансовими зобов'язаннями.

По-друге, відновлення фінансової стійкості підприємства, адже саме від неї залежить стан підприємства в цілому, як зазначалося у роботі.

По-третє, потрібно збільшувати обсяг власних ресурсів. Наприклад, за рахунок: правильної цінової політики, що забезпечить додатковий розмір операційного прибутку; раціонального використання матеріальних і трудових ресурсів; скорочення витрат і підвищення ефективності основного виробництва, відмова від деяких видів діяльності, що обслуговували основне виробництво

(будівництво, ремонт, транспорт і ін.) і перехід до послуг спеціалізованих організацій; більш повного використання виробничих потужностей; підвищення якості наданих послуг; проведення прискореної амортизації активної частини основних засобів з метою росту обсягу амортизаційного потоку; своєчасної реалізація майна з високим рівнем зношеності, або майна, що не використовується; додаткової емісії акцій чи залучення додаткового пайового капіталу; збільшення частки реінвестованого прибутку і т. п.

По-четверте, потрібно скорочувати необхідний рівень споживання власних фінансових ресурсів. Цього можна досягти при зниженні інвестиційної активності підприємства, збільшення капіталізованої частки чистого прибутку чи зниження розміру відрахувань, що здійснюються за рахунок прибутку та інших заходів, що дозволяють збалансувати грошові потоки в довгостроковому періоді.

Також, слід зазначити, що забезпечення стабільного розвитку підприємства неможливе без застосування системи драйверів, які допомагають оцінити стан розвитку суб'єкта господарювання. Аналіз драйверів фінансової стабільності є одним із основних характеристик роботи підприємства, засобом виявлення недоліків та переваг, наявних у процесі функціонування. До головних драйверів забезпечення фінансової стабільності підприємства можуть входити як інституційні так і інноваційні фактори. Наприклад такі, як: драйвери соціальної стійкості, драйвери економічного розвитку, драйвери продуктивних сил, драйвери організаційної структури, драйвери потенційного розвитку підприємства.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що фінансова стійкість є важливою умовою стабільності підприємства на ринку товарів і послуг. Моніторинг вищевказаних напрямків покращення фінансового стану суб'єкта господарювання дозволять зробити процес розвитку підприємства успішнішим, тобто прибутковим та рентабельним.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гізатулліна О. М. Фінансова стійкість підприємства: економічна сутність та методика оцінки / О. М. Гізатулліна // Прометей. – 2010. – № 2. – С. 239-244.
2. Глазунов В.Н. Аналіз фінансового стану підприємства // Фінанси. – 2007. - №2. – С.26- 29.
3. Короліщук Л.П. Фінансова стійкість акціонерного товариства як умова його економічного розвитку // Економіка АПК. 2006. № 9. С. 81–87.
4. Керанчук Т.Л. Фінансова стабільність підприємства і методичні аспекти її оцінки // Економіка України. 2000. № 1. С. 83–87.
5. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: посібник. К.:ЦУЛ, 2002. 359 с.
6. Дюсембаєв К. Ш. Аналіз фінансової звітності: Підручник. –Алмати: Економіка, 2009. – 366 с.
7. Гуцал І.С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України. Л.: ВАТ «БІБЛЬОС», 2011. 244 с
8. Заюкова М.С. Теорія фінансової стійкості підприємства: [монографія] / М.С. Заюкова. – Вінниця: Вид-во «Універсум», 2009. – 155с.
9. Марцин В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові фінансового стану підприємства / В.С. Марцин // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – №7. – С. 26-28.
10. Кужельний М.В. Контроль фінансової звітності та правильності її складання. Київ, 2012. 240 с.
11. Зудилін А.П. Аналіз господарської діяльності підприємств розвинутих капіталістичних країн. 2006. - 223 с.
12. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навч. посіб. - Житомир: ПП «Рута», 2009. - 680 с.
13. К.К. Жуйріков, С.Р. Раїмов. Корпоративні фінанси. Підручник. Алмати: Алматинська академія економіки і статистики, 2004. 512 с.

14. Кремень В.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства / В.М. Кремень, С.Я. Щепетков // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №1 (115). – С. 107-115.
15. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. / О. Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
16. Костенко Т.Д., Підгора Є.О., Рижиков В.С., Панков В.А., Герасимов А.А., Ровенська В.В. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: навчальний посібник, видання 2-ге перероблене та доповнене. — К.: Центр учбової літератури, 2007 — 400 с.
17. Васильчак С.В. Економічна безпека підприємства та її складова в сучасних умовах // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів, 2010. – Випуск 20.15. – С.98-105.
18. Топій І.І. Фінансова стабільність підприємства як запорука його розвитку в умовах ринкової економіки. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. Випуск 6. 2016. С. 505–509.
19. Висоцька І.Б. Проблеми забезпечення стабільності та стійкості фінансової системи України / І.Б. Висоцька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. 2012. Випуск 2. С. 33.
20. Бикова Н.Н. Сутність поняття фінансового стану підприємства в трактування різних авторів// Молодий учений. №29. С. 369-372.
21. Подольська В.О. Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства / В.О. Подольська, О.О. Оржинська // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2009. – № 4 (35). – С. 136-142.
22. Оспіщев В.І., Нагорна І.В. Фінансова стійкість як економічна категорія /Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції "Оптимізація наукових досліджень-2009", Миколаїв, 2009. — С. 168.

23. Журавльова І.В. Використання нейронних мереж у процесі форсайту функціонування інтелектуального капіталу підприємства / І.В. Журавльова // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. – 2014. – Вип. 26. – С. 81–89 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvbdfa\\_2014\\_26\\_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvbdfa_2014_26_11).

24. Абрамов В. И. Драйвер-факторы процесса нововведения / В.И. Абрамов // Вестник Томского государственного педагогического университета. – 2012. – № 12(127). – С. 119–123.

25. Иванова Л.Н., Терская Г.А. Точки роста и драйверы роста: к вопросу о содержании понятий / Л.Н. Иванова, Г.А. Терская // Journal of Institutional Studies (Журнал институциональных исследований). – 2015. – Т. 7. – № 2. – С. 120–133.

26. Калишенко В.О. Огляд та узагальнення методичних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства / В.О. Калишенко, К.М. Москалець // Матеріали VII Міжнародної наукової інтернет-конференції «Простір і час сучасної науки».

27. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-ІУ // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

28. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-ХІУ // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

29. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. № 2121-ІІІ // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

30. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-УІ // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

31. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 р. № 2343-ХІІ // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

32. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: наказ Міністерства

фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р. №49/121 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73, зі змінами та доповненнями від 08 лютого 2014 р. № 48 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 628 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137, зі змінами та доповненнями від 09 грудня 2011 р. № 1591 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318, зі змінами та доповненнями від 27 червня 2013 р. № 627 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

37. Москалець К.М. Визначення поняття та функцій категорії «фінансова стійкість» як критерію ефективності фінансової діяльності підприємства / К.М. Москалець //

38. Чаленко Н.В. Шляхи забезпечення фінансової стабільності підприємства. Формування ринкових відносин в Україні № 6 (157)/2014. С. 135–139.

39. Проценко Я.В. Управління фінансовою стабільністю підприємства готельного господарства. Дис.на зд. наук. ст. к.е.н. за спец. 08.00.04. Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, 2018, с. 236.

40. Телишевська Л.І. Фінансове планування як передумова фінансової стабільності підприємства / Л.І. Телишевська, Н.П. Андрущенко, С.С. Сергеев // Механізм регулювання економіки. – 2013. - №2. – С. 71-79

41. Грабовський І.С., Якименко А.М. Методичні аспекти формування та оцінки зони фінансової стабільності підприємства. Економічна наука. Економіка та держава № 1/2016. С. 64–70.

42. Дегтярев А.Н., Дегтярева Л.Р. Современные драйверы развития образования в условиях разнонаправленных вызовов / А.Н. Дегтярев, Л.Р. Дегтярева // Экономика образования. – 2015. – № 2. – С. 15–26.

43. Сучасні драйвери розвитку бізнесу в кризових умовах / Г.М. Коломієць [та ін.] // Бізнес Інформ. – 2016. – № 4. – С. 256–263.

44. Мельник С. І. Основні чинники впливу на фінансову стабільність у контексті управління фінансовою безпекою підприємства [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5\\_73\\_2\\_2019\\_ukr/13.pdf](http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5_73_2_2019_ukr/13.pdf)

45. Ясіновська І. Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/%D0%AF%D1%81%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-21.pdf>

46. Табєєва Р. Р. Економічний зміст фінансової стійкості підприємства та значення її аналізу на сучасному етапі [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/91539/23-Tabieieva.pdf?sequence=1>

47. Тульчинська С. О. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства [Електронний ресурс] / С. О. Тульчинська, С. О. Кириченко, С. Н. Аларіки. - Режим доступу: [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4\\_2018/3.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/3.pdf)

48. Олійник Л. В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства [Електронний ресурс] - Режим доступу: [https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/745/1/Oliinyk\\_4.pdf](https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/745/1/Oliinyk_4.pdf)

49. Лопатюк Р.І. Теоретичні аспекти інвестиційного забезпечення підприємств аграрної сфери / Р.І. Лопатюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/210/1/Teoretychni%20aspekty%20investytsiinoho%20zabezpechennia%20pidpriemstv%20ahrarnoi%20sfery.pdf>

50. Жмутіна А.И. Діагностика фінансово – економічної стабільності підприємства. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.jurnal.org/articles/2009/ekonhtml>

51. Ушаков Д.Н. Толковый словарь русского языка. [Электронный ресурс].

52. Ковалев В. В., Ковалев Вит. В. Финансы организаций (предприятий): [Электронный ресурс]

53. Прыкина, Л.В. Экономический анализ предприятия: Учебник для бакалавров / Прыкина Л.В. [Электронный ресурс]

54. Балабанов И.Т. Анализ и планирование финансов хозяйствующего субъекта [Электронный ресурс]

55. Барри, М.М. Факторы, определяющие уровень финансовой устойчивости предприятий [Электронный ресурс]

56. Путилова М.Д. Факторы финансовой устойчивости предприятия // [Электронный ресурс]

57. Алексеева А.И. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учебное пособие [Электронный ресурс]

58. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности // Под ред. В.И. Стражева. [Электронный ресурс]

59. Шеремет А.Д. Методика финансового анализа // Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. [Электронный ресурс]

60. Донцова Л.В. Анализ финансовой отчетности: учебник / Л.В. Донцова, Н.А. Никифорова. — 4-е изд., перераб. и доп. [Электронный ресурс]

61. Большая советская энциклопедия: в 30 т. // Гл. ред. А. М. Прохоров. — 3-е изд. [Электронный ресурс]

62. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособие / Г. В. Савицкая. – 7-е изд., испр. [Электронный ресурс]

63. Кувшинникова С.В. Финансовая отчетность и финансовый анализ на зарубежной фирме. Конспект лекций. [Электронный ресурс]
64. Офіційний сайт АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.poe.pl.ua/>
65. Методичні вказівки для виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» денної форми навчання - – Полтава: ПолтНТУ, 2014. –52 с.  
Укладачі: С.В. Онищенко, кандидат економічних наук, доцент; О.А. Пугач, асистент.

## ДОДАТКИ

## Додаток А

|   |  |                           |            |    |    |
|---|--|---------------------------|------------|----|----|
| Підприємство  | ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО"  | Дата (рік, місяць, число) | КОДИ       |    |    |
| Територія   | Полтавська   | за СДРПОУ                 | 2018       | 12 | 31 |
| Організаційно-правова форма господарювання              | Акціонерне товариство  | за КОАТУУ                 | 00131819   |    |    |
| Вид економічної діяльності                              | розподілення електроенергії  | за КОПФГ                  | 5310136700 |    |    |
| Середня кількість працівників <sup>1</sup>              | 5 025  | за КВЕД                   | 230        |    |    |
| Адреса, телефон   | вул. Старий Поділ, 5, м. Полтава, Полтавська обл., 36022, тел. 516-267   |                           | 35.13      |    |    |
| Одиниця виміру:   | тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма № 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками) |                           |            |    |    |
| Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): |  |                           |            |    |    |
| за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку     |  |                           |            |    |    |
| за міжнародними стандартами фінансової звітності        |  |                           |            |    |    |

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)  
на 31 грудня 2018 р.**

Форма N 1 Код за ДКУД **1801001**

| Актив   | Код рядка   | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
|---|-------------|-----------------------------|----------------------------|
| I   | 2           | 3                           | 4                          |
| <b>I. Необоротні активи</b>   |             |                             |                            |
| Нематеріальні активи  | 1000        | 12 044                      | 11 211                     |
| первісна вартість   | 1001        | 37 709                      | 41 212                     |
| накопичена амортизація  | 1002        | ( 25 665 )                  | ( 30 001 )                 |
| Незавершені капітальні інвестиції   | 1005        | 145 065                     | 77 171                     |
| Основні засоби  | 1010        | 1 004 340                   | 1 108 221                  |
| первісна вартість   | 1011        | 3 392 659                   | 3 635 426                  |
| знос  | 1012        | ( 2 388 319 )               | ( 2 527 205 )              |
| Інвестиційна нерухомість  | 1015        |                             |                            |
| Довгострокові біологічні активи   | 1020        |                             |                            |
| Довгострокові фінансові інвестиції:<br>які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств | 1030        |                             |                            |
| інші фінансові інвестиції   | 1035        |                             | 200                        |
| Довгострокова дебіторська заборгованість  | 1040        | 5 326                       | 69                         |
| Відстрочені податкові активи  | 1045        | 110 550                     | 123 774                    |
| Інші необоротні активи  | 1090        |                             |                            |
| <b>Усього за розділом I</b>   | <b>1095</b> | <b>1 277 325</b>            | <b>1 320 646</b>           |
| <b>II. Оборотні активи</b>  |             |                             |                            |
| Запаси  | 1100        | 92 564                      | 102 561                    |
| Виробничі запаси  | 1101        | 89 712                      | 102 020                    |
| Товари  | 1104        | 2 852                       | 541                        |
| Поточні біологічні активи   | 1110        |                             |                            |
| Векселі отримані  | 1120        | 2 000                       | 2 000                      |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги  | 1125        | 864 417                     | 697 752                    |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками:<br>за виданими авансами                                     | 1130        | 8 008                       | 26 462                     |
| з бюджетом  | 1135        | 68 095                      | 68 095                     |
| у тому числі з податку на прибуток  | 1136        | 68 094                      | 68 094                     |
| Інша поточна дебіторська заборгованість   | 1155        | 636                         | 41 480                     |
| Поточні фінансові інвестиції  | 1160        |                             |                            |
| Гроші та їх еквіваленти   | 1165        | 44 630                      | 26 168                     |
| Витрати майбутніх періодів  | 1170        | 66                          | 38                         |
| Інші оборотні активи  | 1190        | 182 993                     | 153 669                    |
| <b>Усього за розділом II</b>  | <b>1195</b> | <b>1 263 409</b>            | <b>1 118 225</b>           |
| <b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>                                 | <b>1200</b> |                             |                            |
| <b>Баланс</b>   | <b>1300</b> | <b>2 540 734</b>            | <b>2 438 871</b>           |

| Пасив  | Код<br>рядка | На початок<br>звітнього періоду | На кінець<br>звітнього періоду |
|--|--------------|---------------------------------|--------------------------------|
| 1  | 2            | 3                               | 4                              |
| <b>I. Власний капітал</b>  |              |                                 |                                |
| Зареєстрований (пайовий) капітал   | 1400         | 232 967                         | 232 967                        |
| Капітал у дооцінках  | 1405         | 168 091                         | 152 382                        |
| Додатковий капітал   | 1410         | 13 394                          | 23 061                         |
| Резервний капітал  | 1415         | 28 068                          | 28 068                         |
| Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)  | 1420         | 641 916                         | 732 628                        |
| Неоплачений капітал  | 1425         | ( )                             | ( )                            |
| Вилучений капітал  | 1430         | ( )                             | ( )                            |
| <b>Усього за розділом I</b>  | <b>1495</b>  | <b>1 084 436</b>                | <b>1 169 106</b>               |
| <b>II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення</b>   |              |                                 |                                |
| Відстрочені податкові зобов'язання   | 1500         |                                 |                                |
| Довгострокові кредити банків   | 1510         |                                 |                                |
| Інші довгострокові зобов'язання  | 1515         | 4 058                           | 1 140                          |
| Довгострокові забезпечення   | 1520         |                                 |                                |
| Цільове фінансування   | 1525         |                                 |                                |
| <b>Усього за розділом II</b>   | <b>1595</b>  | <b>4 058</b>                    | <b>1 140</b>                   |
| <b>III. Поточні зобов'язання і забезпечення</b>  |              |                                 |                                |
| Короткострокові кредити банків   | 1600         |                                 |                                |
| Векселі видані   | 1605         |                                 |                                |
| Поточна кредиторська заборгованість за:  |              |                                 |                                |
| довгостроковими зобов'язаннями   | 1610         | 2 752                           | 2 918                          |
| товари, роботи, послуги  | 1615         | 571 947                         | 422 988                        |
| розрахунками з бюджетом  | 1620         | 20 984                          | 22 273                         |
| у тому числі з податку на прибуток   | 1621         |                                 |                                |
| розрахунками зі страхування  | 1625         | 6 294                           | 6 407                          |
| розрахунками з оплати праці  | 1630         | 23 756                          | 26 705                         |
| Поточна кредиторська заборгованість за отриманими авансами   | 1635         | 496 573                         | 471 990                        |
| Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками   | 1640         | 3 933                           | 3 931                          |
| Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків  | 1645         |                                 | 15 251                         |
| Поточні забезпечення   | 1660         | 82 974                          | 69 651                         |
| Доходи майбутніх періодів  | 1665         |                                 |                                |
| Інші поточні зобов'язання  | 1690         | 243 027                         | 226 511                        |
| <b>Усього за розділом III</b>  | <b>1695</b>  | <b>1 452 240</b>                | <b>1 268 625</b>               |
| <b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,<br/>утримуваними для продажу, та групами вибуття</b> |              |                                 |                                |
| Баланс   | 1900         | 2 540 734                       | 2 438 871                      |

Керівник

Стройний Руслан Вікторович

Головний бухгалтер

Дубініна Наталя Вікторівна

<sup>1</sup> Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

## Додаток Б

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО"Дата (рік, місяць, число)  
за ЄДРПОУ

| КОДИ     |    |    |
|----------|----|----|
| 2018     | 12 | 31 |
| 00131819 |    |    |

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)  
за Рік 2018 р.**

Форма Код за ДКУД

1801003

## I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

| Стаття  | Код<br>рядка | За звітний період | За аналогічний<br>період<br>попереднього<br>року |
|---|--------------|-------------------|--|
| 1   | 2            | 3                 | 4  |
| Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)  | 2000         | 7 607 272         | 6 693 102  |
| Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)    | 2050         | ( 7 300 936 )     | ( 6 499 615 )                                    |
| <b>Валовий:</b>   |              |                   |  |
| прибуток  | 2090         | <b>306 336</b>    | <b>193 487</b>                                   |
| збиток  | 2095         | ( )               | ( )  |
| Інші операційні доходи  | 2120         | 51 048            | 96 508   |
| Адміністративні витрати   | 2130         | ( 149 866 )       | ( 127 854 )                                      |
| Витрати на збут   | 2150         | ( )               | ( )  |
| Інші операційні витрати   | 2180         | ( 148 134 )       | ( 38 772 )                                       |
| <b>Фінансовий результат від операційної діяльності:</b>         |              |                   |  |
| прибуток  | 2190         | <b>59 384</b>     | <b>123 369</b>                                   |
| збиток  | 2195         | ( )               | ( )  |
| Дохід від участі в капіталі                                     | 2200         |                   |  |
| Інші фінансові доходи   | 2220         | 6 353             | 2 731  |
| Інші доходи   | 2240         | 2 115             | 1 881  |
| Фінансові витрати   | 2250         | ( )               | ( )  |
| Втрати від участі в капіталі                                    | 2255         | ( )               | ( )  |
| Інші витрати  | 2270         | ( 6 073 )         | ( 1 546 )  |
| <b>Фінансовий результат до оподаткування:</b>                   |              |                   |  |
| прибуток  | 2290         | <b>61 779</b>     | <b>126 435</b>                                   |
| збиток  | 2295         | ( )               | ( )  |
| Витрати (дохід) з податку на прибуток                           | 2300         | 13 224            | 3 893  |
| Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування | 2305         |                   |  |
| <b>Чистий фінансовий результат:</b>                             |              |                   |  |
| прибуток  | 2350         | <b>75 003</b>     | <b>130 328</b>                                   |
| збиток  | 2355         | ( )               | ( )  |

## II. СУКУПНИЙ ДОХІД

| Стаття  | Код рядка   | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-------------|-------------------|---|
| 1   | 2           | 3                 | 4                                       |
| Дооцінка (уцінка) необоротних активів                               | 2400        |                   | 215                                     |
| Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів                           | 2405        |                   |   |
| Накопичені курсові різниці  | 2410        |                   |   |
| Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств | 2415        |                   |   |
| Інший сукупний дохід  | 2445        |                   |   |
| <b>Інший сукупний дохід до оподаткування</b>                        | <b>2450</b> | <b>0</b>          | <b>215</b>                              |
| Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом            | 2455        |                   |   |
| <b>Інший сукупний дохід після оподаткування</b>                     | <b>2460</b> | <b>0</b>          | <b>215</b>                              |
| <b>Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)</b>              | <b>2465</b> | <b>75 003</b>     | <b>130 543</b>                          |

## III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

| Назва статті                     | Код рядка   | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|----------------------------------|-------------|-------------------|---|
| 1                                | 2           | 3                 | 4                                       |
| Матеріальні затрати              | 2500        | 2 574 151         | 2 441 525                               |
| Витрати на оплату праці          | 2505        | 650 513           | 524 481                                 |
| Відрахування на соціальні заходи | 2510        | 138 093           | 111 550                                 |
| Амортизація                      | 2515        | 154 571           | 134 222                                 |
| Інші операційні витрати          | 2520        | 535 362           | 341 151                                 |
| <b>Разом</b>                     | <b>2550</b> | <b>4 052 690</b>  | <b>3 552 929</b>                        |

## IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

| Назва статті   | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|--|-----------|-------------------|---|
| 1  | 2         | 3                 | 4                                       |
| Середньорічна кількість простих акцій                      | 2600      | 220 960 000       | 220 960 000                             |
| Скоригована середньорічна кількість простих акцій          | 2605      | 220 960 000       | 220 960 000                             |
| Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію              | 2610      | 0,34              | 0,59                                    |
| Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2615      | 0,34              | 0,59                                    |
| Дивіденди на одну просту акцію                             | 2650      |                   |   |

Керівник

Стройний Руслан Вікторович

Головний бухгалтер

Тубіліна Наталя Вікторівна



## Додаток В

|  |                           |            |    |    |
|--|---------------------------|------------|----|----|
| Підприємство <u>АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО"</u>   | Дата (рік, місяць, число) | КОДИ       |    |    |
| Територія <u>Полтавська</u>  | за ЄДРПОУ                 | 2019       | 12 | 31 |
| Організаційно-правова форма господарювання <u>Акціонерне товариство</u>  | за КОАТУУ                 | 00131819   |    |    |
| Вид економічної діяльності <u>розподілення електроенергії</u>  | за КОПФГ                  | 5310136700 |    |    |
| Середня кількість працівників <sup>1</sup> <u>4 269</u>  | за КВЕД                   | 230        |    |    |
| Адреса, телефон <u>вул. Старий Поділ, 5, м. Полтава, Полтавська обл., 36022, тел. 516-267</u>  |                           | 35.13      |    |    |
| Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма № 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками) |                           |            |    |    |
| Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):  |                           |            |    |    |
| за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку  |                           |            |    |    |
| за міжнародними стандартами фінансової звітності   |                           |            |    |    |
| v  |                           |            |    |    |

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)  
на 31 грудня 2019 р.**

Форма № 1 Код за ДКУД **1801001**

| Актив   | Код рядка   | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
|---|-------------|-----------------------------|----------------------------|
| 1   | 2           | 3                           | 4                          |
| <b>I. Необоротні активи</b>   |             |                             |                            |
| Нематеріальні активи  | 1000        | 11 211                      | 12 519                     |
| первісна вартість   | 1001        | 41 212                      | 47 393                     |
| накопичена амортизація  | 1002        | ( 30 001 )                  | ( 34 874 )                 |
| Незавершені капітальні інвестиції   | 1005        | 77 171                      | 43 856                     |
| Основні засоби  | 1010        | 1 108 221                   | 1 165 297                  |
| первісна вартість   | 1011        | 3 635 426                   | 3 659 495                  |
| знос  | 1012        | ( 2 527 205 )               | ( 2 494 198 )              |
| Інвестиційна нерухомість  | 1015        |                             |                            |
| Довгострокові біологічні активи   | 1020        |                             |                            |
| Довгострокові фінансові інвестиції:<br>які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств | 1030        |                             |                            |
| інші фінансові інвестиції   | 1035        | 200                         | 200                        |
| Довгострокова дебіторська заборгованість  | 1040        | 69                          |                            |
| Відстрочені податкові активи  | 1045        | 123 774                     | 143 454                    |
| Інші необоротні активи  | 1090        |                             |                            |
| <b>Усього за розділом I</b>   | <b>1095</b> | <b>1 320 646</b>            | <b>1 365 326</b>           |
| <b>II. Оборотні активи</b>  |             |                             |                            |
| Запаси  | 1100        | 102 561                     | 88 221                     |
| Виробничі запаси  | 1101        | 102 020                     | 87 392                     |
| Товари  | 1104        | 541                         | 829                        |
| Поточні біологічні активи   | 1110        |                             |                            |
| Векселі отримані  | 1120        | 2 000                       | 2 000                      |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги  | 1125        | 697 752                     | 85 620                     |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками:<br>за виданими авансами                                     | 1130        | 26 462                      | 20 527                     |
| з бюджетом  | 1135        | 68 095                      | 68 118                     |
| у тому числі з податку на прибуток  | 1136        | 68 094                      | 68 094                     |
| Інша поточна дебіторська заборгованість   | 1155        | 41 480                      | 46 351                     |
| Поточні фінансові інвестиції  | 1160        |                             |                            |
| Гроші та їх еквіваленти   | 1165        | 26 168                      | 60 152                     |
| Витрати майбутніх періодів  | 1170        | 38                          |                            |
| Інші оборотні активи  | 1190        | 153 669                     | 108 754                    |
| <b>Усього за розділом II</b>  | <b>1195</b> | <b>1 118 225</b>            | <b>479 743</b>             |
| <b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>                                 |             |                             |                            |
| <b>Баланс</b>   | <b>1300</b> | <b>2 438 871</b>            | <b>1 845 069</b>           |

| Пасив  | Код<br>рядка | На початок<br>звітнього періоду | На кінець<br>звітнього періоду |
|--|--------------|---------------------------------|--------------------------------|
| 1  | 2            | 3                               | 4                              |
| <b>I. Власний капітал</b>  |              |                                 |                                |
| Зареєстрований (паієвий) капітал   | 1400         | 232 967                         | 232 967                        |
| Капітал у дооцінках  | 1405         | 152 382                         | 131 954                        |
| Додатковий капітал   | 1410         | 23 061                          | 27 015                         |
| Резервний капітал  | 1415         | 28 068                          | 28 068                         |
| Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)  | 1420         | 732 628                         | 481 585                        |
| Неоплачений капітал  | 1425         | ( )                             | ( )                            |
| Вилучений капітал  | 1430         | ( )                             | ( 902 )                        |
| <b>Усього за розділом I</b>  | <b>1495</b>  | <b>1 169 106</b>                | <b>900 687</b>                 |
| <b>II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення</b>   |              |                                 |                                |
| Відстрочені податкові зобов'язання   | 1500         |                                 |                                |
| Довгострокові кредити банків   | 1510         |                                 |                                |
| Інші довгострокові зобов'язання  | 1515         | 1 140                           | 2 753                          |
| Довгострокові забезпечення   | 1520         |                                 |                                |
| Цільове фінансування   | 1525         |                                 |                                |
| <b>Усього за розділом II</b>   | <b>1595</b>  | <b>1 140</b>                    | <b>2 753</b>                   |
| <b>III. Поточні зобов'язання і забезпечення</b>  |              |                                 |                                |
| Короткострокові кредити банків   | 1600         |                                 |                                |
| Векселі видані   | 1605         |                                 |                                |
| Поточна кредиторська заборгованість за:  |              |                                 |                                |
| довгостроковими зобов'язаннями   | 1610         | 2 918                           |                                |
| товари, роботи, послуги  | 1615         | 422 988                         | 102 133                        |
| розрахунками з бюджетом  | 1620         | 22 273                          | 17 939                         |
| у тому числі з податку на прибуток   | 1621         |                                 |                                |
| розрахунками зі страхування  | 1625         | 6 407                           | 6 758                          |
| розрахунками з оплати праці  | 1630         | 26 705                          | 27 116                         |
| Поточна кредиторська заборгованість за отриманими авансами   | 1635         | 471 990                         | 515 684                        |
| Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками   | 1640         | 3 931                           | 3 931                          |
| Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків  | 1645         | 15 251                          | 188                            |
| Поточні забезпечення   | 1660         | 69 651                          | 106 881                        |
| Доходи майбутніх періодів  | 1665         |                                 |                                |
| Інші поточні зобов'язання  | 1690         | 226 511                         | 160 999                        |
| <b>Усього за розділом III</b>  | <b>1695</b>  | <b>1 268 625</b>                | <b>941 629</b>                 |
| <b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b> |              |                                 |                                |
|  | 1700         |                                 |                                |
| <b>Баланс</b>  | <b>1900</b>  | <b>2 438 871</b>                | <b>1 845 069</b>               |

Керівник



Стройний Руслан Вікторович

Головний бухгалтер

Дубініна Наталя Вікторівна

<sup>1</sup> Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

## Додаток Г

Підприємство АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО"Дата (рік, місяць, число) 2019 12 31  
за СДРПОУ

| КОДИ     |    |    |
|----------|----|----|
| 2019     | 12 | 31 |
| 00131819 |    |    |

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)  
за рік 2019 р.**

Форма Код за ДКУД 1801003**I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

| Стаття  | Код рядка | За звітний період  | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|--------------------|---|
| 1   | 2         | 3                  | 4                                       |
| Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)  | 2000      | 2 203 541          | 7 607 272                               |
| Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)    | 2050      | ( 2 123 579 )      | ( 7 300 936 )                           |
| <b>Валовий:</b>   |           |                    |   |
| прибуток  | 2090      | <b>79 962</b>      | <b>306 336</b>                          |
| збиток  | 2095      | ( )                | ( )                                     |
| Інші операційні доходи  | 2120      | 83 273             | 51 048                                  |
| Адміністративні витрати   | 2130      | ( 117 443 )        | ( 149 866 )                             |
| Витрати на збут   | 2150      | ( )                | ( )                                     |
| Інші операційні витрати   | 2180      | ( 226 240 )        | ( 148 134 )                             |
| <b>Фінансовий результат від операційної діяльності:</b>         |           |                    |   |
| прибуток  | 2190      |                    | <b>59 384</b>                           |
| збиток  | 2195      | ( <b>180 448</b> ) | ( )                                     |
| Дохід від участі в капіталі                                     | 2200      |                    |   |
| Інші фінансові доходи   | 2220      | 4 500              | 6 353                                   |
| Інші доходи   | 2240      | 3 778              | 2 115                                   |
| Фінансові витрати   | 2250      | ( )                | ( )                                     |
| Втрати від участі в капіталі                                    | 2255      | ( )                | ( )                                     |
| Інші витрати  | 2270      | ( 118 981 )        | ( 6 073 )                               |
| <b>Фінансовий результат до оподаткування:</b>                   |           |                    |   |
| прибуток  | 2290      |                    | <b>61 779</b>                           |
| збиток  | 2295      | ( <b>291 151</b> ) | ( )                                     |
| Витрати (дохід) з податку на прибуток                           | 2300      | 19 680             | 13 224                                  |
| Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування | 2305      |                    |   |
| <b>Чистий фінансовий результат:</b>                             |           |                    |   |
| прибуток  | 2350      |                    | <b>75 003</b>                           |
| збиток  | 2355      | ( <b>271 471</b> ) | ( )                                     |

## II. СУКУПНИЙ ДОХІД

| Стаття   | Код рядка   | За звітний період  | За аналогічний період попереднього року |
|--|-------------|--------------------|---|
| 1  | 2           | 3                  | 4                                       |
| Дооцінка (уцінка) необоротних активів                                | 2400        |                    |   |
| Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів                            | 2405        |                    |   |
| Накопичені курсові різниці   | 2410        |                    |   |
| Частина іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств | 2415        |                    |   |
| Інший сукупний дохід   | 2445        |                    |   |
| <b>Інший сукупний дохід до оподаткування</b>                         | <b>2450</b> | <b>0</b>           | <b>0</b>                                |
| Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом             | 2455        |                    |   |
| <b>Інший сукупний дохід після оподаткування</b>                      | <b>2460</b> | <b>0</b>           | <b>0</b>                                |
| <b>Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)</b>               | <b>2465</b> | <b>( 271 471 )</b> | <b>75 003</b>                           |

## III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

| Назва статті                     | Код рядка   | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|----------------------------------|-------------|-------------------|---|
| 1                                | 2           | 3                 | 4                                       |
| Матеріальні затрати              | 2500        | 673 639           | 2 574 151                               |
| Витрати на оплату праці          | 2505        | 688 196           | 650 513                                 |
| Відрахування на соціальні заходи | 2510        | 147 201           | 138 093                                 |
| Амортизація                      | 2515        | 153 158           | 154 571                                 |
| Інші операційні витрати          | 2520        | 411 864           | 535 362                                 |
| <b>Разом</b>                     | <b>2550</b> | <b>2 074 058</b>  | <b>4 052 690</b>                        |

## IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

| Назва статті   | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|--|-----------|-------------------|---|
| 1  | 2         | 3                 | 4                                       |
| Середньорічна кількість простих акцій                      | 2600      | 220 879 965       | 220 960 000                             |
| Скоригована середньорічна кількість простих акцій          | 2605      | 220 879 965       | 220 960 000                             |
| Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію              | 2610      | ( 1,23 )          | 0,34                                    |
| Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2615      | ( 1,23 )          | 0,34                                    |
| Дивіденди на одну просту акцію                             | 2650      |                   |   |

Керівник

Стройний Руслан Вікторович

Головний бухгалтер

Дубініна Наталя Вікторівна



## Додаток Д

Додаток 1  
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку  
І "Загальні вимоги до фінансової звітності"

|  |  |                           |            |    |    |
|--|--|---------------------------|------------|----|----|
| Підприємство   | АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПОЛТАВАОБЛЕЕНЕРГО"                              | Дата (рік, місяць, число) | 2020       | 12 | 31 |
| Територія  | Полтавська   | за СДРГІОУ                | 00131819   |    |    |
| Організаційно-правова форма господарювання   | Акціонерне товариство  | за КОАТУУ                 | 5310136700 |    |    |
| Вид економічної діяльності   | розподілення електроенергії  | за КОПФГ                  | 230        |    |    |
| Середня кількість працівників <sup>1</sup>   | 4 349  | за КВЕД                   | 35.13      |    |    |
| Адреса, телефон  | вул. Старий Поділ, 5, м. Полтава, Полтавська обл., 36022, тел. 516-267 |                           |            |    |    |
| Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма № 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками) |  |                           |            |    |    |
| Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):  |  |                           |            |    |    |
| за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку  |  |                           |            |    |    |
| за міжнародними стандартами фінансової звітності   |  |                           |            |    |    |
| V  |  |                           |            |    |    |

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)**  
на 31 грудня 2020 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

| Актив   | Код рядка   | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
|---|-------------|-----------------------------|----------------------------|
| 1   | 2           | 3                           | 4                          |
| <b>I. Необоротні активи</b>   |             |                             |                            |
| Нематеріальні активи  | 1000        | 12 519                      | 9 707                      |
| первісна вартість   | 1001        | 47 393                      | 48 952                     |
| накопичена амортизація  | 1002        | ( 34 874 )                  | ( 39 245 )                 |
| Незавершені капітальні інвестиції   | 1005        | 43 856                      | 32 107                     |
| Основні засоби  | 1010        | 1 165 297                   | 1 428 208                  |
| первісна вартість   | 1011        | 3 659 495                   | 3 981 082                  |
| знос  | 1012        | ( 2 494 198 )               | ( 2 552 874 )              |
| Інвестиційна нерухомість  | 1015        |                             |                            |
| Довгострокові біологічні активи   | 1020        |                             |                            |
| Довгострокові фінансові інвестиції:<br>які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств | 1030        |                             |                            |
| інші фінансові інвестиції   | 1035        | 200                         |                            |
| Довгострокова дебіторська заборгованість  | 1040        |                             | 13 840                     |
| Відстрочені податкові активи  | 1045        | 143 454                     | 113 475                    |
| Інші необоротні активи  | 1090        |                             |                            |
| <b>Усього за розділом I</b>   | <b>1095</b> | <b>1 365 326</b>            | <b>1 597 337</b>           |
| <b>II. Оборотні активи</b>  |             |                             |                            |
| Запаси  | 1100        | 88 221                      | 38 302                     |
| Виробничі запаси  | 1101        | 87 392                      | 38 010                     |
| Товари  | 1104        | 829                         | 292                        |
| Поточні біологічні активи   | 1110        |                             |                            |
| Векселі отримані  | 1120        | 2 000                       | 2 000                      |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги  | 1125        | 85 620                      | 115 267                    |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками:<br>за виданими авансами                                     | 1130        | 20 527                      | 32 593                     |
| з бюджетом  | 1135        | 68 118                      | 59 150                     |
| у тому числі з податку на прибуток  | 1136        | 68 094                      | 59 135                     |
| Інша поточна дебіторська заборгованість   | 1155        | 46 351                      | 47 712                     |
| Поточні фінансові інвестиції  | 1160        |                             |                            |
| Гроші та їх еквіваленти   | 1165        | 60 152                      | 205 110                    |
| Витрати майбутніх періодів  | 1170        |                             |                            |
| Інші оборотні активи  | 1190        | 108 754                     | 55 088                     |
| <b>Усього за розділом II</b>  | <b>1195</b> | <b>479 743</b>              | <b>555 222</b>             |
| <b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>                                 |             |                             |                            |
| <b>Баланс</b>   | <b>1300</b> | <b>1 845 069</b>            | <b>2 152 559</b>           |

| Пасив  | Код<br>рядка | На початок<br>звітнього періоду | На кінець<br>звітнього періоду |
|--|--------------|---------------------------------|--------------------------------|
| 1  | 2            | 3                               | 4                              |
| <b>I. Власний капітал</b>  |              |                                 |                                |
| Зареєстрований (паіовий) капітал   | 1400         | 232 967                         | 232 967                        |
| Капітал у дооцінках  | 1405         | 131 954                         | 298 524                        |
| Додатковий капітал   | 1410         | 27 015                          | 28 593                         |
| Резервний капітал  | 1415         | 28 068                          | 28 068                         |
| Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)  | 1420         | 481 585                         | 760 468                        |
| Неоплачений капітал  | 1425         | ( )                             | ( )                            |
| Видучений капітал  | 1430         | ( 902 )                         | ( 902 )                        |
| <b>Усього за розділом I</b>  | <b>1495</b>  | <b>900 687</b>                  | <b>1 347 718</b>               |
| <b>II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення</b>   |              |                                 |                                |
| Відстрочені податкові зобов'язання   | 1500         |                                 |                                |
| Довгострокові кредити банків   | 1510         |                                 |                                |
| Інші довгострокові зобов'язання  | 1515         | 2 753                           | 3 149                          |
| Довгострокові забезпечення   | 1520         |                                 |                                |
| Цільове фінансування   | 1525         |                                 |                                |
| <b>Усього за розділом II</b>   | <b>1595</b>  | <b>2 753</b>                    | <b>3 149</b>                   |
| <b>III. Поточні зобов'язання і забезпечення</b>  |              |                                 |                                |
| Короткострокові кредити банків   | 1600         |                                 |                                |
| Векселі видані   | 1605         |                                 |                                |
| Поточна кредиторська заборгованість за:  |              |                                 |                                |
| довгостроковими зобов'язаннями   | 1610         |                                 | 120                            |
| товари, роботи, послуги  | 1615         | 102 133                         | 52 413                         |
| розрахунками з бюджетом  | 1620         | 17 939                          | 41 277                         |
| у тому числі з податку на прибуток   | 1621         |                                 |                                |
| розрахунками зі страхування  | 1625         | 6 758                           | 9 566                          |
| розрахунками з оплати праці  | 1630         | 27 116                          | 36 541                         |
| Поточна кредиторська заборгованість за отриманими авансами   | 1635         | 515 684                         | 247 948                        |
| Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками   | 1640         | 3 931                           | 3 926                          |
| Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків  | 1645         | 188                             |                                |
| Поточні забезпечення   | 1660         | 106 881                         | 244 528                        |
| Доходи майбутніх періодів  | 1665         |                                 |                                |
| Інші поточні зобов'язання  | 1690         | 160 999                         | 165 373                        |
| <b>Усього за розділом III</b>  | <b>1695</b>  | <b>941 629</b>                  | <b>801 692</b>                 |
| <b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b> |              |                                 |                                |
|  | 1700         |                                 |                                |
| <b>Баланс</b>  | <b>1900</b>  | <b>1 845 069</b>                | <b>2 152 559</b>               |

Керівник

Стройний Руслан Вікторович

Головний бухгалтер

Дубініна Натали Вікторівна

<sup>1</sup> Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

## Додаток Ж

|              |  |                           |          |         |
|--------------|--|---------------------------|----------|---------|
| Підприємство | АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО" | Дата (рік, місяць, число) | КОДИ     |         |
|              |  |                           | 2020     | 12   31 |
|              |  | за ЄДРПОУ                 | 00131819 |         |

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)  
за рік 2020 р.**

Форма      Код за ДКУД      1801003

**I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

| Стаття  | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-----------|-------------------|---|
| I   | 2         | 3                 | 4                                       |
| Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)  | 2000      | 2 528 819         | 2 203 541                               |
| Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)    | 2050      | ( 2 071 163 )     | ( 2 123 579 )                           |
| <b>Валовий:</b>   |           |                   |   |
| прибуток  | 2090      | <b>457 656</b>    | <b>79 962</b>                           |
| збиток  | 2095      | (            )    | (            )                          |
| Інші операційні доходи  | 2120      | 121 150           | 83 273                                  |
| Адміністративні витрати   | 2130      | ( 127 682 )       | ( 117 443 )                             |
| Витрати на збут   | 2150      | (            )    | (            )                          |
| Інші операційні витрати   | 2180      | ( 152 576 )       | ( 226 240 )                             |
| <b>Фінансовий результат від операційної діяльності:</b>         |           |                   |   |
| прибуток  | 2190      | <b>298 548</b>    |   |
| збиток  | 2195      | (            )    | ( 180 448 )                             |
| Дохід від участі в капіталі                                     | 2200      |                   |   |
| Інші фінансові доходи   | 2220      | 3                 | 4 500                                   |
| Інші доходи   | 2240      | 13 015            | 3 778                                   |
| Фінансові витрати   | 2250      | (            )    | (            )                          |
| Втрати від участі в капіталі                                    | 2255      | (            )    | (            )                          |
| Інші витрати  | 2270      | ( 8 464 )         | ( 118 981 )                             |
| <b>Фінансовий результат до оподаткування:</b>                   |           |                   |   |
| прибуток  | 2290      | <b>303 102</b>    |   |
| збиток  | 2295      | (            )    | ( 291 151 )                             |
| Витрати (дохід) з податку на прибуток                           | 2300      | ( 38 939 )        | 19 680                                  |
| Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування | 2305      |                   |   |
| <b>Чистий фінансовий результат:</b>                             |           |                   |   |
| прибуток  | 2350      | <b>264 163</b>    |   |
| збиток  | 2355      | (            )    | ( 271 471 )                             |

## II. СУКУПНИЙ ДОХІД

| Стаття  | Код рядка   | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|-------------|-------------------|---|
| 1   | 2           | 3                 | 4                                       |
| Дооцінка (уцінка) необоротних активів                               | 2400        | 181 290           |   |
| Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів                           | 2405        |                   |   |
| Накопичені курсові різниці  | 2410        |                   |   |
| Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств | 2415        |                   |   |
| Інший сукупний дохід  | 2445        |                   |   |
| <b>Інший сукупний дохід до оподаткування</b>                        | <b>2450</b> | <b>181 290</b>    | <b>0</b>                                |
| Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом            | 2455        |                   |   |
| <b>Інший сукупний дохід після оподаткування</b>                     | <b>2460</b> | <b>181 290</b>    | <b>0</b>                                |
| <b>Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)</b>              | <b>2465</b> | <b>445 453</b>    | <b>( 271 471 )</b>                      |

## III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

| Назва статті                     | Код рядка   | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|----------------------------------|-------------|-------------------|---|
| 1                                | 2           | 3                 | 4                                       |
| Матеріальні затрати              | 2500        | 625 607           | 673 639                                 |
| Витрати на оплату праці          | 2505        | 894 789           | 688 196                                 |
| Відрахування на соціальні заходи | 2510        | 193 078           | 147 201                                 |
| Амортизація                      | 2515        | 155 963           | 153 158                                 |
| Інші операційні витрати          | 2520        | 416 824           | 411 864                                 |
| <b>Разом</b>                     | <b>2550</b> | <b>2 286 261</b>  | <b>2 074 058</b>                        |

## IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

| Назва статті   | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|--|-----------|-------------------|---|
| 1  | 2         | 3                 | 4                                       |
| Середньорічна кількість простих акцій                      | 2600      | 220 822 258       | 220 879 965                             |
| Скоригована середньорічна кількість простих акцій          | 2605      | 220 822 258       | 220 879 965                             |
| Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію              | 2610      | 1,20              | ( 1,23 )                                |
| Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2615      | 1,20              | ( 1,23 )                                |
| Дивіденди на одну просту акцію                             | 2650      |                   |   |

Керівник

Стройний Руслан Вікторович

Головний бухгалтер

Дубініна Наталя Вікторівна



